

П Р И Б У Т К О В Е СВИНАРСТВО

всеукраїнський журнал про все, що стосується свинарства

№6 (18), грудень 2013 р.

28

ПІДСУМКИ 2013-ГО І
ПЕРСПЕКТИВИ 2014-ГО

44

ГЕНЕТИЧНІ ТИПИ СВИНЕЙ:
ОСОБЛИВОСТІ ГОДІВЛІ

56

СЕКРЕТИ ЕФЕКТИВНОЇ
КОНВЕРСІЇ КОРМУ

70

«СИНДРОМ РАПТОВОЇ
СМЕРТІ» ЧЕРЕЗ
CLOSTRIDIUM NOVUMІ —
РЕАЛЬНА ЗАГРОЗА ЧИ МІФ?

34

«БІЗНЕС БУДЕ РЕНТАБЕЛЬНИМ,
ЯКЩО ДОКЛАДАТИ ЗУСИЛЬ І
РОЗУМІТИСЯ НА ТЕХНОЛОГІЇ»

Владислав Лещенко

директор із тваринництва
ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина»

AgroSoft WinPig

Програмне забезпечення для обліку в свинарстві

WinPig.Net — це нова система управління від AgroSoft. Програму на основі її попередньої версії, випробуваної впродовж чверті століття, розробили спільно виробники свинини, консультанти та експерти з ветеринарії.

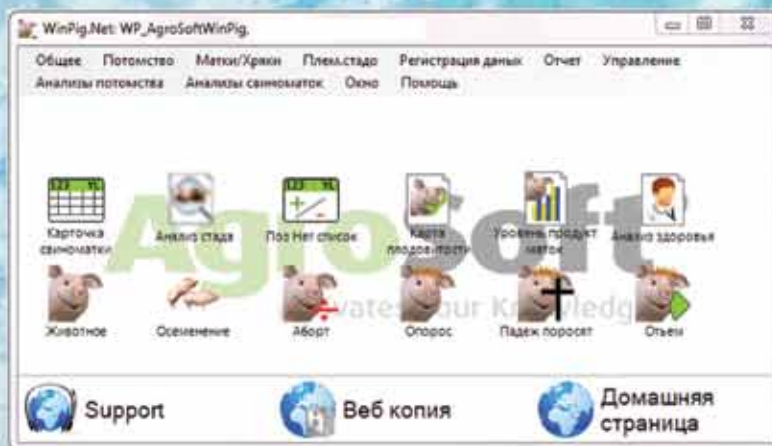
Вона зберегла свою простоту і водночас отримала багато нових функцій та можливостей аналізу. WinPig.Net можуть використовувати всі виробники свинини по всьому світу. Від товарного виробництва — до племінного, поєднаного з селекційними компаніями. Від маленького виробника — до великих холдингів.

WinPig.Net постійно вдосконалюють, щоб вона завжди відповідала вимогам сучасного виробництва. А стабільна підтримка завжди допоможе її користувачам скоординувати внесення інформації, щоб отримати необхідні звіти.

МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМИ:

- комплексна програма для свиноматок, молодняка та забійних свиней;
- розроблена для планування, контролю та аналізу;
- покращені аналізи з поглибленими графіками;
- інтеграція з ручними терміналами, системами годування;
- індивідуальне налаштування форм реєстрації та детальних аналізів залежно від потреб користувача;
- детальний розрахунок показників, що дає змогу бачити саму формулу та список тварин, інформацію про яких аналізують;
- прогноз забою відповідно до приросту та частки смертності;

- містить майже всі можливі форми друку контрольних списків, аналізу стада, тижневих карток, списків ферми, перевірки та інших;
- можливість зберігати звіти та списки реєстрацій у багатьох форматах, включаючи excel, word, pdf тощо;
- порівняння інформації про виробництво з іншими господарствами.

Denmark
7160 Topping, Tovergade 82
Telephone +4576902222
E - Mail: post@agrosoft.net
Homepage: www.agrosoft.eu

Підтримка «АгроСофт» в Україні
Володимир Вакула
тел.: +38 097 937 69 41
+38 050 835 40 78
e-mail: agrosoft_ua@ukr.net

Всеукраїнський журнал

№ 6 (18) грудень 2013 р.
Усе про свинарство в Україні та світі

Головний редактор
Ганна Лавренюк

Редакція
Ірина Музиченко
Оксана Юрченко
Євгеній Стеценко
Віктор Ільницький
Роберт Чернієнко
Сергій Олійник

Рекламний відділ
Роман Добринський
+38 098 593 17 35
Інна Резніченко
+38 067 236 01 67

Відділ передплати
+38 067 470 55 94
+38 067 470 23 01

Дизайн і верстка
Інна Деміденко

Свідоцтво про реєстрацію
Серія КВ 16912 — 5682Р
від 30.07.2010

Передплатний індекс
89054

Тираж
2000 примірників

Адреса редакції
вул. Пролетарська, 6, офіс 2,
м. Умань, Черкаська область,
20300

Е-пошта: profpigprod@gmail.com
Телефон: +38 067 236 01 67

Шановні читачі,

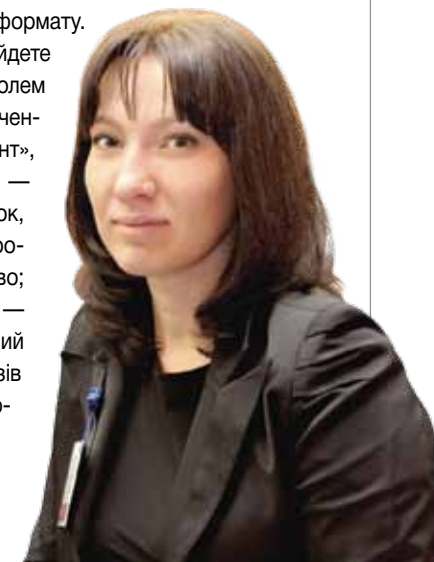
Ось і добіг кінця 2013-ий рік, який ознаменувався для нашого свинарства багатьма позитивами: рекордним збільшенням свиноголів'я у промисловому секторі — на 8,5% порівняно з 2012-им, комфортною середньорічною ціною на живець (19,7 грн/кг, за даними АСУ), скороченням обсягів імпорту свинини (на 15% порівняно з минулорічними показниками), рекордним урожаєм, а значить здешевленням кормів і зменшенням собівартості виробництва, а також інтенсивною реконструкцією та будівництвом свинокомплексів. І хоча нашим виробникам довелося понервуватися через збільшення тарифів на послуги державних ветеринарних лікарів, узаконених Наказом № 666 і його вдосконаленою версією — Наказом № 96, а також через ініціативу урядовців скасувати фіксований сільськогосподарський податок для тваринників (це питання, до речі, і досі «висить у повітрі»), все ж ці прикраси не загальмували галузь. 2013-ий став роком промислового свинарства в Україні, довівши, що воно прибуткове і перспективне!

Є чим похвалитися і нашому журналу: ми збільшили і кількість сторінок, і якість матеріалів. За це в першу чергу дякуємо вам, нашим читачам. Адже саме завдяки вашим побажанням і запитанням «Прибуткове свинарство» розвивається як актуальне і практичне видання.

Не порушуючи традиції «починати нове життя в новому році», ми змінили не тільки свій зовнішній вигляд, але й наповнення — грудневий номер став презентацією оновленого формату.

Поряд із нашими традиційними рубриками ви знайдете низку нових, зокрема «Гарячу тему», що стане полем дискусії для експертів, які ділитимуться своїм баченням важливих для свинарства питань; «Конкурент», де ми будемо розповідати про ваших партнерів — найкращих виробників кормів, кормових добавок, ветеринарних препаратів, генетики та інших продуктів, без яких важко уявити сучасне свинарство; розширимо одну з найпопулярніших рубрик — «Огляд ринків», яка перетвориться в «Аналітичний огляд» і міститиме ще більше статистики, прогнозів і власних ринкових досліджень. Тому, сподіваємося, в наступному році вам із нами буде ще цікавіше і корисніше!

З повагою, Ганна Лавренюк

ЕКСПЕРТНА РАДА ЖУРНАЛУ

Лоза Артур Анатолійович,
кандидат сільськогосподарських наук, президент Асоціації свинарів України

Березовський Роман Зеновійович,
заступник директора по тваринництву ПАП «Агропродсервіс», здобувач Інституту біології тварин

Сівов Юрій Олександрович,
консультант у галузі молочного скотарства та свинарства

Кудлай Надія Дмитрівна,
директор ТОВ «Еліта»

Талама Андрій Васильович,
перший заступник генерального директора ТОВ «Галичина-Захід»

Чекмишев Олександр Вікторович,
медіаексперт, доктор наук із соціальних комунікацій, заступник директора Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2000 – 2008 рр.), творчий куратор редакції

Квурт Костянтин Семенович,
медіаексперт, Президент міжнародної журналістської громадської організації «Інтерньюз-Україна»

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів матеріалів. Відповідальність за зміст та достовірність інформації, якість рекламної продукції чи послуг, дотримання авторських прав, а також відповідних сертифікатів, дозволів на публікацію та ліцензій несе рекламодавець. Рекламодавець передає до редакції рекламні матеріали та право на виготовлення, тиражування й поширення реклами. Редакція не несе відповідальності за зміст матеріалів, отриманих від інформаційних агентств, інших ЗМІ чи інших джерел інформації. Позаштатні автори гарантують достовірність наданої інформації, наявність у них майнових авторських прав, а також самостійно несуть відповідальність за порушення прав третіх осіб. Редакція самостійно приймає рішення про публікацію тих чи інших матеріалів, а також їх редагування до норм сучасних журналістських стандартів та якості мови і стилістики. Ціни, наведені в надрукованих матеріалах, дійсні на час подання текстів до редакції. Передрук наших матеріалів можливий лише з офіційного письмового дозволу редакції та з посиланням на цей журнал. Рукописи, фотографії та інші матеріали, надані для публікації, редакція не повертає.

14 **Як зробити свинарство прибутковим бізнесом**
Гроші лежали на землі, їх треба було просто підняти...

34 **Владислав Лещенко:**
«Бізнес буде рентабельним, якщо докладати зусиль і розумітися на технології»

52 **Групове утримання свиноматок:**
практичні аспекти

80 **Оцинковані металоконструкції для швидкого будівництва свинокомплексів — правильний вибір**

6 **ПОДІЇ ГАЛУЗІ**
Світ 6
Україна 10

18 **НОВИНИ АСОЦІАЦІЇ СВИНАРІВ УКРАЇНИ**
Виробники свинини створили при МіНАПП Робочу групу з розвитку галузі 18
Новий держстандарт оцінки і класифікації туш свиней — грантове завдання асоціації 18

20 **АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД**
Ринок свинини 20
Корми 24

28 **ГАРЯЧА ТЕМА**
2013-й і 2014-й: що було та буде 28
Лоза А.
Підсумки 2013-го і перспективи 2014-го 32

34 **ФОКУС**
Владислав Лещенко:
«Бізнес буде рентабельним, якщо докладати зусиль і розумітися на технології» 34

42 **ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ**
Орлов М.
Фінансуємо агробізнес 42

56 **КОРМИ · ГОДІВЛЯ**
Ван Ланквелд А.
Секрети ефективної конверсії корму 56
Конверсія корму 2:1 до 2015 року? — Реально! 61
Годівля поросних свиноматок у системах групового утримання 63
Мойсей О., Отченашко В.
Органічні кислоти у виробництві свинини 66

70 **СТАТУС ЗДОРОВ'Я**
Іващенко О., Бех О.
«Синдром раптової смерті» через *Costridium novyi* — реальна загроза чи міф? 70
Шлункові виразки — серйозні втрати 75
Террені М., Персико Ф., Маас П., Мартеллі П.
Клінічна ефективність Інгельвак ЦиркоФЛЕКС® при вирощуванні свиней до дев'яти місяців 78

80 **ОБЛАДНАННЯ · КОМФОРТ**
Зубко О.
Оцинковані металоконструкції для швидкого будівництва свинокомплексів — правильний вибір 80

82 **ВІДТВОРЕННЯ**
Бабань О.
Принципи стимуляції статевий циклічності у свиноматок 82

86 **СТРАТЕГІЇ ЛІДЕРСТВА**
ПАТ «Племзавод „Степной“»: 30 років у племінній справі 86

44 **УПРАВЛІННЯ · ЕКОНОМІКА**
Маас П.-Я.
Генетичні типи свиней: особливості годівлі поросних свиноматок 44
Гадд Дж.
Що не так з існуючою термінологією? 48
Групове утримання свиноматок: практичні аспекти 54

90 **КОНКУРЕНТ**
Fenix Agro: «Кожний клієнт для нас — VIP» 90

96 **НЕСПОДІВАНІ ФАКТИ**

99 **ЖИТЕЙСЬКА МУДРІСТЬ**

ТЕПЕР У ЄС ТВАРИННИКИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ЩЕ МЕНШЕ АНТИБІОТИКІВ

Європейське агентство з контролю над використанням лікарських засобів (EMA) оприлюднило черговий звіт про продажі ветеринарних препаратів у 25 країнах (2011 рік). Дев'ятьнадцять із 20 країн, які представили інформацію про продажі в 2010 і 2011 роках, повідомили про їх скорочення з 0,4 до 28%.

Хоча ще рано говорити про остаточну тенденцію, все ж це позитивний знак на ранній стадії звітності. Якщо так триватиме й надалі, можна припустити, що ініціативи, зокрема відповідальне використання антибіотиків, обмеження їх застосування, краща поінформованість про загрозу стійкості до протимікробних препаратів та скорочення використання антибіотиків у скотарстві і птахівництві країн ЄС, починають впливати на загальні продажі цих препаратів у ветеринарній галузі.

Як визнали представники Комітету з контролю над застосуванням лікарських засобів у ветеринарії (CVMP), відповідальне використання антимікробних препаратів у цій сфері є ключовим фактором для мінімізації ризику розвитку та поширення резистентності до них. Збір точної інформації про їх продажі є важливим кроком для продовження політики, спрямованої на те, щоб мінімізувати ризик розвитку стійкості до антибіотиків у харчовому ланцюгу.

Meatinfo.ru

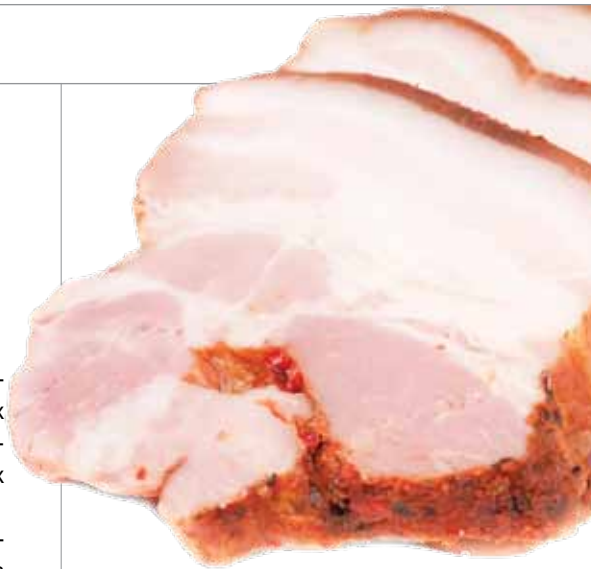
РОСІЯ ВІДНОВЛЮЄ НУЛЬОВУ СТАВКУ ПДВ НА ІМПОРТ ПЛЕМІННИХ ТВАРИН

Про це заявив заступник міністра сільського господарства Росії Дмитро Юр'єв. Раніше, під час наради у Воронежській області, глава російського уряду Дмитро Медведев доручив зацікавленим відомствам, спільно з галузевими спілками, опрацювати та подати пропозиції щодо звільнення ввезених племінних тварин від ПДВ. «У період із 2007-го по 2012 роки імпорту племінних тварин було звільнено від ПДВ», — нагадав заступник голови мінсільгоспу РФ. «Скасування цієї податкової пільги призвело до збільшення навантаження на господарства і відволікання оборотних коштів сільгоспорганізацій, які могли бути спрямовані на розвиток і підвищення фінансової стійкості», — додав Юр'єв.

Так, згідно з інформацією Національної спілки свинарів, середньорічна кількість ввезених із-за кордону племінних тварин до 2017 року сягне 40–50 тис. голів, а середньорічна вивільнена від сплати ПДВ сума, яка залишатиметься в розпорядженні свинарських компаній, буде в межах 200–250 млн рублів.

Учасники наради погодилися, що доцільно звільнити підприємства від сплати ПДВ при ввезенні племінного поголів'я тварин, насіння та ембріонів. Це дасть можливість збільшити поголів'я високопродуктивних сільгосптоварин і підвищити конкурентоспроможність російської тваринницької продукції як на вітчизняному, так і міжнародному ринках. Мінфінові Росії було передано відповідні пропозиції.

Міністерство сільського господарства Російської Федерації

НА ПОЛИЦЯХ СУПЕРМАРКЕТІВ З'ЯВИТЬСЯ СВИНИНА, ВИРОЩЕНА В ГУМАННИХ УМОВАХ

Два данських м'ясопереробних гіганта, Danish Crown і Tican, запропонували маркування «Welfare Pig», що сигналізує про якість утримання свиней.

Така мітка — це результат тісної співпраці організацій із захисту тварин та данських дослідників свиней. Серед умов її отримання — відмова від купірування хвостів, використання соломяної підстилки та групового утримання свиноматок.

Декларацію про наміри підписали у жовтні в Гернінгу під час щорічного конгресу свинарів «Svinekongres». Концепція спрямована на усунення бар'єрів між звичайним свинарством, із одного боку, та виробництвом органічної свинини — з другого.

М'ясопереробні підприємства також звернулися по підтримку до колег за кордоном. Головна «фішка» нововведення — пропозиція виплачувати виробникам свинини «Welfare Pig» на 0,27 євро більше компенсацій за кілограм продукції. Тож свинина «Welfare Pig» має досить скоро з'явиться на полицях магазинів.

Foodcontrol.ru

НАЙБІЛЬШИЙ ВИРОБНИК СВИНИНИ РОСІЇ ЗБІЛЬШИВ СВОЇ ПОТУЖНОСТІ ЩЕ НА 59%

Найбільша російська вертикально інтегрована компанія з виробництва та переробки м'яса, ВАТ «Група Черкізово», оголосила про фінансові результати за 9 місяців 2013-го року.

Згідно з інформацією з їхнього офіційного сайту, консолідований виторг компанії сягнув 1,195 млрд дол. США, що на 5% більше, порівняно з аналогічним періодом 2012-го року (1,137 млрд дол.).

У третьому кварталі 2013-го року валовий прибуток зменшився на 26% і сягнув 89,6 млн дол., порівняно зі 120,6 млн 2012-го.

Серед головних досягнень свинарського напрямку керівництво «Черкізово» називає те, що три нових свинокомплекси компанії (Липецька, Тамбовська і Воронежська області), які почали працювати 2012-го року, 2013-го набрали повну потужність і дозволили значно збільшити обсяги виробництва свинини та підвищити операційну ефективність. Так, обсяг виробництва свинини за дев'ять місяців 2013-го збільшився

на 59%, сягнувши 111,689 тис. т живця (70,131 тис. т за аналогічний період попереднього року).

Незважаючи на те, що середня ціна на живця за аналізований період у рублях та в доларовому еквіваленті відчутно впала (в рублях на 23%: з 81,85 минулого року до 63,36 руб./кг поточного; у доларах на 24%: з 2,63 до 2,00 дол./кг), виторг групи в сегменті «Свинарство» збільшився на 27%, до 230,1 млн дол., на тлі значних обсягів виробництва і вкрай низьких цін на вітчизняному ринку до травня 2013-го року.

М'ясопереробний напрямок «Черкізово» 2013-го поповнився Данковським м'ясопереробним комбінатом у Липецькій області. І при майже незмінній ціні на м'ясопродукти (146,1 руб./кг) за дев'ять місяців 2013-го, порівняно із 2012-им, обсяг продажів групи компанії у сегменті «М'ясопереробка» збільшився на 6% — з 94,049 до 99,431 тис. т, збільшивши прибуток сегменту на 33% — до 30,4 млн дол.

ДОВІДКА

ВАТ Група «Черкізово» належить до трійки лідерів на ринках курятини, свинини, продуктів м'ясопереробки і є найбільшим у Росії виробником комбикормів.

Група об'єднує 7 птахокомплексів повного циклу (425 тис. тонн в живій вазі на рік), 14 сучасних свинокомплексів (180 тис. т живця на рік), 6 м'ясопереробних підприємств (160 тис. т на рік), а також 6 комбикормових заводів (майже 1,4 млн т на рік), елеватори (понад 500 тис. тонн одноразового зберігання) і більше 100 тис. гектарів сільськогосподарських земель.

Консолідований виторг компанії за US GAAP у 2012 році перевищив 1,5 млрд дол., чистий прибуток — 225 млн дол.

Вивчення англійської мови для дітей різного віку в Великобританії

Програми для дітей на літо

DYKUN

За детальною інформацією звертайтеся:

Черкаська обл., 20300 м.Умань, вул. Паризької Комуні 2/38, оф. 2,
+38 067 470 1781, +38 04744 36985 <http://dykuntours.com/>

Поїздка в Дісней Ленд в Париж

Плани Росії повністю забезпечувати себе свининою до 2021-го року недосяжні?

Росія поставила собі мету стати незалежною від імпорту свинини й повністю забезпечити потреби внутрішнього ринку до 2021-го року. Наскільки реальне таке завдання і чого чекати аграрному секторові країни?

Реальна економічна ситуація виявилася, справді, не з найкращих: лише в період із вересня 2012-го по травень 2013-го ціни на свинину впали на 40% — таких коливань російський ринок живця не зазнавав упродовж щонайменше 20 останніх років, — наголошує спеціальний кореспондент Pig Progress Владислав Воротніков.

Однією з причин нестабільності став вступ Росії до Світової організації торгівлі (СОТ) у серпні 2012 року. Наслідок — країна зменшила митні тарифи на імпорту свинини. Додаткові поставки свинини на російський ринок негативно вплинули на прибутки галузі. Наприклад, прибутки «Міраторгу», російського гіганта з виробництва свинини, у першій половині 2013-го року стали меншими на 30%.

У грудні 2012-го року ветеринарна служба РФ, Россільгоспнагляд, запровадила обмеження на імпорту свинини зі США, Канади та кількох латиноамериканських

країн, мотивувавши це тим, що, мовляв, у м'ясі виявили залишки рактопаміну. Обмеження торкнулись і європейської свинини через класичну чуму свиней у країнах Балтії. На додачу, в квітні 2013-го року змінилась тарифна політика. Євразійська економічна комісія — керівний орган Митного союзу, що включає Росію, Білорусь та Казахстан, — тимчасово вилучила свинину зі списку товарів, на які діють тарифні пільги.

Представники Національної спілки свинарів Росії (НССР) впевнені, що ослаблення обмежень на імпорту дасть закордонній свинині можливість зайняти половину ринку, що спричинить занепад російського свинарства. Вступ до СОТ яскраво засвідчив, що, попри чималі інвестиції, російське свинарство все ще неконкурентоспроможне. Серед основних проблем — слабо розвинута кормова промисловість та неефективне використання зернових ресурсів. Майже 70% усіх необхідних кормових протеїнів імпортують, бо власне їх виробництво неможливе через відсутність відповідних підприємств. Та й агрокліматичні умови не сприяють розширенню площ під, скажімо, соєю. Тож доля

російського свинарства цілком і повністю залежить від коливання цін на світовому ринку. Серед мінівців ще й брак м'ясопереробних заводів та значні відстані між ними й свиноподприємствами, що спричиняє чималі транспортні затрати. Частково проблему вирішили інвестиційні проекти.

Ураховавши ці коментарі та переглянувши поточну ситуацію, російське Міністерство сільськогосподарства склало інший, «поміркваніший», прогноз, що враховує і вступ країни до СОТ, і спалахи африканської чуми свиней. За новим планом Росія зможе досягнути виробництва у 3,96 млн тонн свинини на рік, що безумовно недостатньо для цілковитої самостійності (за «оптимістичним» прогнозом, потрібно виробити 5,6 млн тонн). Тому, швидше за все, плани щодо повного забезпечення внутрішнього ринку відкладуть на два-три роки.

З другого боку, тамтешнє свинарство не стоїть на місці — досить лише глянути на поточні інвестиції. Прогнозують, що впродовж наступних трьох-чотирьох років виробництво свинини буде на рівні 700–800 тис. тонн свинини щорічно.

PigUa.info

«Прибуткове свинарство», грудень 2013

У США з'явився новий сертифікат якості — «Ніколи не годували бета-агоністами»

Міністерство сільськогосподарства США (USDA) оновило систему перевірки якості тваринницької продукції, запровадивши новий сертифікат — «Ніколи не годували бета-агоністами». Отримати його можна після перевірки продукції представниками федеральної інспекції. У міністерстві сподіваються, що це полегшить експорт свинини та яловичини до країн, де використання рактопаміну заборонено: «Яловичина й свинина, а також продукти з них, які відповідають стандарту «Ніколи не годували бета-агоністами» та мають відповідний сертифікат, стануть доступними для споживачів, котрі

потребують доказів, що м'ясо, яке вони споживають, не містить рактопаміну».

Американські експортери розраховують, що в такий спосіб Росія скасує заборону на їхню продукцію і 2014-го вони зможуть заповнити всі квоти. Тим паче, що у Федерації експорту м'яса США повідомили: представники ветеринарної та інших служб Росії можуть відвідати всі м'ясопереробні підприємства, які займаються яловичиною та свининою, і переконатись у відповідності продукції сертифікату.

Feedstuffs.com

ЄС не готовий до заборони на кастрування кнурців

Готовність і сприйняття ринку — це головні перешкоди на шляху до цілковитої заборони на кастрування кнурців у ЄС, запланованої на 2018-ий рік, — прокоментував Вінсент тер Бік, головний редактор видання Pig Progress на конференції, що відбулась у Нідерландах.

Нідерланди відмовилися від оперативного методу ще 2007-го року і планують зовсім перестати каструвати кнурців уже 2015-го. Враховуючи те, що ця країна забезпечує себе свининою на 268%, більшості країн-імпортерів голландської свинини доведеться призвичаїтись до поставок некастрованих свиней.

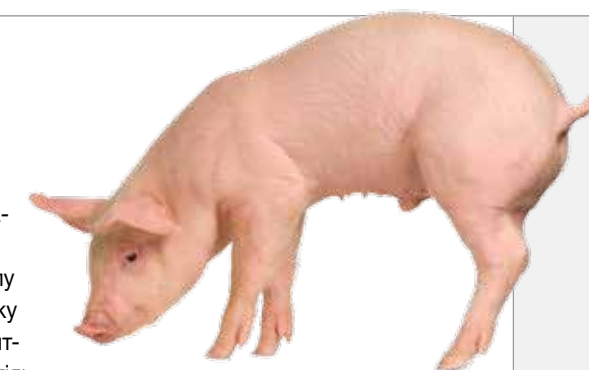
Спільним для всіх країн ЄС терміном відмови від кастрування було названо 2018-ий рік. Однак учасники згаданої конференції підтвердили, що великі відмінності у сприйнятті цієї ініціативи на ринках ЄС буде не так легко подолати.

Найвідоміший приклад країни, де від кастрування відмовилися давно, — Великобританія. Однак у бага-

тьох країнах справи йдуть значно повільніше.

Так, у Німеччині провели цілу низку досліджень, однак ринку бракує позитивного сприйняття такої ініціативи. У Франції тільки кооператив Соорегі використовує м'ясо некастрованих кнурів. У Бельгії кастрування дозволене тільки за умови застосування знеболюючих. Крім того, дедалі більшої популярності набуває імунокастрування. У Данії, що традиційно першою підтримує всі ініціативи щодо покращення добробуту свиней, цього разу вагаються. А в Польщі й Італії відмову від кастрування взагалі ще не розглядають.

Таким чином, для того, щоб ініціатива відмовитися від кастрування таки стала реальністю, всі учасники ринку мають зайнятися просвітою споживачів.

PigUa.info

Канадських м'ясовиробників штрафуватимуть за порушення безпеки харчових продуктів

Представники канадської м'ясної промисловості були здивовані раптовим повідомленням Канадського агентства продовольчої інспекції (CFIA) про те, що їм загрожують штрафи за порушення безпеки харчових продуктів.

Новий закон про безпеку харчових продуктів містить умову, що дозволяє уряду поширювати програму AMPS на виробників усіх категорій харчової продукції.

«Споживачі хочуть мати сильну і надійну систему продовольчої інспекції, яка б гарантувала їм безпеку харчових продуктів. Запровадження нових штрафів демонструє нашу відданість жорстким вимогам із безпеки харчових продуктів у Канаді», — заявила міністр охорони здоров'я Рона Амброуз із приводу цих нововведень.

За її словами, нова система грошових штрафів (AMPS) зможе забезпечити інспекторів CFIA «додатковими повноваженнями для роботи з м'ясною промисловістю. Наприклад, штрафи зможуть застосовуватися тоді, коли та чи інша м'ясна компанія приховує інформацію про наявність кишкової палички або не надасть необхідну документацію під час розслідування щодо безпеки харчових продуктів».

Розмір штрафів буде в межах 1 300–10 000 дол. Уряд планує, що новий закон із безпеки харчових продуктів набуде чинності в 2015 році.

PigUa.info

Китай і Румунія підписали угоду про поставки свиней

Китай підтвердив замовлення, необхідне для задоволення внутрішнього попиту на м'ясо. Чинники підписали дві угоди про імпорту 500 тис. голів великої рогатої худоби та 3 млн свиней «в найближчі роки», повідомляє газета South China Morning Post.

Прем'єр Держради КНР Лі Кецянь повідомив, що інші види м'яса, особливо баранина, також матимуть великий попит у Китаї, і не виключив, що в майбутньому КНР розширить закупівлі худоби з Румунії.

Румунські скотарі з ентузіазмом сприйняли новини про угоду з Китаєм. Водночас профспілковий лідер продовольчої промисловості Румунії Драгош Фрумос думає інакше. Він упевнений, що вигіднішим для обох сторін було б створення «спільних господарств за участю китайського капіталу або розширення дрібних господарств за рахунок фондів Європейського Союзу».

Нині більша частка румунського м'яса експортується до арабських країн. Це половина тієї свинини, яку споживає внутрішній ринок, а також 70 відсотків яловичини.

Meatinfo.ru

«Прибуткове свинарство», грудень 2013

УКРАЇНЬКА СВИНИНА ПОТРАПИТЬ НА РИНОК ЄС РАНІШЕ, НІЖ ЯЛОВИЧИНА

Так вважають у Держветфітослужбі країни. На європейський ринок зможуть потрапити компанії, які мають замкнутий цикл виробництва.

Європейський ринок відкриється для поставок української свинини раніше, ніж для яловичини, вважає заступник голови Державної ветеринарної та фітосанітарної служби Віталій Башинський.

«Яловичина — дуже ризикований бізнес, бо на 90% залежить від законодавства. Якщо не буде ухвалено закон про ідентифікацію (худоби — ІФ) і простежуваність, яловичина ніяк не зможе потрапи-

ти на ринок ЄС», — повідомив він журналістам під час Міжнародної конференції з питань безпеки харчової продукції «Реформування системи безпеки харчової продукції в Україні: модель на майбутнє».

«Зі свининою трохи простіше. Першими на ринок ЄС придуть великотоварні виробники з закритим типом виробництва: ті, хто має власне відтворення, м'ясопереробні та забійні пункти», — додав він.

При цьому Башинський зазначив, що переваги з отримання дозволу на ввезення до ЄС тваринницької продукції, зокрема м'яса,

будуть у компаній, які зможуть довести безпеку продукції на всіх етапах виробництва — від полів, де вирощуються корми, раціону тварин і до визначення залишків ветеринарних препаратів у самому м'ясі.

Щодо давання дозволу на поставки м'яса птиці до ЄС кільком українським виробникам, то пан Башинський наголосив, що вирішальну роль зіграло те, що вони мають «максимально закрите виробництво». При цьому він зазначив, що м'ясо птиці — найбільш оборотний і прибутковий продукт.

delo.ua

«СЕЛЕКЦІЙНИЙ ЦЕНТР СВИНАРСТВА» ЗАВІЗ ПЛЕМІННИХ СВИНЕЙ ІЗ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Цієї осені ТОВ «Селекційний центр свинарства» завіз 600 племінних свинок та кнурців компанії «RA-SE Genetics» (Великобританія): GGP тварин порід Велика Біла і Ландрас, а також синтетичну лінію для отримання термінальних свиней. Поголів'ям укомплектували нову нуклеусну ферму. Про це кореспондентам PigUa.info розповів керівник проекту Євгеній Криворот.

Щоб зберегти високий статус здоров'я свиней, їх перевозили спеціальними машинами, оснащеними за найвищими стандартами: тваринам створили штучний клімат (без доступу неочищеного повітря ззовні), встановили комфортне освітлення, максимально зменшили шум, годували й поїли за звичним для них графіком. Тому коли свинки й кнурці прибули в Україну, вони навіть не виглядали стомленими.

Тваринам одразу ж поселили у спеціально підготовлене карантинне приміщення з умовами утримання, максимально наближеними до тих, до яких вони звикли. Під час карантину зробили всі необхідні аналізи й дослідження — не виявили жодних відхилень. Коли карантин закінчився, свиней перевели у новозбудований нуклеус, який пережив цілу низку тестувань і перевірок не лише працівниками ферми, а й селекціонерами «RA-SE Genetics», котрі забезпечують консультативний супровід проекту. Тому, як каже пан Криворот, адаптацію свинки та кнурці пройшли на відмінно.

«Уже на початку листопада ми почали запліднювальну „кампанію“, — зазначає він. — Підприємство працює у тижневому циклі: щотижня запліднюватимемо по 40 свинок. А оскільки тварин обирали віком від чотирьох до семи місяців, проблем немає».

Нині «Селекційний центр свинарства» закінчує будівництво цеху дорощування, де утримуватимуть порослят, поки їм не виповниться 70 днів. У найближчих планах — добудувати приміщення для утримання племінного поголів'я репродуктивного віку. Завдяки цьому вже до серпня 2014-го року товариство зможе реалізувати партію свинок та кнурців для подальшого розведення.

latifundist.com

«ДАНОША» ЗБУДУЄ ДВА СВИНОКОМПЛЕКСИ НА 36 ТИС. ГОЛІВ

Компанія зі стовідсотковим данським капіталом «Даноша» (с. Копанки, Калуський район, Івано-Франківська обл.) почала будівництво двох свиноккомплексів — у селах Делієве й Маріямпіль Галицького району. Їхні майбутні виробничі потужності — 24 і 12 тисяч голів відповідно.

Про це під час наради-семінару з питань розвитку тваринництва в Карпатському регіоні повідомив директор департаменту агропромислового розвитку регіону Василь Брус.

Він також уточнив, що в Делієвому запрацювала перша черга комплексу та завезено 962 племінні свинки для відтворення поголів'я.

ДО 2020 РОКУ УКРАЇНА МОЖЕ ВВІЙТИ ДО ДВАДЦЯТКИ НАЙБІЛЬШИХ ЕКОНОМІК СВІТУ

Нині за обсягом ВВП Україна займає 38 місце. При збільшенні щорічних обсягів інвестицій удвічі вона до 2020 року зможе стати членом двадцятки передових країн. Про це заявив міністр економічного розвитку і торгівлі України Ігор Прасолов, передає УНІАН.

«Країні потрібен економічний ривок, що ґрунтуватиметься на виваженій і, одночасно, амбітній економічній стратегії. Стратегії, яка може бути реалізована тільки за сприятливого бізнес-клімату, що дозволить залучити і сконцентрувати інвестиції та зусилля для економічного ривка. Мінекономрозвитку почало розробляти таку стратегію», — заявив Прасолов.

Він зазначив, що нагромаджені структурні проблеми призводять до погіршення конкурентоспроможності країни.

«Для виконання нашого стратегічного завдання щорічні обсяги інвестицій потрібно збільшити удвічі. За нашими розрахунками, це може дати зростання річних темпів реального ВВП орієнтовно вчетверо та експорту — на 11 %», — підсумував міністр.

ВИРОБНИЦТВО М'ЯСА В УКРАЇНІ ЗА 10 МІСЯЦІВ 2013-ГО ЗБІЛЬШИЛОСЯ НА 8,6%, А ПРИРІСТ СВИНОПОГОЛІВ'Я — РЕКОРДНИЙ ЗА ОСТАННІХ 15 РОКІВ

Згідно з інформацією Державної служби статистики, за 10 місяців 2013-го р. виробництво м'яса в Україні сягнуло 2625,7 тис. т (у живій вазі), що на 8,6 % більше, ніж за аналогічний період 2012-го.

Сайт Держстату інформує, що лідером м'ясного виробництва стала Черкаська область — 353,4 тис. т, що, однак, на 2,8 % менше, ніж у січні-жовтні 2012 р. 262,7 тис. т м'яса виробили в Київській області, 230,1 тис. т — у Дніпропетровській. На четвертому місці Вінниччина, яка порівняно з 10 місяцями 2012-го наростила виробництво в 2,2 разу — до 202,3 тис. т. При цьому найбільше зменшення виробництва — в АР Крим: мінус 7,4%, порівняно з результатами 2012-го.

Збільшення виробництва м'яса є результатом зростання поголів'я худоби та птиці на сільгоспдприємствах та у присадиб-

них господарствах. Так, поголів'я ВРХ у січні-жовтні 2013-го р., порівняно з аналогічним періодом 2012-го, збільшилося на 2,4% (до 5085,8 тис. голів), свиней — на 3,7% (до 8 405,5 тис. голів). Активними темпами також росла кількість птиці — на 5,4% (251,6 млн штук). Однак найвідчутніше (за підсумками 10 місяців) побільшало овець і кіз — 2002,1 тис. голів, що на 6,6 % більше, ніж 2012-го.

Найпотужніше свинарство — у Донецькій області (622,4 тис. голів), найшвидший приріст поголів'я — на Тернопільщині (плюс 7,6%). Як відзначає аналітичний відділ агроконсалтингової компанії «Дикун», на 1 жовтня 2013-го збільшення поголів'я у промислових свиногосподарствах становило 8,4%, порівняно з аналогічною датою попереднього року — по суті, рекордний показник за останні 15 років! Част-

У 2013-МУ УКРАЇНА СКОРОТИЛА ІМПОРТ СВИНИНИ НА 15%

Про це повідомляє аналітичний відділ агроконсалтингової компанії «Дикун». Зокрема, обсяги завезеної свинини за 10 місяців — близько 125 тис. т (2012-го року — понад 166 тис. т).

За рахунок інтенсивного імпорту з Канади та США суттєво змінилася структура основних експортерів. Якщо за згаданий період 2012-го частка Бразилії сягала 56%, то в 2013-му вона зменшилася до 48%.

Імпорт свинини з Північної Америки частково витіснив не тільки латиноамериканські, а й європейські поставки. Справа в тому, що влітку м'ясопереробна галузь країн ЄС відчувала дефіцит сировини, а це спровокувало зростання цін та знизило експортний потенціал. Водночас підвищилась і собівартість бразильської свинини. Як наслідок, на внутрішньому ринку України опинилось дешеве м'ясо зі США й Канади.

Водночас не варто забувати, що на зменшення імпорту вплинув стрімкий розвиток українського свинарства та скорочення експорту до Росії.

PigUa.info

ка промислового свинарства у загальному поголів'ї нині сягає 47%. За чисельністю птиці лідером є Черкаська область із майже 27 млн. А найбільше за 10 місяців 2013-го зросла кількість пернатих на Херсонщині — на 73,9%, порівняно з торішніми здобутками.

PigUa.info за матеріалами proagro.com.ua

Власники «АПК-ІНВЕСТУ» планують розширити бізнес на Росію

Борис Колесніков та Денис Омелянович, власники найбільшого в Україні виробника свинини, представили владі Курської області проект із будівництва свинокомплексу на 1,2 млн голів, інвестиції в який оцінюються в 900 млн дол. Його реалізація дасть їм можливість потрапити до п'ятірки найбільших виробників свинини на території Росії. Втім, тут ще може виникнути ціла низка перешкод, зокрема АЧС, яка вже кілька років «мандрує» Росією, — відзначають експерти.

Як повідомила прес-служба Курської обласної адміністрації, під час переговорів власників із керівником області Олександром Михайловичем було розглянуто пропозицію про розширення українського бізнесу в Курській області. Зокрема, про будівництво свинокомплексу, а згодом і створення вертикально інтегрованого холдингу із замкнутим циклом: від вирощування продукції рослинництва й виробництва кормів до глибокої переробки м'яса, власної логістики та реалізації виробленого товару в торговельній мережі.

Детальніше про плани Бориса Колеснікова та Дениса Омеляновича розповів «Коммерсанту» перший віце-губернатор Курської області Олександр Зубарев. Перша черга свинокомплексу потужністю 10–20 тис. т свинини в живій вазі може запрацювати до кінця 2014 року.

«Ці плани поки що не зафіксовано в інвестиційних угодах, і інвестор ще остаточно не вибрав майданчика для розміщення виробництва», — уточнив пан Зубарев.

Як повідомив «Коммерсанту» Борис Колесніков, до 2022 року він разом із бізнес-партнерами планує вийти в Росію на виробництво 100 тис. т забійної ваги на рік. Він не зміг уточнити загальну суму інвестицій у проект. «Український комплекс коштує 450 млн дол., з яких уже вкладено 330 млн. У скільки обійдеться реалізація проекту в Курській області, я не

знаю», — сказав пан Колесніков. Нагадаємо, в Україні підконтрольна Борису Колеснікову та Денису Омеляновичу компанія «АПК-ІНВЕСТ» реалізує проект із будівництва свинокомплексу на 600 тис. голів. Враховуючи те, що курський проект передбачає майже 1,2 млн голів свиней (це удвічі більше, ніж в Україні), інвестиції мають бути в межах 900 млн дол. Згідно з інформацією «Коммерсанта», для його реалізації передбачається залучити фінансування російських банків.

Заявлені власниками «АПК-ІНВЕСТУ» плани з розвитку бізнесу в Росії дозволять їм потрапити до п'ятірки найбільших там виробників свинини. За даними Російської національної спілки свинарів, 2012-го року найбільшими виробниками були: ГК «Міраторг» (241,1 тис. т свинини на забій); ГК «Агро-Бологор'я» (117,5 тис. т); ГК «Черкізово» (115 тис. т); «КОПІТАНІЯ» (64 тис. т) та ГК «Русагро» (57,8 тис. т). Нині на Курщині працює кілька великих виробників свинини: чотири свинокомплекси холдингу «Міраторг» загальною потужністю 50,6 тис. т м'яса на рік; чотири — холдингу «Агропромкомплектация» (48 тис. т свинини в живій вазі на рік). Також триває будівництво комплексу в Большесолдатському районі ВАТ «Надія» (11 тис. т).

Одна з головних причин того, що власники «АПК-ІНВЕСТУ» хочуть розширити бізнес на Росію, — прагнення диверсифікувати ризики від постійних торгових обмежень, — вважає президент Асоціації свинарів України Артур Лоза. «На жаль, від загострення політичних взаємин між Україною й Росією страждають передовсім українські компанії, чия продукція потрапляє під санкції російських держслужб», — сказав він. Нагадаємо, з вересня 2012 року продукція «АПК-ІНВЕСТУ» не поставляється на ринок Росії через заборону Россільгоспнагляду.

Генеральний директор Національної асоціації свинарів Росії

Юрій Ковальов вважає, що перешкодити планам «АПК-ІНВЕСТУ» може ціла низка проблем, зокрема вже згадана АЧС. Як відомо, сусідня країна безуспішно бореться з вірусом із 2007 року. «Нині навіть великі гравці згортають тамтешні проекти через те, що заборгованість держави щодо компенсації кредитної ставки виробникам сягнула 25 млрд руб. (близько 770 млн дол.). Реалізувати ж свинарський проект без субсидування процентної ставки недоцільно», — переконаний глава Національної м'ясної асоціації Сергій Юшин. Нагадаємо, одна із запорок успіху «АПК-ІНВЕСТУ» на ринку України — компенсація до 50 % вартості свинокомплексу з держбюджету.

Російський ринок свинини висококонкурентний: за підсумками 2012-го тут виробили 3 млн т свинини. З них 800 тис. т припало на імпорт — переважно з далекого зарубіжжя. Тому директор аналітичного центру «СовЕкон» Андрій Сизов вважає проект Бориса Колеснікова та Дениса Омеляновича сміливим. «У зв'язку з різким загостренням конкуренції та зменшенням бар'єрів на імпорт, 2012-го свинина подешевшала майже в півтора рази. 2013-го ціни трохи зросли. Проте, як і раніше, є високі ризики через перепади вартості кормів. У довготерміновому сенсі галузь перспективна. Однак нині пік привабливості вже пройдено», — зазначає пан Сизов.

KSG Agro може почати поставки свинини в Китай

KSG Agro планує розвивати співпрацю з Китаєм. Про це в інтерв'ю виданню «Дело» розповів голова ради директорів та основний акціонер агрохолдингу Сергій Касьянов.

Зокрема, компанія зацікавлена поставляти до Китаю свинину і комбікормові добавки.

«Я впевнений, що українське м'ясо буде затребуване на ринках

Південно-Східної Азії. Можливо, вже в 2014 році ми зробимо перші поставки», — сказав він.

За його словами, перед експортним стартом підприємство пройшло процедуру, схожу на ту, яка була напередодні поставок до «Піднебесної» українського зерна.

«Між профільними міністерствами треба підписати процедуру визначення якісних параметрів продукції. Скільки потрібно часу — спрогнозувати поки що складно. Головне, щоб процедура узгодження була прозора й зрозуміла. Думаю, це займе кілька місяців», — додав він.

Спеціалізований сайт
www.PigUA.info

Новини України та світу
Ціни та аналітика

Технології
Інтерв'ю

Новини компаній
Дошка оголошень

ПРО ВСЕ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

ТОВ «Золотоніський бекон» модернізує племінну роботу

У жовтні 2013-го року ТОВ «Золотоніський бекон» (Черкаська область) почало використовувати програму розведення свиней в закритому стаді з використанням системи BLUP Hermitage. Керівники компанії сподіваються, що завдяки цьому вони скоротять затрати на виробництво власного високопродуктивного ремонтного молодняка, покращать виробничі показники та ефективно управлятимуть чотирма тисячами свиноматок.

Влітку 2011-го «Золотоніський бекон» завіз 1100 племінних свиней генетики Hermitage. Він використовує традиційну форму племінної роботи.

ЯК ЗРОБИТИ СВИНАРСТВО ПРИБУТКОВИМ БІЗНЕСОМ

Гроші лежали на землі, їх треба було просто підняти...

...Проте ніхто чомусь не уточнює, скільки разів для цього потрібно було нахилитися. Саме таке продовження відомого афоризму Томаса Едісона почули учасники форуму «Бізнес-технології в годівлі. Напрямок: свинарство». 28 жовтня цей захід у київському готелі Fairmont організувала компанія «БІОМІН Україна» за підтримки Асоціації свинарів України.

Афоризм наведено не випадково. Відомі експерти й представники вісімдесяти господарств (більшість — у півсотні найкращих в Україні) зібралися саме для того, щоб вирішити, які треба зусилля й рішення, щоб свинарство перестало бути хобі й перетворилося на прибутковий бізнес; як заробляти гроші, а не втрачати.

Як наголосив під час свого виступу генеральний директор компанії «БІОМІН Україна» Віталій Лохов, нині галузь переживає перехідний етап. Адже доводиться боротися з еконо-

мічною нестабільністю та збільшенням операційних витрат. «Незважаючи на це, свинарство — актуальний бізнес. І навіть у гірші роки його рентабельність не була менша за 20 відсотків», — зауважив експерт. Однак, щоб добре заробляти, треба знати, як грамотно ним займатися.

Є кілька головних умов успішності. Насамперед, розуміти, що відбувається на світовому і внутрішньому ринках. Детально про це розповів Артур Лоза, президент АСУ, який відкрив форум. У своїй презентації він не тільки показав позитиви, а й поділився поганою новиною. З одного боку, українське промислове свинарство стрімко розвивається і цього року виробництво свинини перевищить попередні прогнози — 755–760 тис. т. Та з другого — 2014-го свинина почне дешевшати через циклічний розвиток галузі (чергування цінових максимумів та мінімумів). Завдання свинарів — готуватися до цінового спаду заздалегідь.

Як саме — розповіли незалежні консультанти з Західної та Північної Європи. У їхніх презентаціях йшлося про другу визначальну умову успішності свинарського бізнесу — правильну годівлю. Питання багатоаспектне і непросте. Всі знають, що вартість кормів, у середньому, сягає 70% собівартості виробництва свинини. Саме тут і є що покращувати. Та не слід забувати, що «диявол ховається в деталях». Передовсім по-

трібно зважати на генотип свиней, адже він суттєво впливає на ефективність відгодівлі.

Як генетика визначає потребу свиноматок у кормах і робить їх спроможними більше їсти саме в період лактації; як вона впливає на ефективність конверсії корму — на цьому зупинився незалежний консультант Пітер Ян Маас (Нідерланди). Він довів, що важливим економічним показником для кожного господарства є кількість корму, яку свиноматка споживає впродовж року в розрахунку на отриманих поросят. Це показник, за допомогою якого можна контролювати перевитрати чи, навпаки, економію, щоби вона не шкодила тваринам. Адже, як зазначив доповідач, процитувавши Джорджа Орвелла, «усі свини рівні, проте деякі рівніші за інших». Тож виробник має розуміти, з якими тваринами він має справу.

Виклик, із яким зіштовхнулися сучасні виробники, а разом із ними й компанії, що випускають корми та кормові добавки, — покращення коефіцієнту конверсії корму. Яким чином на нього впливає порода, стать, технологія годівлі та умови утримання, а також про те, як його зменшити, розповів технічний менеджер у царині свинарства Андре ван Ланквельд (Австрія). Доповідач вивів золоте правило: щоб контролювати споживання корму, треба спершу його виміряти.

Ефективна конверсія корму неможлива, якщо виробник не приділяє уваги гігієні. Наталія Рот (Австрія), спеціаліст із підкислювачів, розповіла, як запобігти контамінації кормів пліснявою, бактеріями й дріжджами, а її колега, доктор сільськогосподарських наук Волтер Ніс (Німеччина), — про те, як захистити корми від мікотоксинів і, таким чином, мінімізувати їх руйнівний вплив на здоров'я і продуктивність свиней різних етапів виробничого циклу.

У свою чергу Вольфганг Каул (Німеччина), спеціаліст із годівлі свиней, поділився, як покращити виробничі показники та здоров'я тварин за допомогою фітогенних кормових добавок. Бо підвищення добових приростів, зменшення коефіцієнту конверсії корму та викидів аміаку і при цьому здоровий шлунково-кишковий тракт свиней — це запорука прибутковості бізнесу, а фітогенні препарати — один із головних її інструментів.

Багато сучасних виробників змирилися з тим, що прибутки напряму не залежать від річної кількості відлучених поросят на свиноматку. Та все ж, коли почули про показник 38,5, не могли приховати здивування. Про досвід найкращих данських господарств, для яких це норма і ще далеко не межа, розповіла Піа Конрадсен, доктор ветеринарних наук і співзасновниця компанії SvineVet. Один із головних секретів успіху — коефіцієнту конверсії корму 2,3. Причому цього данські свинарі досягають без антибіотиків (як стимуляторів росту чи для метафілактики), працюючи за принципом: здорові свині — висока продуктивність — менше антибіотиків — більше грошей. У цьому ланцюжку ключову роль відіграє правильна годівля, адже понад 30% падежу свиноматок спричинені проблемами шлунково-кишкового тракту. А тому правильні раціони, менеджмент і вакцинація — ось над цим передовсім повинен працювати виробник.

На думку доктора ветеринарних наук, професора Віденського університету ветеринарної медицини Максимиляна Шу (Австрія), груба помилка розглядати захворювання свиней окремо від оточення. Тому під час своєї презентації доповідач розповів про причини виникнення шлун-

кових і респіраторних захворювань, якими економічними втратами вони загрожують (зменшуються прирости, збільшуються коефіцієнт конверсії корму, тривалість відгодівлі та концентрація поголів'я у загонах, падіж і втрати на лікування), а також як цим проблемам запобігти. Пан Шу наголосив, що «у ветеринарній медицині чудес не буває. Успіх господарства — у налагодженому менеджменті, біобезпеці та гігієні».

Ще один афоризм: «застій в умовах жорсткої конкуренції — це рух назад», — виголосив спеціаліст із годівлі Герхард Галстерер (Австрія). На його думку, нині, коли в свинарстві постійно вдосконалюють генетику, починають використовувати нові кормові інгредієнти, а життя свинарів постійно ускладнюють нові закони, кожне інноваційне рішення — це ще один крок до збільшення прибутків. Це також один із пріоритетів компанії «БІОМІН Україна». Пан Галстерер розкрив інноваційну формулу одного з комбінованих препаратів: «(органічні кислоти + фітохімічні речовини) + пермеабілайзери = підвищення антибактеріального ефекту». Це означає, що органічні кислоти покращують гігієну кормів, фітоелементи інгібують розмноження шкідливих бактерій, а пермеабілайзери ослаблюють зовнішню мембрану грам-негативних бактерій. Ця та інші інновації спрямовані на покращення виробничих показників і здоров'я свиней. Адже прибутки господарства прямо залежать від здоров'я та темпів росту тварин.

Не минули на форумі ще одну важливу проблему — захист інтересів вітчизняного виробника свинини на державному рівні. Про це говорив Андрій Дикун, директор агроконсалтингової компанії «Дикун». Доповідач розповів про механізми лобювання інтересів виробників, реальні здобутки й загрози, зокрема неконтрольований нелегальний імпорту свинини й намагання регулювати галузь вручну, коли дотації дають тільки обраним. А ще — про законопроект щодо земельного банку й відміну фіксованого сільськогосподарського податку. Який висновок? Виробникам не треба чекати, що хтось вирішить проблему за них. Вони повинні діяти й

Наталія Рот: «Ігнорувати гігієну кормів дорого!»

Артур Лоза про ситуацію на ринку свинини

Віталій Лохов та Герхард Галстерер відповідають на запитання слухачів

Максимилян Шу: «Груба помилка розглядати захворювання свиней окремо від їхнього оточення»

об'єднуватися. Тоді, маючи право голосу і право бути почутим, можна долати бар'єри. А як свідчить практика, все це реально — було б бажання і завзяття.

Насичена навчальна програма форуму гармонійно поєдналася з розважальною — спілкування тривало за круглим столом із вишуканими стравами. Адже організатори передовсім прагнули створити сприятливу атмосферу для обміну думками і досвідом, щоби кожен учасник отримав максимум користі. Свідчення того, що це вдалося, — учасники вже цікавляться, коли буде наступний форум. **ПС**

ANIMAL FARMING UKRAINE 2013 — вагома подія у житті українського тваринництва

29–31 жовтня в Києві відбулася IV міжнародна виставка Animal Farming Ukraine 2013. Організатори: ITE Group Plc (Великобританія), WTO Exhibitions BV (Нідерланди) та «Прем'єр Експо» (Україна), — заручилися підтримкою Міністерства аграрної політики і продовольства, Асоціації свинарів та Асоціації виробників молока України, Української аграрної конфедерації, Світової наукової асоціації з птахівництва та Асоціації фермерів і приватних землевласників України.

Символічну стрічку на урочистому відкритті перерізали Валерій Давиденко, Андрій Гетья, Микола Миркевич, консул посольства Королівства Данії Карина Мюлін, керівник проекту WTO Exhibitions BV Куно Якобс та керівник проекту Animal Farming Ukraine Вікторія Агромакова.

Уже традиційно Animal Farming Ukraine запропонувала учасникам і відвідувачам цілу низку семінарів, майстер-класів та обговорень, покликаних задовольнити інтереси найвибагливішого слухача. Зважаючи на те, що виставка відбулася якраз за місяць до саміту у Вільнюсі, провідною темою семінарів та конференцій, усіх зустрічей на стендах компаній-учасників та за їх межами так чи інакше були виклики і перспективи для українського АПК, зумовлені підписанням Україною асоціації з ЄС. Зокрема ці питання обговорювали і під час першої міжнародної бізнес-конференції IPBC «Агродебати. Україна в ЄС: за і проти».

Головною темою виставки цього року обрали розвиток птахівництва. Проте чимало уваги (і виставкових площ) приділили тим компаніям, які пропонують ефективні рішення для сучасного свинарства. Крім того, про шляхи й рецепти прибуткового свинарського бізнесу йшлося впродовж усіх виставкових днів. Зокрема президент АСУ Артур Лоза взяв участь у семінарі «Як підвищити ефективність свинарського бізнесу? У що необхідно інвестувати сьогодні?» від журналу «Тваринництво сьогодні». Компанія Nutrition Consulting & Service LLC організувала семінар, де обговорили причини прохолостів свиноматок. А на семінарі «Данський досвід у тваринництві» передові аграрні технології представили вісім провідних данських компаній: Sustain Agri Ukraine, Porc-Ex Breeding, SKOV A/S, Jyden Bur A/S, Dansk Vilomix, Ikadan Ukraine.

Особливу увагу відвідувачів виставки цього року привернув Консалтинговий центр, організований компанією «Дикун» спільно з асоціаціями свинарів та виробників молока. Крім відповідей на актуальні питання щодо технологій та економіки виробництва, відвідувачі стенду також мали змогу ознайомитися зі свіжими випусками журналів «Прибуткове свинарство» та «Молоко і ферма».

Завдяки вдалій і ретельно продуманій організації Animal Farming Ukraine знову довела, що вона — якісна і зручна платформа для ділового спілкування, обміну досвідом та знайомства з новинками ринку тваринництва. Цього року на виставці були представники 133 компаній із 21 країни світу: Білорусії, Бельгії, Німеччини, Данії, Ізраїлю, Ірландії, Іспанії, Італії, Китаю, Литви, Нідерландів, Польщі, Республіки Корея, Росії, Румунії, США, Туреччини, України, Франції, Чехії та Швеції. **ПС**

Асоціація свинарів України – неприбуткова, добровільна організація. Її створення – ініціатива керівників українських господарств-виробників свинини. Основною ціллю Асоціації є об'єднання підприємств з метою досягнення ними світових стандартів виробництва продукції шляхом впровадження сучасних технологій виробництва.

Господарства-члени АСУ отримують наступні послуги від провідних спеціалістів в галузі свинарства:

Консультаційний центр свинарства

- Інформаційне забезпечення
- Ветеринарний супровід
- Зоотехнічний супровід
- Проведення семінарів
- Аналіз ринку свинини

Співпраця з комерційними компаніями

- Максимальні знижки на кормові інгредієнти та ветеринарні препарати
- Пошук обладнання, кормів та інших засобів виробництва
- Надання інформації про комерційні компанії

Ми відкриті для всіх, хто бажає працювати та має за мету зробити своє господарство успішним та прибутковим бізнесом!

Робоча група АСУ:

тел.: +380 98 44 222 69

тел./факс: +380 4744 36985

ПРИ МІНАПП СТВОРЕНА РОБОЧА ГРУПА З РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА

30 жовтня при Міністерстві аграрної політики та продовольства відбулася нарада оргкомітету зі створення Робочої групи з розвитку та регуляції галузі свинарства. У нараді взяли участь представники Асоціації свинарів України, МінАПП, фермери та юристи.

Оскільки з квітня 2013-го при міністерстві успішно працює Робоча група з регулювання молочно-го ринку України, ініційована Асоціацією виробників молока (АВМ), її представники поділилися з учасниками наради своїм досвідом та першими успіхами.

Під час організаційного засідання учасники обговорили коло питань, які мають розглядати і вирішувати члени Робочої групи, та намітили основні напрямки її діяльності.

Через місяць підготовки 29 листопада в МінАПП відбулося перше робоче засідання групи. В ньому взяли участь представники міністерства, АСУ, юристи, підприємці.

Під час засідання окреслили низку нагальних питань, без вирішення яких неможливо ефективно розвивати галузь. Так, йдеться про потребу в дерегуляції та синхронізації із сучасними умовами виробництва та світовими стандартами норм ДБН та ВНТП, а також ветеринарного й екологічного законодавства; про необхідність створення та впровадження державного стандарту з оцінки та класифікації туш свиней та проведення взаєморозрахунків між виробниками і переробними підприємствами за забійною, а не живою вагою тварин; а також нагальність створення національної системи обліку і

контролю племінних ресурсів України у галузі свинарства. Не менш важливою для розвитку галузі є проблема підтримки інвестиційних проектів.

Учасники наради обрали співголовами Робочої групи директора Департаменту тваринництва МінАПП України Андрія Гетю і першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин, народного депутата України Сергія Лабазюка. Заступниками співголів Робочої групи призначили президента АСУ Артура Лозу і першого заступника генерального директора ТзОВ «Галичина-Захід» Андрія Таламу.

Враховуючи велику кількість напрямків, за якими вестимуть роботу члени Робочої групи, учасники засідання вирішили створити три підгрупи, що працюватимуть над реалізацією поставлених завдань паралельно. Перша підгрупа вже активно працює над питаннями дерегуляції існуючої законодавчої бази, що контролює свинарство, та її синхронізації із сучасними умовами виробництва і світовими

стандартами. Друга об'єднала зусилля фахівців для створення національної системи обліку і контролю племінних ресурсів України в галузі свинарства. Третя працює над розробкою і впровадженням нового державного стандарту оцінки та класифікації туш свиней.

Важливо, що свою готовність сприяти діяльності Робочої групи підтвердили представники міжнародних структур: ЄБРР, FAO та IFC.

Асоціація свинарів України наголошує, що, в першу чергу, активної участі очікують від виробників свинини, які зможуть вносити свої пропозиції щодо тих змін, які є найбільш нагальними для галузі. Тому АСУ звертається до всіх небайдужих представників українського свинарства: приєднуйтеся до Робочої групи!

УКРАЇНЦІ ПРОЙШЛИ СТАЖУВАННЯ ЗІ СКАНУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ТУШ СВИНЕЙ У ФРАНЦІЇ

Фото 1.

Страшко С., Півто Д. (крайні зліва) та Кравченко О. із представниками офісу UniPorc Ouest

У рамках співпраці АСУ та Асоціації виробників і переробників свинини Франції UniPorc Ouest, учасники робочої групи АСУ, що працюють над розробкою і впровадженням нового держстандарту оцінки й класифікації туш свиней, пройшли стажування на

одному із м'ясопереробних заводів Франції.

Навчальна програма від UniPorc Ouest, в якій взяли участь Оксана Кравченко (Полтавська державна аграрна академія) та Сергій Страшко (ТОВ «М'ясокомбінат „Ювілей-

ний»») тривала впродовж 19–24 листопада 2013 р.

Під час стажування учасники робочої групи АСУ пройшли теоретичне навчання і практичні тренінги із застосування приладу CGM для сканування туш свиней, а також упродовж двох днів під наглядом технологів UniPorc Ouest працювали зі сканером на конвеєрі м'ясокомбінату «Шеранс» (Sarl Abattoir De Cherance), що неподалік міста Ле Ман.

Наразі сканер CGM, який UniPorc Ouest передали АСУ в оренду на час реалізації проекту, вже в Україні — встановлений на ТОВ «М'ясокомбінат „Ювілейний»». Саме «Ювілейний» першим серед переробних підприємств України вирішив взяти участь у проекті АСУ із розробки нового держстандарту та переходу на розрахунок між свиногосподарствами і переробними підприємствами за забійною, а не живою вагою свиней.

Прес-служба АСУ

Нагадаємо: Асоціація свинарів України (АСУ) у квітні 2013-го виграла грант від проекту міжнародної технічної допомоги «Агроінвест в Україні», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) для реалізації «Проекту узгодження зі світовими стандартами законодавчо-нормативної бази, що регулює українське свинарство». Одним із завдань грантового проекту АСУ є «Розробка і впровадження нового державного стандарту із оцінки та класифікації туш свиней». Термін дії гранту: 20 місяців (від 23.07.2013 до 23.03.2015).

Фото 2.

Від теорії — до практики: сканування туш на м'ясокомбінаті «Шеранс» під керівництвом Данієля Півто

Фото 3.

Той самий CGM — сканер для оцінки і класифікації туш свиней за вмістом у них м'язової та жирової тканини

Фото 4. Останні настанови українським колегам

Користуючись нагодою, керівництво АСУ висловлює особливу подяку за допомогу в організації та проведенні стажування у Франції представникам компанії I-TEK: В'ячеславу Михайлову (Україна) та Яні Ле Галь (Франція), а також керівникові відділу якості UniPorc Ouest Данієлю Півто, що курував стажування наших спеціалістів і підтримує реалізацію проекту в Україні.

ДОВІДКА

«Агроінвест» — це п'ятирічний проект, що здійснюється за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку/Україна (USAID). Мета проекту — забезпечити технічну допомогу для сприяння економічному зростанню України шляхом підтримки розвитку сільськогосподарського сектору і сприяти збільшенню внеску України до міжнародних зусиль із забезпечення продовольчої безпеки. Проект реалізується відповідно до Угоди між Урядом України й Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.1992 р. та через Фонд фінансування спеціальних напрямків діяльності (ФСН) надає фінансову допомогу обраним організаціям задля втілення спільно узгоджених проектів.

РИНОК СВИНИНИ

Упродовж 2013-го року наше свинарство розвивалося хвилеподібно. Однак, дивлячись на цифри, висновок позитивний: злетів було більше, ніж падінь.

Євгеній Стеценко,
аналітичний відділ
агроконсалтингової
компанії «Дикун»

Уже на початку року стало зрозуміло, що виробничі показники різнитимуться від минулорічних та будуть відчутно кращими. Так, упродовж року чисельність поголів'я свиней здебільшого зростала (за винятком святкових періодів, під час яких вирізають значну частину тварин). Додатковим стимулом розвитку галузі було тимчасове обмеження імпорту поставок бразильського м'яса, яке домінує з-поміж усього ввезеного. Цінова ситуація в основному була сприятливою для товаровиробника, а збільшення внутрішнього споживання та скорочення загального імпорту також позитивно позначилося на стані галузі. Спробуємо більш детально розібрати ці та інші фактори, що визначали розвиток нашого свинарства впродовж 2013-го року.

Чисельність поголів'я

Стабільне нарощування свинопоголів'я почалося ще в другій половині 2012-го: якщо на початку року загальна кількість свиней сягала близько 7,4, то вже наприкінці — 7,9 млн голів. Позитивна динаміка зберігалась і впродовж усього 2013-го року. Так, станом на 1 грудня загальна чисельність свиней становила 8,32 млн голів. Слід зазначити, що таке зростання відбулось за рахунок промислового сектору: середньорічна частка поголів'я, що утримуються свинокомплексами, наразі становить 47%, в той час, як минулорічний показник — 45%.

У розрізі категорій станом на 1 грудня 2013-го у сільськогосподарських підприємствах утримували 3,969 млн голів свиней, що майже на 10% більше, ніж на аналогічну дату 2012-го року. Це під-

тверджує той факт, що загальне зростання в галузі відбувається за рахунок нарощування потужностей промисловими виробниками свинини. Що ж до присадибників, то тут кількість свинопоголів'я залишилась майже незмінною (рисунок 1.)

За умови збереження такої тенденції, можна стверджувати, що вже наприкінці наступного року частка поголів'я свиней, що утримуються промисловими свинокомплексами, становитиме понад 50%.

Обсяги здачі свиней на забій

За одинадцять місяців поточного року (січень–листопад) понад 90% свиней у живій вазі надійшли на переробку від промислових виробників. Це 437,1 тис. тонн. Порівняно з аналогічним періодом 2012-го цей показник збільшився на 17%.

Лідуючі позиції традиційно утримує Донецька область, від господарств якої надійшло 70,7 тис. т свиней у живій вазі. На другому і третьому місцях — Київська та Дніпропетровська області з показниками 46,1 та 42,2 тис. т відповідно (таблиця 1).

Унаслідок нарощування виробничих потужностей збільшилося виробництво м'ясної продукції. За результатами періоду з січня по травень 2013-го виробили 179,6 тис. т охолодженої свинини, що майже на 18% більше, ніж минулого року.

Одним з найдієвіших факторів, що стимулювали розвиток свинарства в 2013 році, було зростання обсягів споживання м'яса населенням. Ще на початку року, прогнози щодо фонду споживання були досить песимістичними: очікували, що він зменшиться,

порівняно з 2012-им. Однак склалась протилежна ситуація, і вже за результатами I-го кварталу стало зрозуміло, що апетити населення не скорочуються, а навпаки — зростають. Замість прогнозованих 19,7, обсяги споживання свинини на душу населення становили 2013-го 21,5 кг (таблиця 2).

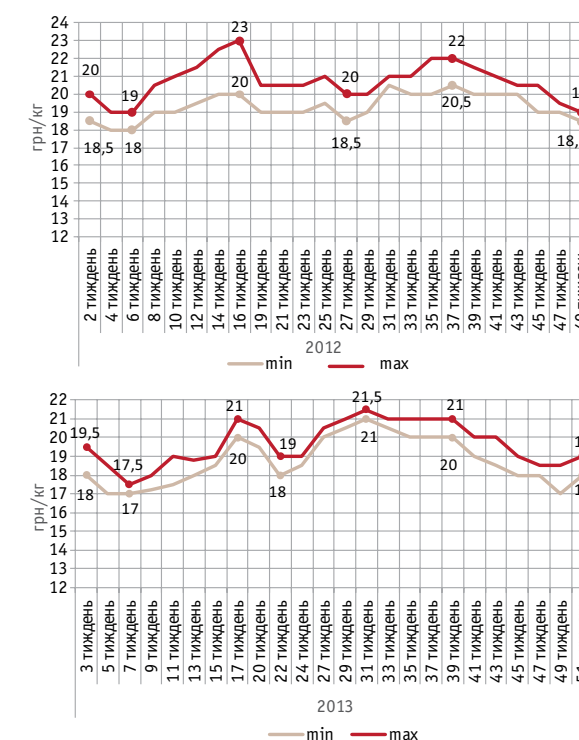
Цінові тенденції на ринку живих свиней

Рік був достатньо динамічним щодо цінових тенденцій на ринку живих свиней. Окрім сезонності, важливими ціноутворюючими чинниками були погодні умови, імпорتنі поставки та ціни на світовому ринку. Однак, порівняно з 2012-им роком, ціни на свиней I-ї категорії були у вузькому діапазоні (рисунок 2). Якщо минулоріч ціна інколи перевищувала 22–23 грн/кг,

то 2013-го не виходила за межі 21,5 грн/кг.

Перший спад був цілком прогнозованим — після закінчення зимових свят: у лютому завжди спостерігається зниження ціни на живих свиней, адже суттєво погіршується споживання. Впродовж сьомого тижня діапазон цін на живець становив 17–17,5 грн/кг. Вони зросли напередодні травневих свят (20–21 грн/кг), після чого впродовж кількох тижнів різко впали до 18–19 грн/кг. Однак із початком спеки, яка відчутно впливає на природи свиней, скоротилась пропозиція з боку сільськогосподарських підприємств, що разом із подорожчанням європейського м'яса викликало черговий стрибок цін. Висока ціна трималась аж до кінця вересня. Після цього розпочався масовий забій тварин у

Рисунок 2.
Рівень закупівельних цін на свиней I-ї категорії

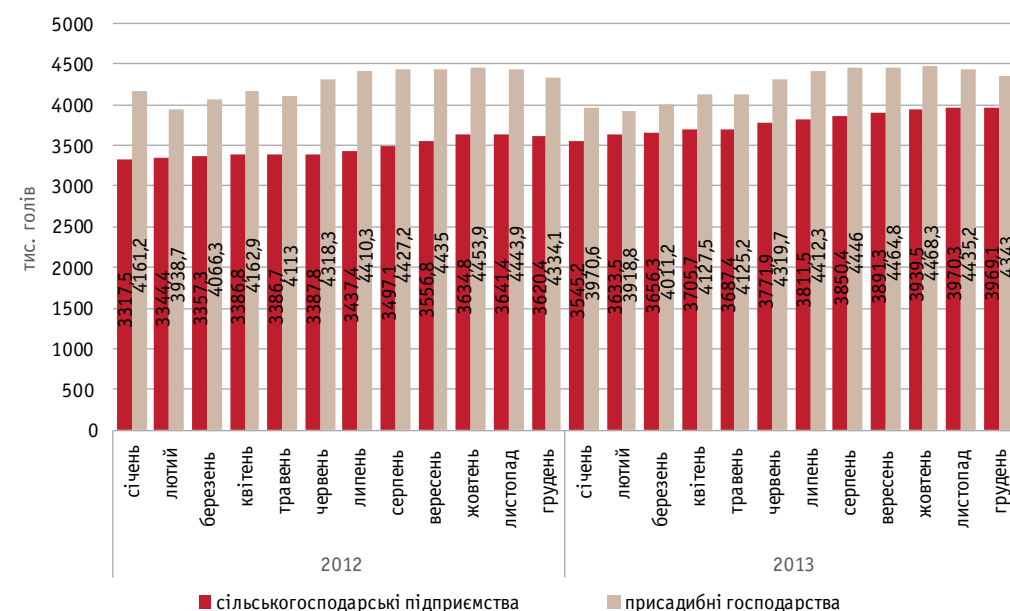
Таблиця 1.

Обсяги здачі на забій свиней (тис. тонн у живій вазі) сільськогосподарськими підприємствами, січень–листопад

	2012	2013	2013 у % до 2012
Україна	373,5	437,1	117,0
Автономна Республіка Крим	11,6	11,2	96,6
Вінницька	7,9	9,0	113,9
Волинська	7,7	8,8	114,3
Дніпропетровська	41,8	42,2	101,0
Донецька	62,9	70,7	112,4
Житомирська	4,7	6,4	136,2
Закарпатська	2,8	3,1	110,7
Запорізька	28,2	27,0	95,7
Івано-Франківська	25,7	30,6	119,1
Київська	43,1	46,1	107,0
Кіровоградська	13,3	13,9	104,5
Луганська	3,3	3,3	100,0
Львівська	17,0	20,7	121,8
Миколаївська	3,7	3,2	86,5
Одеська	7,4	7,6	102,7
Полтавська	20,5	37,5	182,9
Рівненська	2,8	2,1	75,0
Сумська	4,9	6,7	136,7
Тернопільська	9,2	14,0	152,2
Харківська	5,5	12,4	225,5
Херсонська	6,5	7,3	112,3
Хмельницька	7,5	10,4	138,7
Черкаська	22,0	26,5	120,5
Чернівецька	6,6	7,4	112,1
Чернігівська	6,9	9,0	130,4

Рисунок 1.

Чисельність свинопоголів'я станом на 1-ше число кожного місяця (згідно з інформацією Держкомстату)

Таблиця 2.

Баланс попиту і пропозиції м'яса та м'ясопродуктів станом на 1-ше грудня 2013-го (у перерахунку на м'ясо)

	2013 рік (очікуване)	в тому числі:			січень-листопад 2013 року (факт)	в тому числі:		
		яловичина	свинина	м'ясо птиці		яловичина	свинина	м'ясо птиці
Попит на продукцію	2720	420	985	1270	2423	364	896	1130
Внутрішнього ринку - всього	2535	395	978	1120	2258	340	891	998
в тому числі:								
фонд споживання	2525	391	975	1117	2250	336	889	996
інше споживання	10	4	3	3	8	4	2	2
Зовнішнього ринку (експорт*)	185	25	7	150	165	24	5	132
Пропозиція продукції	2720	420	975	1270	2423	364	896	1130
Внутрішнього ринку - всього	2390	400	750	1200	2104	345	679	1061
в тому числі:								
власне виробництво	2390	420	750	1200	2104	345	679	1061
зміна запасів	0	0	0	0	0	0	0	0
	330	20	225	70	319	19	217	69
Споживання на особу, кг за період	55,7	8,6	21,5	24,7	x	x	x	x

*Баланс розроблено Міжвідомчою робочою групою при Мінекономрозвитку

Рисунок 3.

Структура імпорту свинини, січень-листопад

присадибних господарствах, що, в свою чергу, змусило крупнотоварних виробників «зтягнути паски». Ціна на живих свиней підвищилася до 18–19 грн/кг тільки наприкінці року.

Зовнішня торгівля

Зростаючі обсяги виробництва власної свинини та падіння

експорту сприяли тому, що впродовж 2013-го року скоротилися поставки імпортного м'яса. Зокрема, за період з січня по листопад загальний імпорт свинини становив майже 141 тис. т, що на 15% менше, ніж за аналогічний період попереднього року (тоді імпортували понад 188 тис. т свинини).

Станом на 1 грудня 2013-го:

- Загальне поголів'я свиней в Україні — 8,32 млн голів
- Частка промислового виробництва свинини — 47%: плюс 2%, порівняно з 2012-им
- Промисловий сектор здав на переробку на 17% більше свинини, порівняно з 2012-им
- Вироблено на 18% більше охолодженої свинини, ніж 2012-го
- Загальний імпорт свинини скоротився на 15%, порівняно з 2012-им
- Споживання свинини на душу населення — 21,5 кг

ТОП-31 найпотужніших виробників свинини України-2013

Ранг	Господарство	Область	Маточне поголів'я станом на 1 грудня 2013 р., гол.	Загальне поголів'я станом на 1 грудня 2013 р (включно із маточним), гол.	Обсяг проданої/переданої на переробку свинини у живій вазі за 11 міс. 2013 р. (станом на 01.12.'13), т
1	ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»	Донецька	22 283	286 701	43 773
2	ТОВ НВП «Глобинський свиноплекс»	Полтавська	12 000	148 000	26 587
3	ТзОВ «Даноша»	Івано-Франківська	9882	128 623	25 000
4	ПАП «Агропродсервіс»	Тернопільська	8737	70 270	13 450
5	ПрАТ «Агропромислова компанія»	Запорізька	7994	112 865	15 141
6	СТОВ «Нива Переяславщини»	Київська	7315	110 588	19 965
7	ПАТ «Бахмутський аграрний союз»	Донецька	7000	92 000	13 800
8	ПАТ «Агрокомбінат „Слобожанський“»	Харківська	5000	82 000	8143*
9	ТзОВ «Галичина-Захід»	Львівська	4200	66 350	11 820
10	ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина»	Полтавська	3600	57 638	7792
11	СТОВ «Котелеве»	Чернівецька	3107	17 420	3878
12	ТОВ «Зоотехнологія»	Херсонська	3081	28 864	3983
13	АТЗТ «Агро-Союз»	Дніпропетровська	2831	60 195	6676
14	ТОВ «Золотоніський бекон»	Черкаська	2694	37 035	4192
15	ТОВ «Велес-Крим»	АР Крим	2574	32 371	4600
16	ІП «Ліга»	Кіровоградська	2500	31 000	5639
17	ПП «Сіґма»	Дніпропетровська	2431	30 000	4000
18	ТОВ АПК «Насташка»	Київська	2149	25 310	3172
19	ТОВ «Деміс-Агро»	Дніпропетровська	1848	23 762	3699
20	ПП «Аграрна компанія 2004»	Хмельницька	1700	23 700	3132
21	ТОВ «Черкаська м'ясна компанія»	Черкаська	1674	19 095	2490
22	ВАТ «Чорнобайм'ясо»	Черкаська	1513	19 419	3132
23	ТОВ «Агропрайм-Холдинг»	Одеська	1500	18 000	2800
24	ТзОВ «Віра-1»	Волинська	1300	16 230	2316
25	ТОВ «Фрідом Фарм Бекон»	Херсонська	1286	16 484	3370
26	ФГ «ВКіК»	Кіровоградська	1250	13 100	1738
27	ДП «Ферми Данам»	Київська	1055	9759	1845
28	СТОВ «Маяк»	Черкаська	1000	17 344	2262
29	ТОВ «Чернігівська м'ясна компанія»	Чернігівська	850	10 073	1393
30	ТОВ «Прилуки-ГарантБуд»	Чернігівська	647	6084	615
31	ТОВ «Еліта»	Київська	466	6075	857 гол.**

* — реалізацію почали у травні 2013-го

** — реалізують племмолодняк (за 11 місяців продано 335 кнурів та 522 свинки)

Ганна Лавренко,
Ірина Музиченко

Рейтинг складено на основі інформації станом на 1 грудня 2013 року. Якщо ваше господарство не згадане у цьому рейтингу, але нічим не поступається потужностями зазначеним лідерам, зверніться до аналітичного відділу журналу «Прибуткове свинарство». У новому дослідженні воно посіде заслужене місце.

КОРМИ

Коли промислові підприємства збільшують виробництво готових кормів, їх запаси у тваринників зменшуються. Водночас дешевшають основні зернові культури (за винятком кукурудзи). Ось такі основні тенденції нині панують на українському ринку кормів.

Руслана Бутило,
аналітичний відділ
агроконсалтингової
компанії «Дикун»

ЗЕРНОВІ КУЛЬТУРИ

За розрахунками експертів Міністерства сільськогосподарства США (USDA), в 2013/2014-му маркетинговому році в Україні буде вироблено 37,97 млн т кормових зернових, що на 28,58% більше, ніж торік (таблиця 1). Внутрішній споживач отримає 16,15 млн т (+12,5%, порівняно з попереднім роком). Разом із тим варто розраховувати, що експорт збільшиться на 35% і сягне 20,4 млн т.

Пшениця

У 2013/2014 МР українські аграрії зберуть її 22 млн т, що на 39,6% більше, ніж торік (таблиця 1). Так думають американські експерти. Їхні українські колеги з Міжвідомчої робочої групи при Мінекономрозвитку дають дещо оптимістичніший прогноз. За їхніми розрахунками, обсяги виробництва пшениці будуть на

рівні 22,3 млн т. Крім того, як вважають в американському сільгоспвідомстві, з усього обсягу виробництва 11,5 млн т піде на внутрішнє споживання, а це на 2,5% менше, ніж у 2012/2013 МР. Під пшеницю буде відведено 6,5 млн га (+15,5%), при врожайності 3,38 т з гектара (+20,7%).

На провідних світових біржах пшениця постійно дешевшає (графік 1). В Аргентині тонна коштує 226–230 доларів, а в США — 240. Внутрішні ціни в Україні станом на 48-ий тиждень року встановилися на рівні 260 дол. Інші ж джерела говорять про 230 дол. за тону.

Кукурудза

Площа посівів під кукурудзою в 2013/2014-му МР зросте практично на 10% та сягне 4,8 млн га (таблиця 1). Коли ж урожайність збільшиться на 26,1%, до 6,04 т/га, можна сподіватися ще більше. Зокрема, за

оцінками американських аналітиків, український урожай кукурудзи буде на рівні 29 млн т.

Зважаючи на такі прогнози, варто чекати як зростання внутрішнього споживання, так і збільшення експорту — на 18% та 9,6% відповідно.

Після суттєвого подешевшення кукурудзи на 31–33 тижнях року ціни починають поступово зростати (графік 2). Найбільша ціна у ПАР — майже 240 дол., а найменша — у США: 155 дол. тонна. На внутрішньому ринку України кукурудза коштує від 1600 грн при поставках на умовах FOB до 1000–1200 грн на умовах СРТ.

Ячмінь

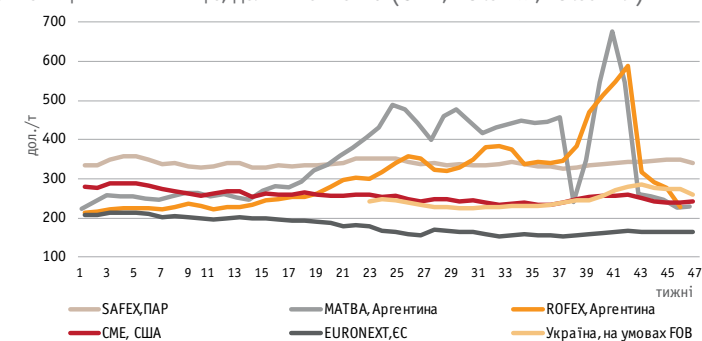
Як запевняють аналітики з Міністерства сільськогосподарства США, в 2013/2014-му МР Україна збільшить виробництво ячменю на 8% — до 7,5 млн т (таблиця 1). Загальна площа його посівів сягне 3,3 млн га — дещо більше від показників попереднього МР. Причина — збільшення врожайності до 2,27 т/га (+7,6%).

Внутрішнє споживання зросте на 4% при стабільному експорті, що зумовить збільшення кінцевих запасів на 13%.

На світовому ринку ячмінь поступово дешевшає. Ціни коливаються від 145 дол. у Канаді до 245–247 дол. в Україні за тону. Експерти вважають, що ячмінь поступово дешевшатиме й далі (графік 3).

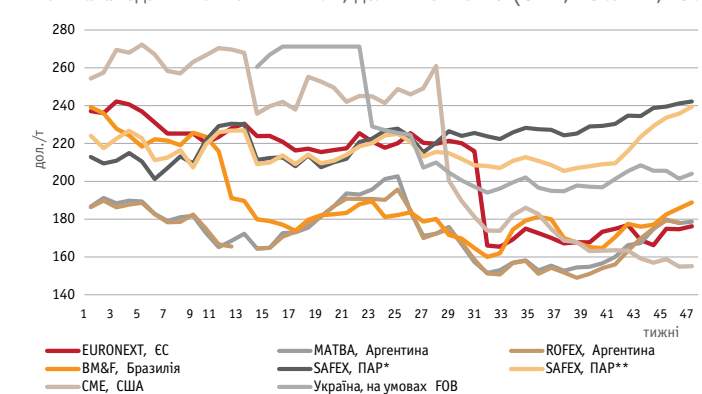
Графік 1.

СВІТОВІ ЦІНИ НА ПШЕНИЦЮ, ДОЛАРИВ ЗА ТОННУ (СМЕ, EURONEXT, AGROCHART)

Графік 2.

ВАРТІСТЬ КУКУРУДЗИ НА СВІТОВИХ РИНКАХ, ДОЛАРИВ ЗА ТОННУ (СМЕ, EURONEXT, AGROCHART)

* біла кукурудза; ** жовта кукурудза

Таблиця 1.

Виробництво основних зернових та олійних культур в Україні (USDA)

Культури	Площа, млн га				Урожайність, т/га				Виробництво, млн т											
	2012/2013* МР	Прогноз		Зміна, %	Зміна прогнозу порівняно з 2012/2013 МР, процент	2012/2013* МР	Прогноз		Зміна, %	Зміна прогнозу порівняно з 2012/2013 МР, процент	2012/2013* МР	Прогноз		Зміна прогнозу порівняно з 2012/2013 МР, процент						
		2013/2014** МР					вересень	листопад				2013/2014** МР			вересень	листопад	2013/2014** МР		вересень	листопад
		вересень	листопад									вересень	листопад				вересень	листопад		
Зернові:																				
Пшениця	5,63	6,50	6,50	—	15,45	2,80	3,38	3,38	—	20,71	15,76	22,00	22,00	—	39,59					
Кормові зернові	8,55	8,87	8,87	—	3,74	3,45	4,28	4,28	—	24,06	29,53	37,97	37,97	—	28,58					
Кукурудза	4,37	4,80	4,80	—	9,84	4,79	6,04	6,04	—	26,10	20,92	29,00	29,00	—	38,62					
Ячмінь	3,29	3,30	3,30	—	0,30	2,11	2,27	2,27	—	7,58	6,94	7,50	7,50	—	8,07					
Овес	0,30	0,25	0,25	—	-16,67	2,09	1,80	1,80	—	-13,88	0,63	0,45	0,45	—	-28,57					
Олійні:																				
Олійні разом	7,96	8,45	8,35	-1,18	4,90	1,58	1,95	1,98	1,54	25,32	12,61	16,50	16,55	0,30	31,25					
Соя	1,41	1,45	1,35	-6,90	-4,26	1,70	1,93	2,00	3,63	17,65	2,41	2,80	2,70	-3,57	12,03					
Соняшник	6,00	6,00	6,00	—	—	1,50	1,92	1,92	—	28,00	9,00	11,50	11,50	—	27,78					
Ріпак	0,55	1,00	1,00	—	81,82	2,20	2,20	2,35	6,82	6,82	1,20	2,20	2,35	6,82	95,83					

* — попередня оцінка

** — прогноз

НАЙСУЧАСНІШИЙ ЗАВОД З ВИРОБНИЦТВА ПРЕМІКСІВ ПРОПОНУЄ

PROVITAN

Премікси за рецептами,
що оптимізовані під потреби
Вашого господарства

ПОЛІПШЕННЯ ЗАСВОЮВАНOSTІ
КОРМУ ТА ПОКАЗНИКІВ
КОНВЕРСІЇ

ПІДВИЩЕННЯ ІМУНІТЕТУ
ТА ЗБЕРЕЖЕНОСТІ ПОГОЛІВ'Я

ОПТИМАЛЬНО ПІДБРАНИЙ
СКЛАД ІНГРЕДІЄНТІВ

ВИСОКА ЯКІСТЬ ДОЗУВАННЯ
ТА ЗМІШУВАННЯ

ОПТИМАЛЬНІ ЦІНИ ТА СТРОКИ
ПОСТАВКИ

На підприємстві діє сертифікована інтегрована
система менеджменту за стандартами:
ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001, GMP+B1.

Комерційний відділ
тел.: (056) 790-87-89;
моб.: (050) 320-60-36;
e-mail: kkm@novacore.biz

www.novacore.com.ua

Овес

Згідно з інформацією USDA, в 2013/2014-му МР виробництво вівса в Україні знизиться на 28,6% — до 0,45 млн т (таблиця 1). Це пояснюється зменшенням як посівних площ (-16,7%), так і врожайності (-13,9%).

Олійні культури**Соя**

USDA погіршило прогноз виробництва сої в Україні на 3,6%. Проте передбачувани 2,7 млн т — це все ще на 12% більше, ніж 2012/2013-го МР (таблиця 1). Песимістичніший прогноз пов'язаний зі зменшенням посівних площ на 6,9% при одночасному покращенні прогнозу врожайності на 3,6%.

На світових ринках соя поступово дорожчає (графік 4). На деяких торговельних майданчиках (SAFEX)

її ціна вже перевищила 600 дол. за тону. В Україні також має місце поступове зростання цін. Зокрема, на кінець 48-го тижня вона коштувала 470 дол./т (FOB), а ціни на умовах поставки EXW були в межах 3900–4100 грн (475–513 дол.).

Соевий шрїт також почав дорожчати (графік 5). Найбільше — на біржах Китаю: майже 640 дол./т. Також зростають ціни на біржах країн-виробників — Аргентини та Бразилії.

Вартість соєвої макухи, згідно з інформацією аналітичного відділу компанії «Дикун», на українському ринку коливається від 4200 до 4400 дол./т залежно від якості.

Соняшник

Як свідчать розрахунки американських експертів, у 2013/2014-му МР Україні вдасться збільшити виробництво соняшникового насіння до 11,5 млн т при збільшенні врожайності на 28% та стабільних площах посівів (таблиця 1).

Левову частку насіння спожіє внутрішній ринок, при незначному експорті — 300 тис. т (таблиця 2).

Що стосується соняшникового шроту, то його виробництво очікується на рівні 4,4 млн т — на 22,9% більше, ніж у 2012/2013-му. Шрїт в основному піде на експорт, обсяг якого, передбачають, зросте на 26,1%.

Ціни на соняшник в Україні, при поставці на умовах FOB, на 28 листопада були на рівні 475 дол./т. Це найвища ціна після спаду в липні-вересні. Внутрішні ціни, за інформацією аналітичного відділу компанії «Дикун», сягають 3250–3600 грн/т. Вони зросли на 500–100 грн за 48-ий тиждень.

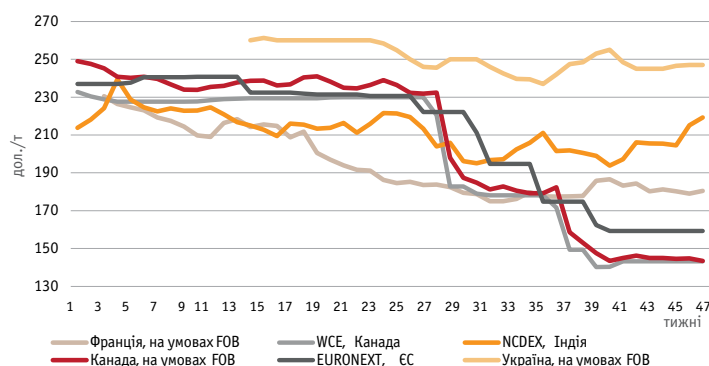
У зв'язку зі зменшенням попиту на соняшниковий шрїт падають і відпускні ціни. Нині вони встановилися на рівні 1800–2000 грн/т. Що стосується соняшникової макухи, то її вартість залежить від якості — 1300–1800 грн/т.

Ріпак

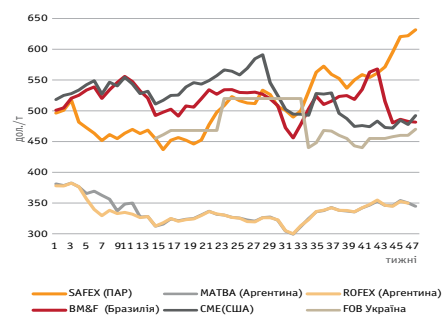
Урожай ріпаку в 2013/2014-му році буде вдвічі більший, ніж торік (таблиця 1). Такі оцінки Міністерства сільського господарства США. Різке збільшення виробництва пов'язане з майже подвійним розширенням посівних площ на тлі незначного збільшення врожайності (на 6,82%). Отже, український експорт зросте зі 150 тис. т до 2,3 млн т. Світові ціни на ріпаківий шрїт — 237–243 євро/т (Гамбург, Німеччина, на умовах EXW).

Графік 3.

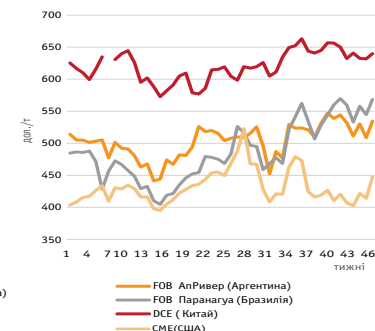
СВІТОВІ ЦІНИ НА ЯЧМІНЬ, ДОЛАРИВ ЗА ТОННУ (CME, EURONEXT, AGROCHART)

Графік 4.

СВІТОВІ ЦІНИ НА СОЮ, ДОЛАРИВ ЗА ТОННУ (CME, EURONEXT, AGROCHART)

Графік 5.

СВІТОВІ ЦІНИ НА СОЄВИЙ ШРІТ, ДОЛАРИВ ЗА ТОННУ (CME, EURONEXT, AGROCHART)

Таблиця 2.

Виробництво насіння соняшнику та соняшникового шроту в Україні, тисяч тонн (USDA)

Показники	Насіння соняшнику		Соняшниковий шрїт	
	2012/2013 МР	2013/2014 МР	2012/2013 МР	2013/2014 МР
Виробництво	9000	11500	3607	4434
Імпорт	20	10	2	0
Експорт	127	300	3052	3850
Внутрішнє споживання	8710	10755	466	536
Кінцеві запаси	437	892	155	203

Ціни

Олійні

Оперативно

Аграрне інформаційне агентство

Інтерв'ю

Новини

Економіка

Доступно

Молочна галузь

Свинарство

Відео

Статистика

agravery.com

Птахівництво

Лаконічно

Скотарство

Точка зору

Законодавство

Україна

М'ясо

Ковбаса

Елеватор

ЄС

Бджільництво

Експорт

Прогноз

Рослинництво

Фото

Ринки

Політика

Росія

Земельні ресурси

Екопродукти

Техніка

ПІДСУМКИ 2013-ГО І ПЕРСПЕКТИВИ 2014-ГО

Коли рік закінчується, починається підбиття підсумків та складання прогнозів на наступний. Яким 2013-ий був для наших аграріїв, зокрема свинарів, і чого їм чекати 2014-го? Своїми думками ділилися відомі експерти галузі.

«ЯКЩО НЕ УПУСТИМО ШАНС, ЗМОЖЕМО ВИРОБЛЯТИ НАЙБІЛЬШЕ МОЛОКА І М'ЯСА В ЄВРОПІ»

Андрій Дикун, президент Асоціації виробників молока України, директор агроконсалтингової компанії «Дикун»

В історії нашого тваринництва таких сприятливих років, як 2013-ий, небагато. Середня ціна на свинину була достойною. Коли зібрали врожай, корми подешевшали. Спільними зусиллями тваринникам вдалося не допустити відміни фіксованого сільськогосподарського податку. Ситуація на ринку була настільки комфортною, що заробляли навіть ті, хто працює неефективно. Цей рік пробачив їм їхні помилки. З другого боку, склалися оптимальні умови для інвестицій у виробництво. Не помилилися всі, хто скористався цією можливістю. Це дозволить їм заробляти навіть у несприятливий рік.

Ще один позитив 2013-го: виробники нарешті усвідомили, що не варто чекати, поки хтось вирішить їхні проблеми. До речі, вони зрозуміли це раніше, ніж учасники Євромайдану. Свинарі і виробники молока, які

«Ми пройшли найкоротший шлях від об'єднання до впливу на органи державної влади серед інших країн світу. В Аргентині на це, скажімо, пішло сто років».

є членами асоціацій — неполітичних громадських об'єднань, створили і увійшли до складу робочих груп при МінАПК. І вже мають позитивні результати — держава нарешті їх почула. До речі, ми пройшли найкоротший шлях від об'єднання до впливу на органи державної влади серед інших країн світу. В Аргентині, скажімо, на це пішло сто років. Нині Департамент тваринництва на чолі з Андрієм Гетею позитивно налаштований на співпрацю з агробізнесом. Вперше в історії України у тваринників з'явилося лобі у Верховній Раді. Це люди, які знають виробництво зсередини, і, незважаючи на партійну приналежність, об'єднують свої зусилля у вирішенні важливих для його розвитку питань.

Серед негативів 2013-го — спроба забрати ФСП у тваринників та створити «державний» земельний

банк. Хтось хотів присвоїти 8 млн гектарів землі та ще невитребувані ділянки. Але, на щастя, цей законопроект не пройшов.

Окремо стоїть питання євроінтеграції. Я однозначно «за» європейські стандарти в Україні, проте не хотів би, щоб Україна завтра була в ЄС. Нині більшість наших виробників (і молочарів, і свинарів) не готові до такої конкуренції, бо, по-перше, вони не настільки ефективні, а, по-друге, підтримка фермерів у ЄС у десять разів сильніша, ніж в Україні. Тому якщо ми підписуємо угоду про асоціацію, нам потрібен перехідний період, за який виробники повинні виконати низку вимог (наприклад, щодо благополуччя тварин, виробничих показників тощо), а держава, зі свого боку, взяти на себе фінансове питання (наприклад, часткове відшкодування коштів на модернізацію, чи часткове погашення відсоткових ставок, чи інший варіант). Бо навіть коли

ситуація на ринку комфортна, щоб бізнес розвивався, йому потрібне фінансування. Кредити у нас дорогі. Більше того, останні події в Україні відкинули її на останнє місце в інвестиційних рейтингах. Нині ми спостерігаємо активний вихід іноземних банків. Це один з основних факторів, який стримуватиме розвиток нашого тваринництва в наступному році.

З другого боку, я не погоджуюся з аргументом, що Україна потрібна ЄС, мовляв, як сировинна зона. Це легко довести. Колись європейці мали потужну текстильну промисловість, а зараз все їхнє виробництво в Китаї. Їм це вигідно. Із нашим сільським господарством схожа ситуація: вони готові частково розмістити на наших землях, а частково передати нам промислове виробництво свинини. Зрозуміло, що не йдеться про нішеві продукти, типу хамону. Якщо ми не упустимо цей шанс, зможемо мати найбільше виробництво молока і м'яса в Європі. Якщо ж далі балачок справа не піде, то європейці поїдуть в Бразилію, Аргентину чи ще кудись і будуть налагоджувати співпрацю там. Тому наше завдання на 2014-ий рік — збільшити ефективність. Приріст виробництва свинини в Україні складає 5% на рік. Тобто через 4–5 років ми повністю забезпечуватимемо свій ринок, і тоді треба буде виходити за його межі. А щоб це стало можливим, вкладати у виробництво треба сьогодні. При цьому наші фермери мають нарешті усвідомити, що в Україні повинен бути галузевий консалтинг. Тому що на будь-якій фермі у розвинутій свинарській країні є поголів'я, є приміщення, є корми, і є консультант, один на регіон, проте він невід'ємний від інфраструктури галузі і спрямовує її. У нас така система поки не працює. Ми не маємо незалежного консалтингу і технології підготовки кадрів. Однак ні Америка, ні Європа своїх кращих спеціалістів до нас не відправить. Я пишуся Асоціацією виробників молока України, яка за чотири роки створила консультаційний центр, що активно розвивається, працює на благо підприємств і дає дуже високі результати. Нарешті й українські свинарі звжились на такий важливий крок. Це історичний поворот, завдяки якому, переконаний, галузь вийде на якісно інший рівень.

«АКТИВНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА 2013-ГО НЕ ДАВ УПАСТИ ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ»

Фолькер Засе, керівник проекту «Німецько-український аграрний діалог»

«Прискорення притоку інвестицій стимулювало б покращення конкурентоспроможності української продукції».

2013 став амбівалентним роком для українського сільського господарства. Він запам'ятується аграріям економічними труднощами, пов'язаними з обвалом світових цін на зерно через незвично високий врожай в усій Північній півкулі, загрозою скасування нинішньої до-сить комфортної системи оподаткування, проблемами реєстрації договорів з оренди землі тощо.

Незважаючи на всі ці перешкоди, 2013-го аграрний сектор України досяг рекордних врожаїв зернових — 63,4 млн тонн (найвищий показник за всі роки незалежності). Активний розвиток сільського господарства не дав упасти економіці країни. Україна ще раз зарекомендувала себе як один з провідних експортерів, продавши за кордон 31 млн тонн зерна. А зовнішньоторговельне сальдо української продукції АПК 2013-го року сягнуло 6,7 мільярда доларів (перевосім за рахунок експорту зернових і олійних, а також соняшникової олії).

Які найближчі перспективи українського аграрного сектору? Шанс на суттєве поживлення торгівлі та інвестицій, які відкрилися

б завдяки підписанню Асоціації з ЄС та Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі, на жаль, упущений. Як пояснив міністр АПК Микола Присяжнюк, українському аграрному сектору потрібно більше часу, щоб підготуватися до інтеграції з ЄС і стати конкурентоспроможним. Зрозуміло, що такий крок вимагав би серйозних капіталовкладень в передові технології, щоб якість української продукції відповідала європейським стандартам. Крім того, українські бізнесмени опинилися б в умовах гострої конкуренції з міжнародними інвесторами, яку частина не витримала б і збанкрутувала.

З другого боку, прискорення притоку інвестицій, як іноземних, так і українських, обов'язково б стимулювало збільшення ефективності агросектору, а значить і покращення конкурентоспроможності української продукції. Переваги від такого розвитку насамперед відчуло б населення країни: вища зарплата, краща якість сільськогосподарської продукції. Це банальні істини із сучасних підручників з макроекономіки, про які, на жаль, не знають багато українських політиків.

«ЯКЩО СКАСУЮТЬ ФСП ДЛЯ ТВАРИННИКІВ, ТО ГОВОРИТИМЕМО ПРО СТРАТЕГІЮ НЕ РОЗВИТКУ, А ВИЖИВАННЯ СЕКТОРУ»

Сергій Лабазюк, перший заступник голови Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин

2013-го наш Комітет, незважаючи на приналежність його членів до різних політсил, розглянув і вніс зміни у низку законопроектів, зокрема тих, які стосуються сертифікації складів, проходження держтехнагляду сільськогосподарською технікою тощо. Якщо говорити про гостріші питання, то це насамперед відміна мораторію на продаж землі в 2015-му. Чи це станеться? Так, якщо на те буде політична воля. Хоча, з точки зору результативності сільського господарства, мораторій обов'язково потрібно продовжити. Безперечно, якщо ринок землі запрацює, це привабить інвесторів, проте наше земельне законодавство нині не готове до такого кроку — є чимало неузгоджених пунктів і норм. Зокрема стосовно того, як продавати землю, як вводити її в обіг тощо. Хоча зараз питання мораторію розглядають переважно в політичній площині. Думаю, нам вдасться його продовжити, якщо Комітет з питань аграрної політики і земельних відносин Верховної Ради працюватиме в тому ж складі, як сьогодні.

Ще однією проблемою 2013-го стало намагання відмінити фік-

«Якщо ринок землі запрацює, це привабить інвесторів, проте наше земельне законодавство нині не готове до такого кроку».

сований сільськогосподарський податок (ФСП) для тваринників. Міністерство доходів і зборів України порахувало, що в такий спосіб залучить до бюджету дев'ять мільярдів гривень. Адже, на їхню думку, українське тваринництво надприбуткове: воно залучає іноземні інвестиції, а власники бізнесу є в списку 100 найбагатших людей України. З другого боку, розвиток тваринництва циклічний: пікові періоди чергуються із періодами спаду та застою. Якщо зараз відмінити ФСП і перейти на загальну систему оподаткування, це обернеться для бізнесу катастрофою. Адже більшість фермерів вкладають зароблені кошти у виробництво. За рахунок цього галузь і розвивається. Це довгострокові інвестиції, а тому рахувати прибутки тваринники почнуть іще не скоро. І якщо зараз позбавити їх ФСП, єдиної реально діючої пільги, про «бум» у свинарстві, молочному скотарстві та інших галузях ми говорити вже не будемо. Тому наш Комітет ініціював подання, де прописав мораторій на відміну фіксованого податку до 2016 року з плавним переходом до нової

системи оподаткування. Що буде 2014-го року, спрогнозувати важко. Якщо державі знадобляться гроші, уряд може прислухатися до рекомендацій Міндоходів та скасувати пільгове оподаткування для тваринників. Тоді говоритимуть не про стратегію розвитку, а виживання сектору.

Що стосується роботи Комітету в 2014-му, хоча й не підписали угоду про асоціацію з ЄС, переконаний, що ініціюємо розгляд низки підготовчих законопроектів. Особливо таких, що стосуються сертифікації та стандартів, щоб сприяти покращенню якісних показників нашої сільськогосподарської продукції. Особисто я доведу до кінця законопроект щодо пенсійного забезпечення виробників, які працюють у присадибних господарствах, хоча він більше соціального характеру. Ще одна важлива для галузі законодавча ініціатива — зменшення експортного мита на живих тварин і шкіряну сировину. Хоча це і невелика, але все ж підтримка тваринницької галузі, яка нині сплачує 25% вивізного мита. І це при тому, що наша ціна і без того не дуже конкурентна.

«В УКРАЇНІ НИНІ Є БАГАТО СУЧАСНИХ СВИНОКОМПЛЕКСІВ ІЗ ЄВРОПЕЙСЬКИМ РІВНЕМ ЕФЕКТИВНОСТІ. ТАКИМ НЕ СТРАШНІ ПЕРІОДИ НИЗЬКИХ ЦІН НА СВИНИНУ — НАВІТЬ ТОДІ ВОНИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИМИ»

Віктор Лісний, доцент кафедри генетики та розведення с/г тварин Херсонського державного аграрного університету, ТОВ «Фрідом Фарм Бекон»

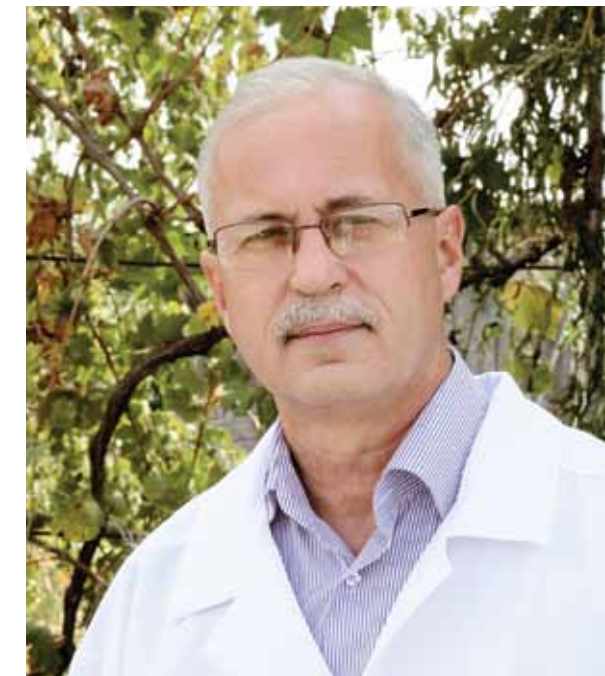
2013-ий рік був для українського свинарства непростим, але і не критичним. Почався він несприятливо: дорогі корми, а ціна на свиней, навпаки, низька. Поступово ситуація вирівнялась. Особливо порадував свинарів цьогорічний урожай: зернові суттєво подешевшали, а значить, впала собівартість виробництва. Дешева сировина поживила попит на порослят: щоб не збувати за безцінь, краще згодувати її свиням і отримати прибуток за реалізоване м'ясо. Помітним було і подальше нарощування обсягів та ефективності виробництва на сучасних свиногосподарствах. ТОВ «Фрідом Фарм Бекон» теж не стояло на місці: реконструювали та ввели в експлуатацію сучасний відгодівельник, майже закінчили реконструкцію приміщення для дощухування порослят. Усі ці кроки спрямовані на створення умов для максимальної реалізації генетичного потенціалу тварин і підвищення конкурентоспроможності не тільки нашого підприємства, але й українського свинарства в цілому.

Якщо ж говорити про події, які пройшли під знаком мінус, то це насамперед «провал» асоціації з ЄС. Прокоментую, що це означає для виробника свинини. Після розпаду Радянського союзу, коли впродовж десяти років ферми руйнували та вирізували поголів'я, наше тваринництво, зокрема свинарство, врешті почало відроджуватись, впроваджуючи новітні технології. А звідки вони йдуть? Звичайно ж, не з Митного союзу, а з Європи, США та ін-

ших свинарських країн світу. Наше сільське господарство потребує інвестицій. Це питання можна було вирішити підписанням договору про асоціацію з ЄС. Тоді інвестори були б упевнені, що вкладені гроші та їхня власність будуть захищені, усі гратимуть за однаковими правилами, а бізнес працюватиме за законами економіки, а не за «поняттями».

Мені довелося вивчати, як займаються скотарством та свинарством у багатьох європейських країнах та США. Той, хто там був, бачив, що корів, свиней і навіть курей на подвір'ях не тримають. Ну, може, одиниці, для яких це хобі. А наш селянин так виживає. Повертаючись додому з роботи (якщо така є), він відбуває ще одну зміну біля своїх свиней чи худоби. Присадибне господарство європейського фермера — це сучасне виробництво, автоматизоване, яке дає стабільний дохід. Там це теж тяжка щоденна праця, але вона забезпечує гідний рівень життя.

Деякі можновладці намагаються нав'язати суспільству думку, що наше сільське господарство неконкурентоспроможне. Погодитися з цим можна лише частково, з огляду на те, що держава просуває на експорт переважно сировину (зерно), а не продукти переробки чи продукцію тваринництва. Так, наше свинарство відстає від європейського. У Німеччині, наприклад, на 80 млн населення близько 40 млн свиней, які живуть в кращих умовах, ніж деякі українці. Звичайно ж, нашу свинину туди не пустять, а, навпаки,

«Підписання угоди із ЄС дало б інвесторам упевненість, що всі гратимуть за однаковими правилами, а бізнес працюватиме за законами економіки, а не за „поняттями“».

привезуть німецьку до нас. Проте і без асоціації з ЄС обсяги імпорту великі. Везуть свинину переважно з Бразилії, причому дешево та неякісно. Але саме через низьку ціну наші переробники надають перевагу їй, а не українській, хоча вона якісна. І це один із бар'єрів на шляху розвитку нашої галузі.

З другого боку, за останні роки в Україні з'явилося чимало сучасних свинокмплексів, де завдяки інтенсивним технологіям досягають європейського рівня ефективності виробництва. Таким господарствам не страшні періоди низьких цін на свинину, оскільки навіть тоді вони залишаються конкурентоспроможними. Тому вони не бояться асоціації з ЄС. Крім того, у нас є одна вага перевага перед європейцями — ми маємо багато землі, а отже, можемо вирощувати дешеву сировину для тваринництва. А якщо до цього додамо новітні технології у виробництві, то наш продукт буде конкурентоспроможним на будь-якому ринку.

2013-Й І 2014-Й: ЩО БУЛО ТА БУДЕ

Яким був цей рік для наших свинарів та чого чекати у наступному, розповів президент Асоціації свинарів України Артур Лоза.

— Артуре Анатолійовичу, цієї осені ціна на свиней у живій вазі впала до рівня 2011-го року. До того ж сильно погравлення, на яке очікували перед новорічними святами, не відбулося. А знаючи про циклічний розвиток галузі, назриває питання: вже почався період цінового спаду?

— Існує низка факторів, які впливають на ціноутворення та ситуацію в галузі загалом. Насамперед не забуваймо, що наше свинарство є частиною світового економічного простору: Україна — член всесвітньої організації торгівлі. У силу обставин (немає регулювання, факторів стимулювання, квотування тощо), вона розвивається за звичайними ринковими законами. При цьому діють загальні макротренди, характерні для всього свинарського світу. Передовсім йдеться про чергування періодів цінових підйомів і спадів, обумовлене співвідношенням ціни на живець і собівартість виробництва. Спад прибутковості українського свинарства мав місце 2000-го, 2003-го, 2007-го та востаннє 2011-го року. Тобто періодичність — три-чотири роки. Згідно з цією тенденцією, ми досягнемо цінового мінімуму 2015-го. А якщо врахувати ще й сезонність галузі, то скоріше за все в лютому 2015-го року.

— Тобто 2014-й буде своєрідною підготовкою до падіння ціни?

— Можна і так сказати. 2014-го,

«2013-ий став роком промислового свинарства, коли середня ціна на живець була високою, а на корми — низькою».

а точніше в першому півріччі, ціна, напевно, відчутно не впаде, хоча тиск на ринок буде. Все залежатиме від попиту на свинину. Нині тенденція позитивна. Якщо 2010-го фонд споживання складав 825, 2011-го — 850, то 2012-го — 960 тис. тонн. Тобто минулоріч приріст сягнув 110 тис. тонн. Він і спровокував суттєве зростання ціни на свинину. Що стосується 2013-го року, прогнозували, що попит знизиться. В Міністерстві аграрної політики та продовольства (МінаГПП) навіть називали цифру — 920 тис. тонн. Але, на щастя, цей прогноз не здійснився: згідно з попередніми даними МінаГПП, Міністерства фінансів і Міністерства економіки України, фонд споживання свинини в поточному році сягне 975 тис. тонн. Тобто темпу ми не збавили, і навіть трохи наростили. Хоча попит на м'ясну продукцію в країні — це чинник, який суттєво залежить від купівельної спроможності українців, їхніх споживчих настроїв, рівня ВВП на душу населення тощо. Ми знаємо, що українська економіка нині йде до спаду. Тому, згідно з оптимістичними прогнозами, фонд споживання свинини 2014-го залишиться на тому ж рівні, що й цього-річ (за інерцією, може, навіть трохи збільшиться), а за песимістичними — зменшиться. Ці тенденції визначатимуть ціну на живець. При цьому знаємо, що формує її баланс попиту і пропозиції. У наступному році може

скластися ситуація, коли споживання свинини погіршиться, а виробництво, простимульоване високою ціною на живець та здешевленням кормової сировини 2013-го, навпаки, зросте. Тоді середня ціна на живець буде однозначно нижчою, ніж у поточному році.

— Це означає, що «бум» у свинарстві, який ознаменував 2013-й, частково затихне?

— Насправді «бум» почався ще 2012-го року, спровокований різким зростанням попиту на свинину у той час, коли на ринку був дефіцит, спричинений зменшенням обсягів виробництва 2011-го. А галузь свинарства — інертна. Наші свинарі працюють переважно в замкненому циклі (від запліднювання до реалізації свиней), а отже, виробництво триває 10–12 місяців. В інших свинарських країнах цикл розбитий на сегменти: господарства-репродуктори, ферми, які займаються дощучуванням, і відгодівельники. Данія, наприклад, продає найбільше поросят на відгодівлю серед інших європейських країн. Тому там на зміну ситуації на ринку реагують набагато швидше. В наших умовах реакція виробників запізнюється в середньому на десять місяців. Тому спаду варто чекати десь через рік, ближче до 2015-го.

— Чим 2013-ий рік запам'ятається свинарям?

— 2013-ий став роком промислового свинарства. Середня ціна на живець була високою, а на кормову сировину та комбікорми, навпаки, низькою.

Ми досягли рекордних показників: кількість поголів'я у промисловому секторі сягнула майже чотирьох мільйонів. Нарощення обсягів виробництва стабілізувалося. Наше свинарство пройшло точку неповернення — дороги назад немає, тепер тільки вперед. Цю позитивну тенденцію забезпечує низка господарств, які модернізували своє виробництво: побудували нові комплекси, реконструювали старі, працюють за новітніми технологіями. Нині вони активно нарощують обсяги виробництва і, таким чином, задають темп розвитку усій галузі.

— Як цьогорічний рекордний врожай позначиться на свинарстві?

— Виключно позитивно — собівартість свинини суттєво зменшиться. Пам'ятаємо рекордні ціни на початку 2012 року, коли тонну зернових купляли за 2200–2500 грн. Вартість шротів, соняшникового і соєвого, тоді також була піковою. Через це тонна комбікорму, зокрема фінішного, коштувала близько трьох тисяч гривень, а значить, собівартість була вищою. Хоча, безперечно, тут багато залежить і від рівня ефективності господарства.

Цьогорічний рекордний врожай обвалив ціну на ринку кормової сировини, хоча в сегменті ранніх зернових (пшениці і ячменю) вона поступово відновлюється (вже зараз є пропозиція 1750–1800 грн/т). Кукурудзи так само зібрали багато, і ціна досі низька — 1100–1200 грн за тонну. Нині, наприклад, здешевлюють виробництво, збільшуючи її уміст у раціоні свиней. А оскільки немає дефіциту білкової сировини (соєві та соняшникові шроти і макухи), то в першій половині 2014-го корми будуть відносно дешевими: коштуватимуть на 300–500 гривень менше, ніж на початку 2012-го. Подорожчання можна традиційно очікувати у квітні-травні. На мою думку, ця тенденція збережеться у другій половині 2014-го. По-перше, навряд два роки поспіль погода буде такою сприятливою, щоб «вистрелили» і ранні, і пізні зернові (дефіцит спричиняє подорожчання). По-друге, багато залежатиме від ситуації на світовому ринку сировини, адже Україна нині один із найбільших експортерів зернових і олійних.

Також враховуйте, що ціна на комбікорм залежить від багатьох інших факторів. Як правило, тонна готового продукту коштує на 100–200 гривень дорожче, ніж власного приготування. Крім того, на ціну суттєво впливає вартість преміксів і кормових добавок. Оскільки сировину, з якої їх виготовляють, купують переважно за кордоном, вони дорожчають/дешевшають залежно від курсу валют.

— Артуре Анатолійовичу, ви — президент Асоціації свинарів України (АСУ). Розкажіть про її основні здобутки в 2013-му.

— Це насамперед налагодження співпраці з державними органами, зокрема з Департаментом тваринництва МінаГПП. Те, що вважалося найскладнішим, виявилось досяжним. На другому місці виграний грант від USAID «АгроІнвест», завдяки якому асоціація отримала фінансову, консультативну й іміджеву підтримку. Ключові проекти у рамках грантової програми взялися реалізовувати робоча група, створена при МінаГПП. Її діяльність поділили на три напрямки: перший — робота над нормативними актами і коригування законів, щоби створити прозорі правила гри у свинарському бізнесі. Йдеться про отримання дозволів на ліміти викидів і відходів, насамперед так звану «тему гною». Також проблеми, які серйозно ускладнюють будівництво свинокомплексів: виділення земельних ділянок, узгодження вимог до санітарно-захисних зон, перегляд і «правки» ВНТП, будівельних норм тощо.

Уже є досягнення у вирішенні питання спеціального водокористування: спільно з Асоціацією виробників молока України внесли поправки до основного закону, комітет їх розглянув, прийняв, останній етап — голосування у Верховній Раді, яке відклаталося в силу поточної політичної ситуації. Також почали роботу над Наказом № 96, у якому визначено тарифи на послуги державних ветлікарів. Уже те, що цей законопроект зусиллями виробників свинини, АСУ та корпорації «Тваринпром» змінив свого попередника, Наказ № 666, стало досягненням. Напруження дещо ослабло, проте через різночитання свинарі досі звертаються в суди. Не можемо по-

«Наше свинарство пройшло точку неповернення — дороги назад немає, тепер тільки вперед».

«Цьогорічний рекордний врожай обвалив ціну на ринку кормової сировини, тому в першій половині 2014-го корми будуть відносно дешевими: коштуватимуть на 300–500 гривень менше, ніж на початку 2012-го».

хвалитися, що вирішили це питання, але у результаті переписки та переговорів із представниками Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України підготували низку документів, які роз'яснюють проблемні пункти наказу. Сподіваємося, що завдяки ним уже на початку 2014-го «ветеринарна війна» припиниться.

Другий напрямок діяльності робочої групи — удосконалення національної системи обліку й контролю племінних ресурсів нашого свинарства. Розвиток товарного сегменту неможливий без потужного активу, яким є племінна база. А цей ресурс нині зовсім нерозвинений. Є кілька новітніх племінних репродукторів, 2013-го з'явився перший нуклеус, проте виникнення таких господарств має стихійний характер і не вирішує головної проблеми — недовіри до генетики, виробленої в Україні. Тому є задача розробити систему селекційних індексів, збору первинних даних про племінних тварин та методології аудиту стану здоров'я свиней племінних господарств. У її реалізації сподіваємося заручитися державною підтримкою.

Ще один напрямок роботи АСУ — перехід на світові стандарти оцінки якості туш, що передбачає розрахунок між виробниками та переробними підприємствами за виходом м'яса із туші. В Європі це система SEUROP: якщо «м'ясистість» туші перевищує базовий показник — 56%, виробник отримує бонус. З одного боку, це справедлива, прозора, а головне об'єктивна оцінка роботи господарства, з другого — стимул для підвищення конкурентоспроможності. Цей проект АСУ почала реалізовувати спільно з французькою асоціацією UniPorc Ouest, що спеціалізується на оцінці й класифікації туш свиней за допомогою унікального обладнання — сканеру CGM, який визначає частку жиру й м'язів у туші. Наші технологи вже навчилися працювати із ним у Франції. Наразі обладнання встановили на м'ясокомбінаті «Ювілейний». Реалізація цього проекту — дуже важливий крок у розвитку українського свинарства, завдяки якому продукція наших виробників зможе вийти на зовнішні ринки і витримати жорстку конкуренцію. **ТС**

ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина»: «БІЗНЕС БУДЕ РЕНТАБЕЛЬНИМ, ЯКЩО ДОКЛАДАТИ ЗУСИЛЬ І РОЗУМІТИСЯ НА ТЕХНОЛОГІЇ»

ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина» — єдиний російський інвестиційний проект зі свинарства в Україні. Хоча унікальність на цьому не закінчується: молода команда керівників по-новому підійшла до вирішення багатьох критичних питань. Це і контроль ефективності бізнесу, і система мотивації персоналу, і нестандартні технологічні рішення, завдяки яким господарство може похвалитися показниками, співмірними найкращим європейським свиноматкам. Як усе починалося і завдяки яким рішенням «Белгранкорм-Полтавщина» опинився у списку найуспішніших виробників свинини, розповів директор із тваринництва Владислав Лещенко.

Розмову вела
Оксана Юрченко

Не збавляючи темпів

— Владиславе, як долучилися до свинарства?

— Коли почав навчатися в Полтавській аграрній академії, зрозумів, що хочу йти в ногу з часом, новітніми технологіями та інноваціями. В Україні такі підходи на той час практикували ще мало. Тому вирішив поїхати за кордон: так би мовити, побачити, як люди живуть, який соціальний захист мають, які пріоритетні напрямки розвивають. Потрапив до Англії. Втім, працював там не за фахом. На четвертому курсі, коли світогляд був уже сформований, а ставлення до життя відповідальніше, вирішив, що займатимуся тваринництвом, насамперед свинарством. Отож поїхав здобувати досвід країни-лідера — до Данії. Влаштувався на свиноматок, де було 750 свиноматок, — класичний варіант данського господарства. Півтора року стажувався. Власник був задоволений моїми результатами і залишив ще на один термін, тільки тепер уже як менеджера. Тоді в такий спосіб чимало моїх знайомих так і залишилися в Данії. Вони й нині мене питають, чому повернувся в Україну. Вона ж, мовляв, відстала, жити тут важко. Та я іншої думки: там я не зміг би зробити кар'єру. Ну, став я менеджером ферми. А далі що? Тож вирішив повернутися на Батьківщину. Довго шукав роботу. А тоді один знайомий сказав, що у Біликах будують новий свиноматок за данською технологією і планують придбати данську генетику. Вирішив спробувати. Приїхав сюди в липні 2011-го, ще тривали будівельні роботи, їздили крани й бетонозмішувачі. Пройшов співбесіду, а вже через місяць приступив до роботи.

— Одразу ж «пірнули з головою»?

— Так. Тоді ми уклали угоду з генетичною компанією Breeders of Denmark на першу поставку молодняка. У листопаді я сам поїхав до Латвії й Данії відібрати тварин, а в грудні їх уже привезли (фото 1). На той час комплекс був цілком готовий. Ремонтні свинки пройшли тридцятиденний карантин, і ми одразу ж почали налагоджувати технологічний цикл: відбирали тих, які були в охоті, запліднювали. Спочатку на підмогу приїжджали колеги з материнської компанії — російського «Белгранкорму». Проте трирічний досвід роботи в Данії не минув даремно: наш генеральний директор Павло Васильович Терещенко побачив, що я можу очолити тваринницький напрямок, і поклав цю відповідальність на мене. Тоді мені допомагав лише колега, з яким свого часу працювали в Данії. Проте згодом долучилися й інші спеціалісти. Адаптація підприємства немалой — 3600 голів маточного поголів'я. У листопаді 2012-го почали реалізацію свинини, а з січня 2013-го працюємо в повному циклі. Нині маємо дуже добрі показники, проте налаштовані на ще кращі.

За обсягом маточного поголів'я

ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина» посідає 11 місце у рейтинзі найбільших українських виробників свинини.

*Станом на 01.01.2013, згідно з інформацією агроконсалтингової компанії «Дикун» та АСУ

ДОСЬЄ-ПЕРСОНАЛІ

Владислав Лещенко,
директор із тваринництва

Народився 27 грудня 1985-го року в Полтавській області. Закінчив факультет ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії. З 2008-го по 2011-й працював на свиноматок в Данії: спочатку як стажер, а тоді менеджером. У вересні 2011-го приєднався до команди ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина», де нині обіймає посаду директора з тваринництва.

Професійне кредо: Незважаючи на розбіжності в поглядах і «підводні течії», треба завжди йти вперед, бути цілеспрямованим, енергійно працювати та налаштовувати на це весь колектив.

↑
Фото 1.

Щоб зберегти найвищий статус здоров'я, свинки генетики DanAvi доставили на свинокомплекс спеціальною машиною

На чому виграв російський інвестор

— Розкажіть про історію створення «Белгранком-Полтавщини». Чому Україна і чому Полтавська область? Знаємо, що спершу підприємство планували як птахівниче. Чому переключилися на свинарство?

— Полтавська область має багаті землі й кормову базу. Ще й логістика добра — близько до Белгорода. А найголовніше — у цьому регіоні лояльний інвестиційний клімат. Власник розглядав інші варіанти, але зупинилися на Біликах, бо комплекс був у доброму стані, а перебудова не потребувала багато часу і грошей.

З приводу птахівництва, то ви знаєте, що пріоритетний напрямок російського «Белгранкорму» — бройлери. Проте в Україні таких підприємств багато. І хоча гроші у свинарстві повертаються довше, ніж у птахівництві, але таки швидше, ніж у молочному скотарстві. Тому й вирішили розвивати свинарський напрямок. Колись і птахівництво було нерентабельне. Насправді — усе рентабельне, якщо докладати зусиль і розумітися на технології.

— Тобто один із головних критеріїв вибору колишнього комплексу з відгодівлі ВРХ у Біликах — можливість реконструкції, а не будівництва з нуля? Більшість виробників, навпаки, переконані, що тільки нове приміщення може гарантувати дотримання сучасних технологій. Не пошкодували?

— Ні, приміщення збереглися у дуже доброму стані, плюс мали готову інфраструктуру. Тут уже були лагуни для зберігання рідкої фракції гною та свердловини для водопостачання. Тобто великий обсяг робіт зробили ще до нас. Безумовно, якби йшлося про маленьку фермочку, тоді обирали б тільки будівництво з нуля. Тут у радянські часи був великий комплекс. Ми залишили тільки стіни, які втеплили сендвіч-панелями. Встановили припливно-бокову вентиляцію. Всередині все нове: системи сухої годівлі, соскові поїлки (у цеху запліднювання — Aqualevel) та зручні годівниці, пластикова й бетонна щільна підлога. Все обладнання — від компанії Big Dutchman. Систему гноєвидалення та гноєзбірні ванни переробили відповідно до сучасної технології. Тому, реконструюючи вже готове, ми не програли, а, навпаки, виграла.

— В одному інтерв'ю голова правління материнської компанії Олександр Орлов сказав, що, політична ситуація в Полтавській області сприяє бізнесу і з владою легко знайти спільну мову. Що це значить?

— Насамперед те, що голова Полтавської обласної державної адміністрації зацікавлений у розвитку свого регіону. Завдяки йому Кобеляцький район нині посідає третє чи четверте місце з виробництва свинини в області, а кілька років тому був другим із кінця. Крім того, люди розуміють, що це реальний сектор економіки: в район ідуть відрахування, наше підприємство фінансує районну й дільничну лікарні, дитячі садки та школи. Наші працівники соціально захищені і можуть планувати своє життя, бо впевнені у завтрашньому дні.

Білики — історично промислове містечко: тут був молочно-консервний комбінат, нині працює цукровий завод. Населення — близько п'яти тисяч. Хто на горі гарує, хто на базарі торгує. А іншим куди? Тут же близько до дому, до сім'ї. Чотири дні відпрацював, один удома. На роботу просяться і люди з довколишніх сіл — возимо. І студенти-практиканти приїжджають — готуємо свої кадри. Чотирьох, які добре себе зарекомендували, працевлаштували. Бо людей, які весь вік пропрацювали в колгоспі, перевчити дуже важко.

Бізнес в Україні продається?

— У свинарських колах ходили чутки, буцімто російські інвестори хочуть продавати свій бізнес в Україні. Наскільки вони задоволені реалізацією проекту?

— Це безпідставні плітки. Наскільки прибутковий свинокомплекс? Показники наших російських колег гірші. Не вдаючись у деталі, скажу, що хоча планова потужність господарства — 7,5 тис. тонн свинини живою вагою, до кінця 2013-го реалізуємо 8,5 тис. тонн. Тобто проект доцільний, є вигідні умови кредитування та договорів позики. Ми все повертаємо вчасно, ніколи не затримуємо платні й не тонемо, як деякі наші колеги, бо бізнес, мовляв, нерентабельний і неприбутковий. Філософія Олександра Вікторовича Орлова — за будь-яких обставин розраховуватися вчасно. Тому ніхто нічого не продаватиме, будемо працювати, як і працювали, і навіть краще. Можливо, будемо навіть розширюватися.

— Ідеться про реалізацію меморандуму про співпрацю, де зазначена планова річна потужність підприємства — 40 тис. тонн свинини живою вагою?

— Будь-який бізнес передовсім рахує гроші. Якщо достойної ціни на свинину нема, то навіщо розбудуватися? Маємо плани з реалізації іншого проекту, більшого за «Белгранком-Полтавщину», інноваційного й потужного, з біогазовою установкою, з рідкою годівлею із застосуванням дробленої консервованої кукурудзи тощо. Також у Кобеляцькому районі. Проект є, але візьмемося за нього, коли з'являться можливості й буде сприятлива ситуація на ринку.

— Якщо вже заговорили про гроші, то варто продовжити. Є офіційна інформація, що реконструкція «Белгранком-Полтавщини» обійшлась у

165 млн грн. Чи вписалися в бюджет і звідки залунали кошти?

— Вписалися. Нашою безперечною перевагою є те, що російський інвестор, «БЕЗРК-Белгранком», має можливість узяти кредит у Сбербанку Росії, де відсоткові ставки для реалізації аграрних проектів значно менші.

Вертикальна інтеграція

— Наскільки ви залежите від материнської компанії? Якщо вже говорити про структуру підприємства, розкажіть про взаємодію між свинокомплексом «Белгранком-Полтавщина», ТОВ «Громада Агро», яке володіє земельним фондом, та м'ясопереробним підприємством «Ясні Зорі-Полтавщина».

— Ми цілком автономні: маємо власний бюджет, самі платимо за всі препарати, корми й послуги. Кредити теж виплачуємо самі. Якщо хочемо взяти позику, узгоджуємо з російськими інвесторами тільки тоді, коли вона справді велика. Павло Васильович — генеральний директор усіх підприємств, які ви перерахували. Він вирішує будь-які питання.

Ми будемо вертикально інтегроване підприємство. Тобто «Громада Агро» виростила зерно, яке згодували свиням «Белгранком-Полтавщини». Свинокомплекс, у свою чергу, поставляє їх на переробку ТОВ «Ясні Зорі-Полтавщина». Якщо з якихось причин восени збуто фасованого й охолодженого м'яса немає, тоді продаємо «на сторону» в живій вазі. Маємо власну торгову марку «Ясні Зорі». Цю продукцію розповсюджуємо тільки на українському ринку, російський і без нас наповнений.

ТОВ «Громада Агро» — це орендовані землі колишнього фермерського господарства «Громада». Земельний фонд нині нараховує 3,4 тис. га. Проте сировини, вирощеної на них, вистачає лише на півроку. Згодуємо її свиням у пікові періоди — зимою й весною, коли зерно дорожчає. У такий спосіб здешевлюємо виробництво. А так закуповуємо корми на комбикормових заводах.

Хоча зовсім не мати своєї сировини — це не господарські. Гулі ми тут уже собі набили. Ціна на ринку зернових і білкових завжди мінлива: два місяці

М'ясопереробний цех ТОВ «Ясні Зорі-Полтавщина»
Фото 2.

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

ТОВ «Белгранком-Полтавщина»

смт Білики, Кобеляцький р-н, Полтавська обл.

Свинокомплекс «Белгранком-Полтавщина» належить до російського агрохолдингу «БЕЗРК-Белгранком». Створили його 14 січня 2010-го року, а вже 1 липня керівництво Полтавської облдержадміністрації й голова ради директорів «БЕЗРК-Белгранкорму» Олександр Орлов підписали меморандум про співпрацю для створення свинокомплексу повного циклу потужністю 40 тис. тонн живця свинини на рік.

Лише за півроку 2011-го (травень—жовтень) тут реконструювали й модернізували тридцять виробничих приміщень колишнього комплексу з відгодівлі великої рогатої худоби: цех запліднювання й очікування (перші 28 днів) — три приміщення; цех очікування, де свиноматок утримують у групах, — три приміщення; цех опоросу — три приміщення; цех дорощування — п'ять приміщень; цех відгодівлі — 16 приміщень.

У листопаді 2011-го року «Белгранком-Полтавщина» прийняв першу партію свинки генетики DanAvi із Данії та Латвії (Велика Біла, Ландрас, Дюрок). 18 травня 2012-го отримали перші опороси, а вже у листопаді 2012-го вийшли на заплановану потужність — 7,5 тис. тонн свинини живою вагою.

Нині на свинокомплексі утримують 3600 свиноматок, 38 кнурів та 54 тис. поросят. За 2013-ий підприємство виробить 8,5 тис. тонн свинини живою вагою.

Сателітне підприємство «Громада-Агро» володіє земельним фондом 3,4 тис. га. На них вирощують кормову сировину для свиней «Белгранком-Полтавщини»: кукурудзу, пшеницю, ячмінь, сою, тритикале і соняшник.

Із вересня 2011-го працює завод «Ясні Зорі-Полтавщина» — забій і глибока переробка свинини (60 голів на годину), є потужний холодильник (для одночасного зберігання 70 т м'яса на кістці та в напівтушах). Підприємство випускає продукцію під ТМ «Ясні Зорі», виробництво якої сертифіковане за HACCP (ISO 9001:2000, ISO 22000:2005) та IFS міжнародними сертифікаційними центрами (Голландія, Німеччина).

тому пшениця була 1450, а нині 1600 гривень за тону. А до весни може сягнути і двох з половиною тисяч. Залежно від цього собівартість виробництва буде відчутно змінюватися. Тож без власної кормової бази господарство може багато втратити.

— Як щодо власного комбікормового заводу? Він же був у планах третьої черги будівництва?

— Був, але поки що не будуватимемо. Зараз вигідніше придбати готовий корм. Адаже маржа, яку заробляють комбікормові заводи, — мінімальна, а значить, інвестиції повертатимуться дуже довго.

Коли маємо свою сировину, поставляємо її на завод на давальницьких умовах. Наприклад, нам потрібно 1000 тонн фінішного комбікорму. У нас є кукурудза. За рецептом її повинно бути 40%. Тож ми завозимо на комбікормовий завод 400 т кукурудзи і викреслюємо цей пункт із рецепта.

Свою сировину висушуємо до базової вологості й зберігаємо в силосах із термопокриттям (канадська система) (фото 3). Вони добре витримують і морози, і дощі.

Усі карти в одні руки

— А як довіра до постачальників кормів?

— Постійно контролюємо якість продукту. Причому не тільки в українських лабораторіях. Періодично відправляємо зразки до Бельгії й Данії, щоб перевірити на вміст амінокислот. Та й самі помічаємо: якщо з кормами щось не так, свині ростуть гірше, починають гризти хвости — значить, чогось їм не вистачає. Тож завжди тримаємо руку на пульсі.

— Маєте постійних постачальників преміксів, амінокислот й інших кормових добавок?

— Ми купуємо готову продукцію. Бо інакше не знайдеш крайнього. Якщо виникнуть проблеми, кормовиробник скаже, що, мовляв, премікс був поганий, а постачальник звинувачуватиме комбікормовий завод. А так усі карти — в одні руки. Ми тільки рецепти даємо, розроблені данськими технологами в рамках супроводу. Вони постачальники цієї генетики, розуміють і знають, що їй треба: скільки енергії, вітамінів тощо. Все це узгоджуємо з комбікормовим заводом, і тоді там починають виробництво.

Силоси із термопокриттям для зберігання кормової сировини
Фото 3.

— До речі, чому зупинилися на данській генетиці? Нарікають, що в цих свиней кепський характер, вони багато їдять, і гнізда в них нерівномірні. Якими були критерії вибору?

— Виходили з того, що генетика повинна бути закордонною. Данці добре налагодили перевезення й надають супровід. Павло Васильович дивився на свиней і в Канаді, але ж ви самі розумієте, що доставити звідти майже чотири тисячі голів нелегко і недешево. На українському варіанті вирішили не зупинятися, щоб не ризикувати. Ще один аргумент на користь данської генетики — вона найкраща за виробничими показниками, зокрема свиноматки щороку дають по 28 поросят, коефіцієнт конверсії корму близько 2,65. Просто щоб розкрити потенціал породи, треба створити правильні умови і дотримуватися технології.

Ремонт стада проводимо власними силами, завозимо тільки кнурців, щоб не падав індекс продуктивності. Селекцію за системою зворотного схрещування забезпечуємо за допомогою програми AgroSoft. Найкращих свинок F1 запускаємо в племінне стадо, чистопородні тільки кнури. Результатами задоволені: наші ремсвинки не поступаються тим, яких ми придбали в Данії.

— Наскільки ефективний супровід, який ви отримали як «пакетну» послугу до придбаної генетики?

— Принаймні чотири рази на рік із Данії приїздять ветлікар і технолог. Ми, в свою чергу, щотижня відправляємо звіти з інформацією AgroSoft. Там аналізують кількість живонароджених і відлучених на свиноматку, прирости, обсяги реалізації м'яса тощо. Коли щось не так, зв'язуємося через скайп і вирішуємо питання. Тому потреби в інших консультантах у нас немає, хоча нині їх чимало. Є такі, хто може дати слушну пораду, але більшість — із комерційним «подвохом».

Як якісне стає доступним

— Владиславе, за якими індикаторами контролюєте ефективність виробництва? Адаже одні господарства рахують виробничі показники за кількістю поросят на свиноматку, яких вдалося відлучити за рік. Інші орієнтуються на кількість виробленого м'яса на квадратний метр площі.

— Ми оцінюємо ефективність виробництва за річною кількістю виробленого м'яса на кожну сви-

номатку, бо це комплексний показник, який містить і кількість відлученців, і обсяги корму, потрібного свиноматці в розрахунок на поросля, а також багато інших критеріїв. Ми прагнемо досягти 9,5 тис. тонн щороку на 3600 свиноматок. Це наша мета на 2014-й. Тоді кілограм приросту коштуватиме приблизно 10 грн.

— Ваше гасло — «якісний, але доступний продукт». Але ж практика доводить, що якісне рідко буває дешевим. Як удається витримати баланс?

— Завдяки зменшенню собівартості, зокрема використанню власної кормової сировини у періоди пікових цін, й оптимізації виробництва. Наприклад, у віці 70 днів поросля повинно важити не 26, а 30 кг. Не останню роль тут відіграє мотивація персоналу. Бо коли хтось недогодував свиноматку, вона дасть менше молока, а значить, відлученці будуть менші. Втратили тут 500 г — на відгодівлі свиня наростить на 5 кг менше, а отже, господарство недоотримає гроші. Тому ми постійно пояснюємо працівникам, що вони прийшли не в колгосп, де можна посидіти, покурити, поговорити, а там уже й робочий день закінчився. Переконуємо: вони — важливі і невід'ємні елементи єдиного механізму, і від їхніх зусиль та віддачі залежить успіх усього підприємства.

— Якщо мотивуєте бонусами, як уникаєте шахраювання?

— Практикуємо нетрадиційну бонусну систему. Наприклад, репродуктор і дорощування — дві незалежні структури, які контролюють одна одну. Оператори цеху дорощування перераховують порослят, яких до них переводять із репродуктора, і звітують за кожне. Зрозуміло, що тоді «фантомів» на себе ніхто не запише. На цьому етапі преміюємо за кількість порослят, переведених на відгодівлю, та їхню вагу. Наприклад, отримали 1993 відлученці (12,3 на свиноматку, 162 свиноматки у партії), довели їх до відгодівлі й перевели в цей цех із мінімальною вагою 25 кг — бонус ваш. Якщо середня вага 27 кг — премія більша. На відгодівлі грошові винагороди прив'язуємо до конверсії корму та кілограмів реалізованого м'яса. На таких показниках не змахлюємо.

Колісь нараховували бонуси за частку поросних свиноматок. Але ж не будеш ходити з УЗД-приладом і перевіряти кожну тварину. Працівники пишуть, що відсоток запліднювання 92, а опоросилося тільки 86% свиноматок. А де ж решта? По дорозі загубили? Тому й розробили нову бонусну систему.

Чим менше босів, тим більше користі

— Як вирішуєте проблему дефіциту кадрів?

— Вирощуємо власними силами. Хорошим керівником можна стати лише тоді, коли пройдеш усі ланки виробничого циклу, починаючи з оператора. Пробували брати на керівні посади людей із досвідом. Був і такий, що п'ять книжок написав, а показники комплексу стали гіршими. Тому спеціалістів виховуємо «в бою». Починаємо з малого: помити приміщення, почистити свиней, нагодувати. Справляється — тоді довіряємо, наприклад, зробити щеплення закріпленій за ним групі тварин. Далі наступний щабель. Через три-чотири

Фото 4.
Цех опоросу: пластикова підлога, під свиноматками — чавун, поросята гріються під лампою та на килимках

роки, якщо є бажання й енергія, така людина стане достойним спеціалістом. Жодні програми стажування за кордоном цього не замінять.

У нас, до речі, команда ключових гравців досить молода: генеральному директору — 44, мені й керівникові репродуктора по 27 років, менеджеру відгодівельного майданчика — 25. Більше управлінців немає. Нам не потрібна модель, коли «босів» багато. Бо тоді користі мало. Згадана система віджила себе так само, як свинарки із сапками, які згрібали гній від тварин. Наші менеджери працюють «на місцях» і знають про все в своєму секторі. З них, відповідно, і питають.

— А що входить у соцпакет працівника «Белгранкорм-Полтавщини»?

— Щомісяця видаємо пай, п'ять кілограмів м'яса, як компенсацію за те, що не можна тримати свиней удома, оплачуємо 24-денну відпустку, у санаторії відправляємо, а дітей — у літні табори, допомагаємо матеріально, якщо виникають проблеми зі здоров'ям. Хочемо, щоб людям було приємно працювати, тоді й віддача буде більшою.

— Про благополуччя людей дбаєте, а про свиней? Як ставитесь до концепції «щасливі свинини»: поросні свиноматки — у групах, кастрування порослят — тільки за анестезією тощо?

— Свиноматок у станках утримуємо до 28 дня, тоді переводимо в групи. Це має багато переваг: тварини рухаються, тому на момент опоросу мускулатура матки краще розвинена, вони охочіше їдять, корм перетравлюється краще. Групи в нас невеликі — по 16 свиноматок. Б'ються тільки перші дні, поки встановлюють ієрархію. Частка абортів у межах допустимого — 1,1. Така система набагато краща за індивідуальне утримання — не треба стільки інвентаря: кожній тварині поїлочку, годівничку, станочок окремий. Адаже все коштує грошей. По-друге, свиноматка все життя стоїть, але це ж не робот, а тварина. Тому тут європейців я підтримую цілковито.

Щодо кастрування порослят, то робимо це по живому, і, якщо чесно, дуже сумніваюся, що в Європі використовують анестетики: вони розріджують кров, а отже, кровотечі не уникнути.

Свинарство «БЕЗРК-Белгранкорм» у цифрах:

- підсумки 2012-го:
- 32,3 тис. тонн свинини у живій вазі,
- або 1,5% від загального промислового виробництва в РФ*;
- до кінця 2013-го:
- не менше 48 тис. тонн живця**.

*За даними Національної спілки свинарів Росії (НСС).

**За даними прес-служби агрохолдингу.

Фото 5, 6.

Цех дорощування: суцільна пластикова підлога, соскові поїлки. Перший тиждень після відлучення, тому ще з додатковою годівницею

Фото 7.

Цех запліднювання: щільна бетонна підлога, поїлки Aqualevel

Ідемо в Європу?

— До речі, про Європу. Хоча асоціацію з ЄС не підписали, уряд продовжує говорити про європейський вектор розвитку України. Як оцінюєте такий сценарій?

— Нам до ЄС ще років 50 рости. Всі тішать себе надіями, що, мовляв, німець приїде і збудує нам дороги. Нічого не вийде. Кожен повинен виконувати свою роботу і відповідати сам за себе. У Євросоюзі багато товарів, а ринку збуту немає, от він його й шукає. Дасть кредит ЄБРР і продукцію завезе, яку ми на ці ж гроші й купимо, а потім ще винні будемо. Оце така політика. А те, що ми хоч завтра продаватимемо свинину на європейському ринку, то це казка. Собівартість кілограма в Європі приблизно вісім гривень, а в нас на найкращих підприємствах — у межах одинадцяти. То який із нас конкурент? Ми просто відкриємо кордони і навеземо польського, німецького чи ще чийогось м'яса. Ще й не обов'язково свіжого.

— А який, на вашу думку, головний бар'єр?

— Їх багато. Але насамперед — наше «цікаве» законодавство. Багато норм і вимог залишилися незмінними ще з радянських часів. Тоді, наприклад, управління агропромислового розвитку чи ветеринарної медицини були впливовими, бо вирішували насущні проблеми колгоспів. Нині ж ці установи перетворилися на звичайних статистів, та ще й палиці в колеса стромляють. У нас недавно вимагали звіт, де треба було вказати, скільки силосу й сінажу підприємство заготовувало на зиму. По-перше, що до цього має свиногосподарство? А по-друге, ми приватна структура, а тому це наша справа, скільки і чого в нас є. Держава ж не допоможе у разі нестачі! Колись, у колгоспні часи, такі установи моніторили їхні запаси і розподіляли, щоб усім було порівну. А зараз чим вони допоможуть? Звітуеш незрозуміло для чого. Хоча разом із тим розумієш, що це не забаганка місцевих управлінь — завдання їм спускають згори. Ось така застаріла й викривлена система. То в яку Європу ми йдемо?

Не «дугі» досягнення

— Закінчився 2013 рік. Якими здобутками можете похвалитися?

— Вдалось вирівняти й покращити виробництво. Якщо порівняти з попереднім роком, то відлучали 12 поросят, а тепер 13,75. Середньодобові прирости на відгодівлі (за весь період) були 700–750 грамів, тепер — 850 і більше. Покращили коефіцієнт конверсії корму з 2,9 до 2,72–2,8. Завдяки цьому скоротили кількість днів на відгодівлі зі 172 до 162. І це не «дугі», а реальні результати. Причому без антибіотиків у профілактичних цілях (даємо свиням тільки антигельмінтики). Ми, до речі, практикуємо данську систему: півроку лікуємо свиней двома-трьома антибіотиками, які тоді ротуємо, щоб у тварин не розвинулася резистентність.

— Поділіться, будь ласка, планами на 2014-ий.

— План один: виробити 9,5 тис. тонн свинини живою вагою. На «Белгранкорм-Полтавщині» вже все є, залишається лише дошліфувати процес виробництва. А от усі новаторські ідеї будемо втілювати вже в процесі реалізації нового проекту. **ПС**

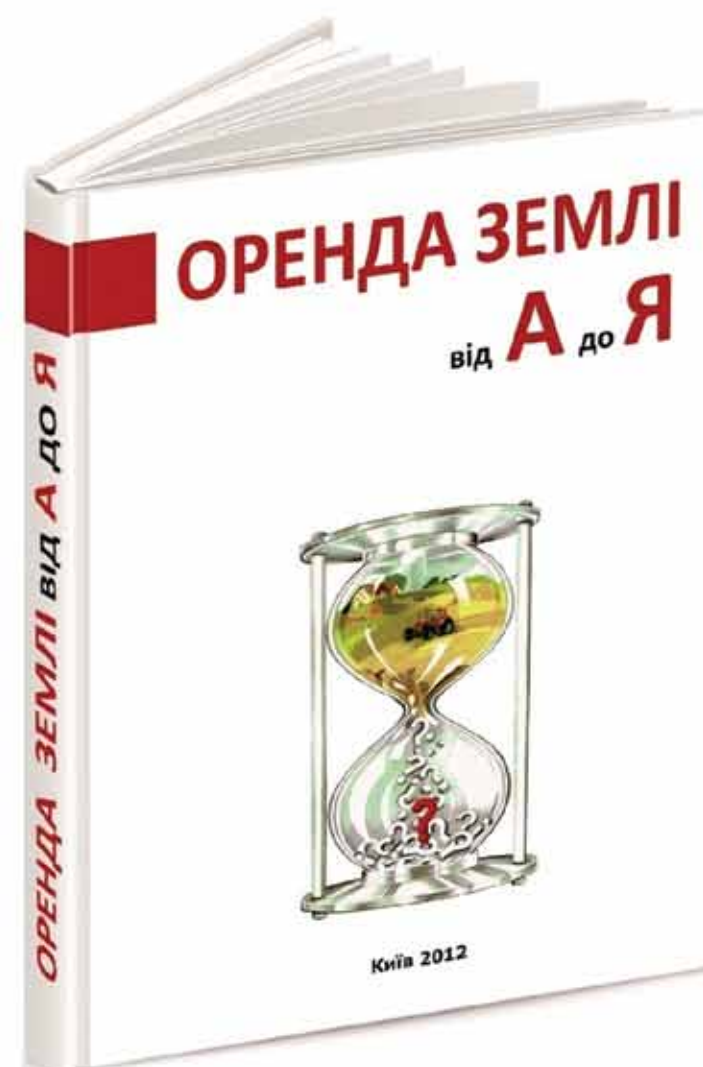
Вашій увазі

унікальний інформаційний ресурс:

посібник

ОРЕНДА ЗЕМЛІ

від А до Я

Читайте оновлення:

ЗМІНА ПРАВИЛ ГРИ.
Новий порядок реєстрації
права оренди землі
(договорів оренди землі)

Наш посібник розрахований
на найширше коло читачів -
від власників земельних ділянок
до орендарів будь-яких розмірів
та чиновників будь-яких рангів.

LAW OFFICES OF **OMP**
Legal Consultants for Investment

ФІНАНСУЄМО АГРОБІЗНЕС

Часто без залучення коштів третіх осіб розвиток бізнесу неможливий. А це завжди вимагає попередньої підготовки. Якими можуть бути вимоги потенційних інвесторів і кредиторів та які основні етапи підготовки бізнесу до спілкування з ними?

Микола Орлов,
керуючий партнер
юридичної компанії
ОМР, Україна

Щороку агробізнес потребує додаткових коштів. Це пов'язано як із сезонними потребами (дотягнути до нового врожаю, профінансувати посівну), так і з серйознішими та масштабнішими проектами: оновлення техніки, будівництво нових об'єктів інфраструктури (елеваторів, гаражів, тваринницьких комплексів). Зрозуміло, що це можна робити за рахунок прибутку. Проте його не завжди вистачає, та й результат хочеться бачити швидше. Отже, виникає потреба залучити чужі гроші — додаткові інвестиції або кредити.

Будь-яке фінансування з боку сторонніх осіб, тобто не власників, завжди потребує попередньої підготовки бізнесу. А це час, додаткові зусилля та витрати. Та, як свідчить досвід, ці витрати не є марними, навіть якщо з якихось причин гроші не дадуть. Тому що бізнес стане керованішим. Крім того, завчасна підготовка завжди корисна, адже дозволяє в будь-який час звернутися по зовнішнє фінансування. Розгляньмо основні етапи підготовки агробізнесу до спілкування з потенційними інвесторами та кредиторами і вимоги, які вони висувують.

Практика доводить, що основні вимоги як інвесторів, так і кредиторів, є однаковими й цілком логічними:

- зрозуміла історія, фінансова та юридична прозорість бізнесу;
- належне оформлення права власності на основні активи;
- відсутність серйозних проблем.

Історія бізнесу

Усякий бізнес із чогось починався, розвивався, досягав ре-

зультатів. Інвесторів та кредиторів ця історія успіху цікавить. Вона дає змогу ближче познайомитися з власниками та управлінцями, оцінити їхні ділові якості, вміння вирішувати складні завдання, тримати удар та знаходити вихід із непростих ситуацій. Чим реалістичніша така історія, тим більше вона переконує в життєздатності бізнесу та надійності його керівників. А це зайвий раз обіцяє повернення вкладених коштів.

Зрозуміло, що кожен бізнес має свої злети, падіння, важкі ситуації. І вони лише підтверджують правдивість історії. Щоправда, потенційних інвесторів можуть насторожити деякі моменти. Це задоволені кредити, конфлікти з кредиторами або хронічні неплатежі. Тому слід ретельно очистити бізнес від таких проблем та конфліктів, перш ніж виставляти його напоказ. Одна прикрість — тоді на певний час треба забути про зовнішнє фінансування. В особливо критичних ситуаціях (резонансні справи, гучні конфлікти) доводиться взагалі змінювати структуру та назву підприємства щоб не довелося довго чекати, доки ринок забуде.

Фінансова прозорість

Наступне питання — на чому заробляє бізнес. Це не лише «красиві» цифри фінансової звітності. Хоча й вони також. Передовсім інвесторів цікавить, наскільки власники та керівники бізнесу володіють інформацією про рух коштів і товарів від закупівель до продажів. Чим прозоріший і зрозуміліший облік, тим більше впевненості в тому, що заявлена прибутковість є правдивою і керованою.

Фінансова прозорість — це автоматизація бухгалтерського та фінансового обліку. А ще вона підтверджується регулярним незалежним аудитом. І хоча на перших етапах спілкування можуть вибачити те, що незалежного аудиту не було, «облік на колінах» мало кого влаштує.

Одним із складників фінансової прозорості є відокремленість бізнесу від його власників. Вона складається з двох частин: те, що у власників є зрозуміле джерело доходу (платня, дивіденди, роялті, проценти за кредитом тощо), та ринкові умови роботи з пов'язаними особами, тобто іншими бізнес-проектами власників. Пояснюється такий інтерес дуже просто: якщо власники мають зрозуміле і прозоре джерело доходу, зокрема від самого бізнесу, вони не шукатимуть прихованих способів «вимивання» коштів. На

практиці чим чіткіше й зрозуміліше оформлена виплата частини прибутку його власникам, тим менше підозр щодо додаткових і непрозорих механізмів такого перерозподілу. Зрозуміло, що платня у 1000 чи навіть 2000 грн підозри кредиторів не розвіє.

Юридична прозорість

Тут ідеться про, по-перше, прозорість оформлення права власності на ключові активи. По-друге, прозорість системи управління бізнесом та побудови відносин між власниками й керівниками.

Інвестори та кредитори хочуть знати, що вони спілкуються саме з власниками, а значить, у майбутньому не буде неприємних несподіванок. З огляду на це незрозуміло і малопереконливо виглядають як багаточисельні групи компаній зі співвласниками на кожному рівні (хто ж приймає остаточне рішення? а хто блокує?), так і компанії, оформлені на підставних осіб, незрозумілі офшорні структури, трасти, фонди. Що вже й казати про компанії, що переживають процедуру банкрутства! Правилком добросовісності є оформлення всіх стосунків між співвласниками на одному рівні (в одній компанії) без міноритарних власників, розкиданих по всій групі. Також важ-

Головне для кредиторів та інвесторів — фінансова та юридична прозорість бізнесу.

ко пояснити різні «понятійні» домовленості, як-от: договори про спільну діяльність, позадоговірну співпрацю (історично, мовляв, так склалося) тощо.

Не знаходить розуміння з боку інвесторів та кредиторів і традиційне небажання українського бізнесу оформлювати відносини між власниками й управлінцями, які часто будуються за принципом «якось буде». Адже це дає свободу дій як одним, так і іншим учасникам такої домовленості. Тоді найбільше непокоїть непрозорість і незрозумілість розрахунків за успіх або невдачу: хто, скільки і коли отримує та що робить, коли не отримує. Знову ж очікується, що прозорі домовленості повинні бути викладені на папері і прив'язані до якихось об'єктивних показників. А тут починає даватися взнаки фінансова прозорість або її відсутність. Інакше як правильно оцінити успішність бізнесу й урахувати всі її складові?

Оформлення права власності на ключові активи

Важко переоцінити необхідність оформлення права власності на основні активи будь-якого бізнесу. В аграріїв це питання ще актуальніше через вимушену оренду основного засобу виробництва — землю. Попри очевидність тези, поширеною, на жаль, є ситуація, коли навіть право власності на найважливіші та найдавніші активи (будівлі, токи, зерносховища тощо) або відсутнє, або «в процесі». Зрозуміло, що це непокоїтиме людей, в яких просять гроші.

Часто саме ті активи, на які аграрії мають право власності, є чи не єдиною гарантією виконання їхніх зобов'язань перед кредиторами чи інвесторами. Отже, потрібно забезпечити можливість їх обтяження (іпотекою, заставою, орендою). У процесі оформлення документів також можна (і треба!) вирішити задоволені проблеми. Це і спори з третіми особами, і непрозорі або призабуті домовленості зі співвласниками, і відсутність правовстановлюючих документів (звідки взялося те право власності). Навіть якщо таке наведення ладу в активах і не дасть негайного результату у вигляді залученого фінансування чи додаткових інвестицій, все це точно не буде зайвим. Бо дасть можливість позбутися багатьох «мін сповільненої дії», закладених важкою історією розвитку агробізнесу та роками нехтування елементарними правилами.

Відсутність серйозних проблем

У бізнесі мало охочих купувати «квиток на війну». Ще менше тих, хто хотів би за нього переплачувати. Саме тому особливу увагу звертатимуть на ті проблеми агробізнесу, які можуть перетворити його на збиткове підприємство чи банкрута. Звичайно, кожен бізнес має свої проблеми і вирішує їх у власний, часто унікальний, спосіб. Утім, можна скласти перелік проблем аграріїв, які впродовж останніх кількох років найчастіше відлякують як потенційних кредиторів, так і інвесторів:

- проблеми із земельним банком, які загрожують великій його частці («земельні війни») можуть точитися як з іншими агрофірмами, так і з землевласниками);
  - закінчення термінів оренди (менше 3 років) великої частки земельного банку (останніми роками збільшується ризик втрати частини земель через відмову землевласників від продовження оренди землі та «земельні війни»);
  - спори з податковими та іншими державними органами, які можуть спричинити (у разі програшу) серйозні фінансові втрати (сплата донарахованих податкових зобов'язань, штрафів);
  - спори з іншими кредиторами бізнесу (банк, поставальники, агротрейдери, переробні підприємства тощо) на значні суми або такі, що мають регулярний/системний характер (можна зрозуміти поодинокий спір, проте важко пояснити вперте небажання бізнесу оплачувати рахунки й повертати гроші).
- Зрозуміло, що проблем більше, ніж ми перерахували. До того ж, у кожного вони свої. Проте загальний підхід кредиторів та партнерів бізнесу в тому, що вони хочуть інвестувати гроші у відносно безпечні підприємства, які вчасно і вміло вирішують свої проблеми. **ПС**

ГЕНЕТИЧНІ ТИПИ СВИНЕЙ: ОСОБЛИВОСТІ ГОДІВЛІ ПОРОСНИХ СВИНОМАТОК

Ні для кого не секрет, що свинарство стає дедалі ефективнішим насамперед завдяки генетичному прогресу. При цьому різна генетика — різні результати. У цій статті йдеться про особливості найпоширеніших у світі генетичних типів свиней, а також про те, на які фактори треба зважати, щоби тварини максимально розкрили свій потенціал.

Пітер-Ян Маас (Peter-Jan Maas), незалежний консультант із годівлі свиней (Нідерланди)

Нині у світі чимало генетичних компаній. Проте цей сегмент ринку розвивається за тими ж законами, що й промислове свинарство: виробників стає дедалі менше, а свинини отримують дедалі більше. Все завдяки тому, що великі підприємства продовжують укрупнятися, частково за рахунок поглинання менших. Якщо говорити цифрами, то нині 80% усіх американських та європейських племінних тварин поставляють лише

20% селекційних компаній. Найвпливовіші гравці на світовій арені — PIC, Нурог, Topigs та DanAvl (рисунки 1). Однак їх упевнено наздоганяють JSR і Hermitage. Трохи відстають місцеві німецькі й французькі компанії.

Як обирати генетику

Усі генетичні лінії мають свої переваги та недоліки. Різнитися вони можуть за такими критеріями:

1. Продуктивність. Зверніть увагу на загальну кількість народжених і кількість відлучених поросят на свиноматку на рік.
2. Споживання корму, здатність споживати більше в період лактації.
3. Пісність, відкладення жиру, співвідношення товщини шпиків до м'язової маси.
4. Поведінкові особливості (свини генетики PIC більш збудливі й

Таблиця 1.

Порівняння продуктивності та виробничих показників свиней різних генетичних типів (Р.-Ж. Маас, 2013)

Показники	PIC	DanAvl	Topigs	Нурог
Загальна кількість народжених на свиноматку на рік	++	++++	+++	+++
Відлучено на свиноматку на рік	++	+++	+++	+++
Споживання корму	+++	++++	++++	++++
Ефективність	++++	++	+++	++++

нервові, ніж, наприклад, свині Нурог чи Topigs. Данські свиноматки генетики DanAvl вперті й норовливі).

5. Ефективність (щорічна кількість корму на свиноматку в співвідношенні до кількості поросят).

Результати порівняння різних генетичних типів за згаданими параметрами у таблиці 1.

Як бачите, свиноматки генетики DanAvl випередили інших одразу за кількома показниками — розміром гнізда та здатністю споживати корми. Хоча водночас їхня ефективність найгірша. Так, якщо свиноматки генетики PIC чи Нурог виробляють близько 1300–1400, то DanAvl не більше 1100 кг м'яса на рік. При цьому вони споживають більше корму: якщо годувати згідно з рекомендаціями, то близько 1450 кг на свиноматку на рік. Однак, якщо ферма продає поросят вагою 25–30 кг, то з генетикою DanAvl прибутки будуть максимальними (кількість живонароджених на гніздо в цих свиноматок найбільша).

Особливості годівлі

Порівняти, скільки корму і з яким умістом амінокислот потребують свині різних генетичних типів, досить проблематично, незважаючи на те, що кожна компанія дає рекомендації з годівлі. Це насамперед зумовлено тим, що системи розрахунку різні. У Данії, наприклад, за основу беруть кормові одиниці (FU), а в Голландії та США кількість кормів і їх склад розраховують за умістом обмінної енергії, яку вимірюють у МДж/кг.

З другого боку, раціони теж дуже різняться. Так, оскільки PIC — американська генетика, у рекомендованих раціонах багато ку-

куруди (до 80%), а також DDGS (сухої післяспиртової барди). Впродовж останніх 25–30 років основний інгредієнт раціонів данської генетики — пшениця. Крім того, для свиней PIC, Нурог і Topigs селекціонери розробили два різні раціони — з високим (для США) і низьким (для ЄС) умістом енергії. Рекомендації з годівлі генетики DanAvl універсальні.

Свиноматки — рушій ферми

Зазвичай, коли говорять про годівлю свиней, мають на увазі фінішерів. Однак не менш важливо знати, як у господарстві годують свиноматок, адже від них залежить продуктивність усієї системи. Зважайте на те, що частка кормів для свиноматок — близько 20% усіх, які використовують у господарстві (на дорощування та відгодівлю).

Що таке сучасна свиноматка? Це:

- велика кількість новонароджених поросят;
  - висока молочність;
  - більша вага і кількість відлучених поросят;
  - більша кількість опоросів на рік (завдяки скороченню періоду лактації та швидшому переходу в наступний цикл відтворення).
- Однак якщо годівля свиноматок не відповідає рекомендаціям, то негативні наслідки неминучі, незалежно від генетичного типу тварини:
- скорочується продуктивне життя;
  - розвивається схильність до захворювань;
  - менше народжених і відлучених поросят на гніздо;
  - менша вага при народженні й відлученні;

Нурог — друга генетична компанія світу. Діє в структурі голландської компанії Hendrix Genetics. Генетика Нурог представлена майже в усіх європейських країнах (особливо в Німеччині, Франції та Іспанії), а також у США, Канаді, Колумбії, Мексиці, Китаї, Японії, Південній Кореї, Росії та В'єтнамі. Основна мета племінної роботи — концепція «Якісне відлучення» (використання генетичного потенціалу для збільшення ваги поросят на момент відлучення і, відповідно, кількості виробленого м'яса на свиноматку за її продуктивне життя). В Україні офіційний представник Нурог — нуклеусна ферма ТОВ «Серволюкс-Генетик».

Topigs International — велика голландська генетична компанія, яка об'єднує 35 нуклеусів і 25 центрів штучного запліднювання. Це дочірнє підприємство Pigture Group (кооперативу фермерів-виробників свинини), частка якого сягає 77,5%. Рештою — 22,5% — володіє Vion Food Group (м'ясопереробне підприємство). Генетика Topigs представлена в 50 країнах світу. Займає 85% голландського ринку (хоча цей показник зменшується через активне поширення генетики DanAvl). Основні цілі племінної роботи — максимальна кількість живонароджених поросят та зменшення коефіцієнта конверсії корму.

Генетика DanAvl належить Данському дослідному центру зі свинарства (Videncenter for Svinerproduktion, VSP). До селекції залучено три генетичні лінії — DanAvl Ландрас, DanAvl Йоркшир (материнські лінії) і DanAvl Дюрюк (батьківська лінія). У світі виробництво свиней генетики DanAvl сягає 65 млн голів (з них 35 млн за межами Данії). Найбільший імпортер — Німеччина. Компанія дуже швидко розвивається: 2012-го на світовому ринку продажі зросли на 20%. Головна перевага генетики DanAvl — великі гнізда, хоча й досить високий показник падежу поросят до відлучення. В Україні генетика DanAvl — серед найпопулярніших і представлена на більшості господарств-лідерів, зокрема на ТОВ «Даноша», СП ТОВ «Нива Переяславщини», ПрАТ «АК „Слобожанський“», ТзОВ «Галичина-Захід», ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина», агрохолдингу KSG Agro тощо.

Рисунок 1.

Частка генетичних компаній на світовому ринку (згідно з інформацією Hendrix Genetics, 2013)

- неоднорідні гнізда, а також різний потенціал росту поросят.

Годівля поросних свиноматок

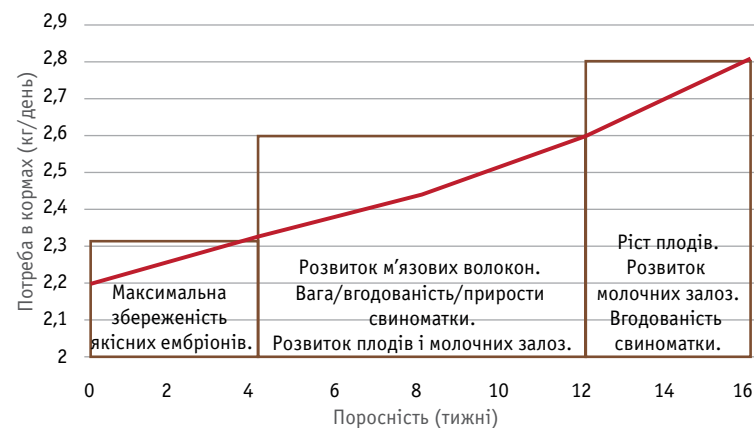
Ні для кого не секрет, що годівля поросних свиноматок повинна бути такою, щоби:

1. Вони могли виносити й народити максимальну кількість поросят із оптимальною вагою.
2. Добре розвивалися молочні залози, і, відповідно, свиноматки секретували достатньо високоякісного молозива/молока.
3. Тварини не втрачали кондицію (щоб не погіршити подальшу продуктивність).

З точки зору потреби в кормах, унаслідок певних фізіологічних особливостей, період поросності традиційно поділяють на три фази: початкова (1–28-й дні), середня

Рисунок 2.

ЧАСТКА ГЕНЕТИЧНИХ КОМПАНІЙ НА СВІТОВОМУ РИНКУ (згідно з інформацією HENDRIX GENETICS, 2013)

(28–84-й дні), кінцева (85–115-й дні). Крива годування поросних свиноматок на **рисунку 2**.

Початок поросності з точки зору годівлі є критичним. Надмірне споживання корму в цей період (особливо у перші кілька днів після запліднювання) негативно впливає на імплантацію та розвиток ембріонів. Якщо в організм свиноматки потрапляє багато поживних речовин, поживляється обмін, що знижує рівень прогестерону. Цей гормон відповідає за збереження поросності: готує матку до прикріплення ембріонів та впливає на секрецію протеїнів, які підвищують їх збереженість. Тому свиноматки не повинні споживати більше 2–2,2 кг корму на добу.

З другого боку, якщо вони схудли в період лактації, початкова фаза поросності — оптимальний період «надолужити втрачене». Кількість додаткового корму залежатиме від міри схуднення і кондиції тварини (**таблиця 2**).

У середній фазі поросності потреба свиноматок в енергії збільшується на 2–3 МДж ОЕ на добу. Це 0,15–0,20 кг/доба, які тварина використовує переважно для підтримки кондиції та приростів.

У цей період розвиваються первинні (закладені генетикою) і вторинні м'язові волокна, які визначають вагу поросляти при народженні, ефективність дорощування та відгодівлі, а також якість туші. На розвиток вторинних м'язових волокон насамперед впливає стан організму матері та умови її утримання. Тому, якщо свиноматка недоїдає, вторинні м'язові волокна плодів розвиваються погано, що згодом негативно позначиться на виробництві та прибутках господарства.

Упродовж кінцевої фази поросності потреба в енергії зростає на 10–15%, а отже, свиноматки повинні щодня споживати на 0,3–0,5 кг корму більше. Це зумовлено тим, що в останні 4–6 тиж-

Таблиця 3.

ПОТРЕБА В ЛІЗИНІ (СІП — СПРАВЖНЯ ІДЕАЛЬНА ПЕРЕТРАВНІСТЬ) ПОРОСНИХ СВИНОМАТОК РІЗНИХ ГЕНЕТИЧНИХ ТИПІВ (Р.-J. MAAS, 2013, НА ОСНОВІ РЕКОМЕНДАЦІЙ ГЕНЕТИЧНИХ КОМПАНІЙ)

Генетичний тип	Дні поросності	Потреба в лізині
Topigs (Topigs 20) 2–3 опороси	0–49	4,5
	50–84	4,0
	85–115	4,3
Topigs (Topigs 20) >4 опоросів	0–49	3,4
	50–84	3,4
	85–115	3,9
Topigs (Topigs 40) 2–3 опороси	0–49	4,7
	50–84	3,7
	85–115	4,2
Topigs (Topigs 40) >4 опоросів	0–49	2,4
	50–84	2,8
	85–115	2,9
DanAvl	0–21	2,9
	22–115	3,2
PIC	0–115	5,6
Hypor	0–115	5,4

нів вага плодів збільшується в п'ятеро (їхні потреби в енергії — на 200%), а вміст білка у молочних залозах — у двадцять сім разів!

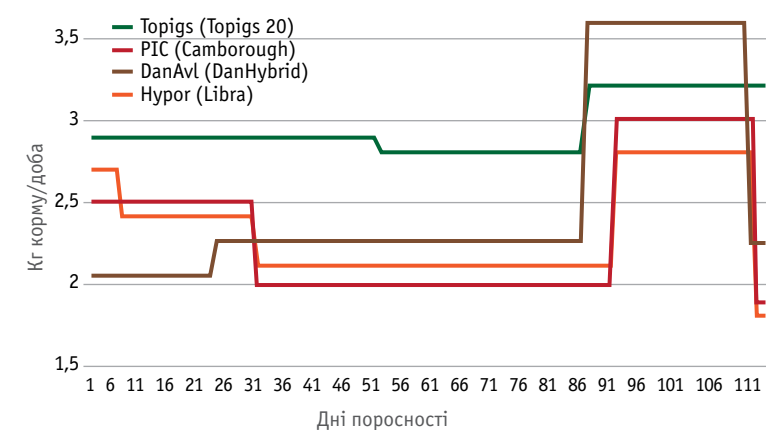
Вище описані рекомендації загальні і стосуються свиноматок будь-якої генетики. З другого боку, кожна селекційна компанія надає власні рекомендації щодо годування (**рисунк 3**) та потреби в амінокислотах (**таблиця 3**) своїх генотипів.

Пам'ятка

- 1) Генетику Hypor і Topigs годувати найлегше. Навіть якщо виробник даватиме свиням більше чи менше корму, ніж рекомендовано, їхня ефективність не погіршиться.
- 2) Для генетики PIC головне підтримувати оптимальну кондицію. Якщо поросні свиноматки споживатимуть більше корму, ніж рекомендовано, то швидко

Рисунок 3.

КРИВА ГОДУВАННЯ ПОРОСНИХ СВИНОМАТОК РІЗНИХ ГЕНЕТИЧНИХ ТИПІВ (ДРУГА ПОРОСНІСТЬ, КОНДИЦІЯ — 3 БАЛИ) (Р.-J. MAAS, 2013, НА ОСНОВІ РЕКОМЕНДАЦІЙ ГЕНЕТИЧНИХ КОМПАНІЙ)

наростять жир. Це спричинить проблеми з апетитом у лактаційний період, а значить, вони вироблятимуть менше молока, порослята гірше набирають вагу і т.д.

- 3) Щоб збільшити ефективність свиноматок DanAvl, їм можна давати менше корму, ніж рекомендовано: не 1450, а 1200 кг на свиноматку на рік. Результати також будуть високими. ПС

i Ірландська генетика **Hermitage** — одна з найстаріших на селекційному ринку (компанія Hermitage Pedigree Pigs Ltd. з'явилася 1958-го року). Нині вона представлена у 36 країнах світу. За обсягами закупок лідирують країни ЄС, США, Китай, Росія й Україна. Компанія Hermitage працює з двома окремими селекційними програмами, спрямованими на виробництво як материнських, так і термінальних ліній. В Україні працює ферма-нуклеус, створена на базі ТОВ НВП «Глобинський свиноматкокомплекс».

i Батьківщина генетики **JSR** (компанія JSR Genetics Ltd., яка входить у JSR Farming Group) — Великобританія, хоча нині нуклеуси розташовані у шістнадцяти країнах світу, а продукцію і послугами компанії користуються на чотирьох континентах (більше 30 країн). В Україні генетика представлена на кількох господарствах, зокрема ТОВ «Екогенетикс», ТзОВ «Віра-1», ТОВ «Агропрайм-Холдинг».

Таблиця 2.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗБІЛЬШЕННЯ ПОРЦІЇ КОРМУ* ДЛЯ СВИНОМАТОК, ЯКІ ВТРАТИЛИ КОНДИЦІЮ ПІД ЧАС ЛАКТАЦІЇ (ВАГА НА ПОЧАТОК ПОРОСНОСТІ 200 КГ) (Р.-J. MAAS, 2013)

Схуднення під час лактації та після відлучення (кг)	Товщина шпигу (мм)	Кондиція на момент запліднювання (від 1 до 5)	Збільшення потреби в кормі (кг/доба)	Споживання корму (кг/доба)
<5 кг	> 15	3	0	2,4
10–15 кг	12–15	2,5	0,3	2,7
>20 кг	<12	2	0,5	3

* 12,5 МДж ОЕ на кілограм корму.

ЩО НЕ ТАК З ІСНУЮЧОЮ ТЕРМІНОЛОГІЄЮ?

Із попередньої статті («ПС» №5 (17), 2013) читачі дізналися, навіщо всім, хто залучений у свинарський бізнес, потрібна нова термінологія, орієнтована на прибуток. Цього разу автор пояснить, що не так зі старою, зупинившись на найвагоміших виробничих показниках, які традиційно використовують для аналізу ефективності господарства.

Джон Гадд, міжнародний експерт у царині свинарства (Великобританія)

Як нова термінологія допоможе свинарям?

Нова термінологія допомагає фермерам зрозуміти дві важливі речі:

1. Співвідношення початкового внеску (корму) і загального виходу (свинини).
2. Фермери досі переймаються вартістю тонни корму. Поки ми сперечаємося про правильність такого підходу, продавці успішно використовують нову термінологію, співвідносячи прибуток від продажів додатково вироблених кілограмів м'яса з витратами на тонну основного корму.

Усвідомлюючи ці «істини», свинарям буде набагато легше приймати рішення. Адже вони знають поточну вартість тонни корму і поточну ціну на свиней чи, що більш точно, за кілограм придатного для продажу м'яса (співвідношення забійної ваги до ваги розібраної туші).

Термін **ЦЕТ/PPTE** (ціна за еквівалент тонни/Price Per Tonne Equivalent) представляє виробничі показники так, що свинарю легко самостійно порахувати рентабельність виробництва. ЦЕТ показує прибуток (якщо він є), тобто скільки фермер заробляє/заощаджує на витратах на тонну (корму). Коли він сам рахує, то одразу ж зрозуміє, яке рішення буде вигідним. А оскільки формула обрахунку ЦЕТ елементарна, не виникає сумнівів, що й свинар скористається цим показником.

Як рахувати ЦЕТ

1. Порахуйте **МТК/МТФ** (вироблене м'ясо на тонну корму/Meat Produced per Tonne of Food Used) для нового корму, стимуляторів росту, мікосорбентів, додаткових джерел протеїну або інших продуктів, які пропонують на ринку чи радять дослідники (про підрахунок цього показника далі). Припустимо, що МТК складає 20 кг/т нового корму.
2. Яка поточна ціна на свинину? Припустимо, 1,40 фунтів стерлінгів* (далі — ф.с.) за кілограм забійної ваги.
3. Множимо ці показники: $20 \times 1,40 = 28$.
4. Вигода — 28 ф.с./т, тобто з кожної тонни використаного корму виробник отримуватиме 28 фунтів стерлінгів. Або ж його поточні витрати на корм зменшаться на 28 фунтів стерлінгів.

5. Якщо фермер платив за корм, скажімо, 180 ф.с./т, тоді ЦЕТ дорівнює різниці: $180 - 28 = 152$ ф.с. Тобто витрати зменшаться на 18%.

Виправдано чи ні, але багато свинарів заціклені на ціні за тонну корму. Тим часом ЦЕТ допомагає зрозуміти, наскільки вигідно робити чи купляти те, що їм радять, у розрахунку на еквівалент тонни. Дивно тільки, що продавці корму і кормових добавок так повільно починають використовувати цей термін.

Що ж не так з існуючою термінологією?

- **ККК/FCR** (коефіцієнт конверсії корму/Feed Conversion Ratio).

Цей показник корисний, тільки якщо його правильно обраховують. Це важко зробити на завантаженому господарстві. Дослідження підтверджують, що навіть, якщо фермери постійно відслідковують ККК (хоча так роблять не більше третини), похибка все одно складатиме близько 0,2:1. А це означає, що витрати на тонну корму зростають чи падають на 15%! При цьому більшість свинарів вирішують, купувати корм чи ні, коли різниця в ціні навіть менша.

Хоча дані в таблиці 1 тридцятилітньої давнини, за цей час мало що змінилося. Це доводять два нещодавні дослідження — розбіжності стали навіть більшими. Із таблиці 1 видно, що середня похибка при визначенні ККК склала 0,22, тобто 8% або 48 кг корму.

- **СДП/ADG** (середньодобові прирости/Average Daily Gain).

Це показник росту свиней. Однак СДП не дає жодної інформації про те, яку частку в прирості складає пісне м'ясо, а яка частка кісток, жиру чи дешевих субпродуктів. Прирости можуть бути високими, але чи правильно тварина росте (що вона нарощує)? СДП цього не відобразить. Така ситуація часто виникає, коли свині на дорожчому «надолужують» втрачені під час хвороби прирости. Після одужання вони можуть рости швидше, проте нарощують не стільки м'язову масу, скільки жир та «потрухи». При цьому, незважаючи на швидкий ріст, ККК таких свиней зазвичай низький. СДП знову ж таки нам цього не покаже, на відміну від МТК (ви-

Таблиця 1.

Визначені фермерами та справжні ККК у п'яти господарствах, які скаржилися на погані виробничі показники свиней (1975–1977) (RHM AGRICULTURE, 1977)

Ферма	Вагова категорія		ККК, визначений фермерами	Справжній ККК*	Імовірна причина похибки
	кг	фунти			
1	6–28	13–62	2,9	2,71	Незважений вхідний корм
2	20–91	44–200	3,2	2,86	Погана звітність
3	30–90	66–198	2,9	2,81	Помилка щодо початкової партії
4	5–86	55–190	2,6	2,92	Підрахунки навмання!
5	30–64	66–141	2,6	2,45	Погана звітність

* на основі точних розрахунків, проведених на господарстві.

Таблиця 2.

Реальний приклад двох ферм одного сімейного господарства, в якому показано їхні відносні витрати та доходи від продажів за трирічний період (Gadd, 2008, на основі записів клієнтів)

	Ферма з низькою собівартістю виробництва	Ферма з високою собівартістю виробництва	Особливості ферми з низькою собівартістю виробництва
Вирощено свиней на рік, голів	5320	5610	
Собівартість кілограма приросту, пенсів	36	40	Заощадження: 4 пенси/кг
Продажі м'яса (у забійній вазі) за рік, тонн	345	387	
Дохід від продажу голови (фунтів стерлінгів)	66	80,7	
Дохід від продажу кілограма (у живій вазі), пенсів	112	117	на 5 пенсів/кг нижчий дохід
Чистий маржинальний прибуток на проданій свині, фунтів стерлінгів	8,02	8,68	на 66 пенсів/голова нижча маржа

роблене м'ясо на тонну корму). З економічної точки зору, СДП може бути корисним тільки для того, щоб простежити, якщо до забою залишилося менше днів, а значить, скоротити невиробничі витрати і, відповідно, збільшити прибуток господарства. Погодьтеся, це теж важливо.

Вартість відсотка приросту живої ваги

Показник вартості кілограма приросту говорить суто про витрати і жодним чином не пов'язаний з доходом. Кожен підприємець знає, що для підрахунку прибутку потрібно знати і собівартість, і дохід. Витрати можна скоротити настільки, що істотно зменшиться й дохід, а значить, прибутки господарства також впадуть. Це добре демонструє таблиця 2.

- **МВВ/WS** (максимальний вихід відлученців/Weaning Capacity).

Продуктивність свиноматок традиційно визначають кількістю порослят, відлучених на рік. З середини 90-их (особливо за останні десять років) завдяки генетичному прогресу кількість порослят у гнізді різко зросла, що зробило можливим для кожного виробника відлучати 30 порослят від свиноматки на рік. Дані в таблиці 3, яку надрукувала у квітні 2009 року поважна голландська генетична компанія, отримали від бага-

тих господарств. Згідно з ними, 2008-го сто один фермер відлучав 30,7 порослят на свиноматку на рік. Кількість живонароджених у середньому становила 13,8, а відлучених — 12,3 поросляти на гніздо. Проте є господарства, які лише стверджують, що можуть наблизитися до цих вражаючих показників чи досягти їх. Хоча нині нова ера продуктивності, і, як я доводжу впродовж останніх 25 років, потрібні нові показники, щоб «іти в ногу» із часом.

Із таблиці 3 видно, що загальна кількість народжених як наріжний показник в умовах сучасного свинарства, коли свиноматки дуже продуктивні, недоцільний. Жорстка селекція за цим критерієм призвела до негативних наслідків — не приділяли увагу якості порослят, швидкості їх росту (кількості днів до забою), коефіцієнту конверсії корму (скільки кілограмів придатного для продажу м'яса вироблено на тонну корму, МТК), потенційній якості туші тощо.

Селекційна робота за кількома показниками

Протистоячи тенденції вести селекційну роботу виключно за кількістю народжених порослят (безперечно, важливого виробничого показника), генетики нині фокусуються на комбінації економічно значимих критеріїв, які забезпечать господарству максимальний прибуток.

* 1 фунт стерлінгів — 13,52 грн (курс на 06.12.2013)

Таблиця 3.

Виробничі показники господарств, представлені європейською генетичною компанією (2009)

Кількість ферм	Середні показники 2007-го		Середні показники 2008-го	
	Кращі 10%	Кращі 25%	Кращі 10%	Кращі 25%
Середній розмір стада, голів	412	391	506	465
Відлученців на опорос, голів	11,4	11,2	12,3	12,0
Живонароджених на опорос, голів	12,8	13,1	13,8	13,6
Відлученців на свиноматку на рік, голів	27,3	26,4	30,7	29,7

Таблиця 4.

Відсоткове співвідношення показників, які впливають на MBV (Нурог, 2009)

Показники якості поросят	
Відсоток живонароджених (залежно від кількості мертвонароджених)	14%
Відсоток відлучених (залежно від падежу)	13%
Вага при народженні	6%
Інші характеристики	
Вихід м'яса	5%
Середньодобові прирости	5%
Період від відлучення до запліднювання	3%
Вік при першому запліднюванні	5%
Інше (наприклад, міцність ніг та екстер'єр)	5%
Кількість народжених поросят	44%

Це те, про що я говорив упродовж багатьох років. Ми потребуємо нової термінології, в основі якої дохід чи прибуток, а не тільки виробничі показники. Наприклад, суто виробничий показник ККК, потрібно замінити на МТК, який включає цифри, що впливають на прибуток господарства, зокрема відсоток виходу м'яса із туші.

З генетичної точки зору, балансування всіх факторів, які впливають на покращення MBV/WC (максимального виходу відлученців/Weaning Capacity), означає селекційну роботу за кількома показниками, коли враховуватимуть не тільки кількість, але і якість народжених поросят: вага при народженні, кількість живонароджених і відлучених, вік на момент першого запліднювання та відлучення, період від відлучення до повернення в охоту.

Як ми дійшли до нового терміну «максимальний вихід відлученців» (MBV)?

Нурог — ще одна далекоглядна європейська генетична компанія — поклала в основу своєї селекційної програми показники (в конкурентів вони можуть бути іншими), які впливають на MBV (для генетики Нурог) (таблиця 4). Два основні пріоритети програми: чисельність гнізда (44%) та показники, які визначають якість поросят (33%).

Згідно з Нурог, досягти MBV можна за рахунок трьох базових складових:

1. кількість відлученців на гніздо,
2. вага при відлученні.
3. кількість опоросів за продуктивне життя свиноматки.

Як порахувати MBV?

Помноживши ці три показники між собою, отримаємо реальний критерій підрахунку MBV для сучасних високопродуктивних свиноматок:

MBV: 12 поросят відлучених на гніздо x 7,25 кг ваги на момент відлучення (24-ий день) x 5,8 опоросів за продуктивне життя свиноматки = 505 кг.

MBV визначає продуктивність свиноматки (чи цілого стада — середнє значення) за її продуктивне життя, його тривалість, а також якість поросят (разом зі звичними показниками розміру гнізда і кількості відлучених поросят на свиноматку на рік). Коротке продуктивне життя свиноматок — суттєве недопрацювання виробників у всьому світі, яке істотно погіршує MBV. Наприклад, навіть якщо господарство досягло двох головних показників продуктивності (відлучених на гніздо та вага на момент відлучення), проте за продуктивне життя свиноматки в середньому дають 3,6 опоросу, MBV зменшиться на 313 кг або ж на 38% (порівняно з оптимальними 505 кг). **ПС**

11-13 ЛЮТОГО 2014

ЧЕТВЕРТА МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА
ЕФЕКТИВНОГО ТВАРИННИЦТВА ТА ПТАХІВНИЦТВА

Agro Animal Show

- ПЛЕМІННА СПРАВА • ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ТВАРИННИЦТВА • КОРМОВИРОБНИЦТВО
- ВЕТЕРИНАРІЯ • ТЕХНОЛОГІЇ УТРИМАННЯ • ПЕРЕРОБКА ТА ЗБЕРІГАННЯ ПРОДУКЦІЇ
- ПТАХІВНИЦТВО • УТИЛІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ

www.animal-show.kiev.ua

Генеральний організатор:
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ
КОНТРАКТОВИЙ ДИМАРКО

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ:
КИЇВ ЕКСПО ПЛАЗА
м. Київ, вул. Самотна, 2-Б, ст. метро "Нивки"

Дирекція виставки AGRO ANIMAL SHOW:
тел./факс: +38 044 461 9368, 490 6469
e-mail: agro@kmya.kiev.ua

ГРУПОВЕ УТРИМАННЯ СВИНОМАТОК: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Кілька тижнів тому, коли Україна ще активно готувалася стати асоційованим членом ЄС, одне із питань, яке хвилювало наших виробників, — як бути з груповим утриманням поросних свиноматок. Адже більшість українських господарств є прихильниками індивідуального. Саму ідею переводити свиноматок після запліднювання в групи наші свинарі сприймають упереджено. Насправді ж у цієї системи є свої переваги, які стосуються не тільки благополуччя тварин, а й ефективності виробництва.

За матеріалами статті Лі Дж. Джонстон та Южи Лі (університет Міннесоти) «Групове утримання свиноматок: практичні рекомендації» (Lee J. Johnston and Yuzhi Li «Group Sow Housing: Practical Considerations»)

У Європі, де населення їсть свинину не тільки на свята, як більшість українців, а виробництво налагоджене, як годинник, на перший план закономірно виходять питання охорони довколишнього середовища та благополуччя тварин. А тому європейські споживачі відмовляються купляти м'ясо кастрованих кнурів або ж свинину, яку отримали від свиноматок, котрих у період поросності утримували в індивідуальних станках. Для нас ці питання ще не актуальні, бо поки фонд виробництва має дефіцит, пересічні споживачі, уряд та ветеринарні й екологічні служби не особливо переймаються концепцією «щасливої свинини». З другого боку, рано чи пізно такі жорсткі вимоги стануть реальністю і для наших свинарів. Хоча не такий страшний вовк, як його малюють.

Гарантій немає

Найперше, що цікавить виробників, коли йдеться про перехід на групове утримання поросних свиноматок: «Чи ця зміна не погіршить їхню продуктивність і не підвищить собівартість виробництва?» Відповідь дати важко. Проте свинарі повинні розуміти, що є низка управлінських і технологічних рішень, від впровадження яких залежить успіх цієї системи. До них належать: конфігурація загону, тип підлоги, система і програма годівлі, стратегія і терміни групового утримання, рух стада, догляд за тваринами в групах, генетика тощо. Адже, на відміну від індивідуальних станків, тут стандартів і правил немає.

З'ясувати, які ж фактори є критичними для групового утримання свиноматок, взялися науковці університету Міннесоти. Вони проаналізували існуючі дослідження та поспілкувалися зі свинарями, які працюють зі свиноматками за цією системою. Підсумок їхніх пошуків — на [рисунок 1](#).

Таблиця 1.

Як площа (м²/голова) у груповому загоні впливає на розмір гнізда (SALAK-JOHNSON ET AL, 2007)

Площа на голову, м ²	1,4	2,2	3,25	Індивідуальний станок
Загальна чисельність гнізда	12,4	12,0	14,2	11,1
Кількість живонароджених на гніздо	10,0	9,5	10,5	9,4
Відлученців на гніздо	8,6	8,1	8,8	8,7

Площа на свиноматку

Залежить від багатьох факторів, зокрема розміру групи і ваги свиноматок, системи годівлі, а інколи навіть сезону. Якщо для індивідуального утримання свиноматці достатньо 1,5 м² (площа індивідуального станка та половини проходу за ним), то для групового загону такої «квадратури» на голову замало. Її потрібно збільшити на 10–20% (1,67–1,77 м²). Тоді господар-

Фото 1.
Годівниці з розділеними (а) і нерозділеними (б) кормомісцями

Рисунок 1.

Ключові фактори групового утримання свиноматок

ство отримає дві головні переваги — зменшить прояви агресії та збереже відсоток опоросів ([таблиця 1](#)).

Загальна площа загону (ЗПЗ) залежить від розміру групи та «вільного простору» (площі, яку свиноматки не займають). Якщо група маленька (до десяти свиноматок), вільного простору їм не вистачатиме, а отже, ЗПЗ треба збільшити на 10%. І навпаки, якщо в групі більше сорока тварин, зменшити ЗПЗ на 10%. Це надлишок, який свиноматки не використовуватимуть.

Стратегії годування

Один із найвагоміших аргументів проти групового утримання — важко контролювати прирости та кондицію кожної тварини. Свиноматки, які знаходяться на вершині ієрархії, зазвичай споживають більше корму. У результаті тварини в групі мають різну вгодованість. Саме через це багато років тому їх «заточили» в індивідуальні станки.

Насправді ж все залежить від системи годівлі. Нині їх ділять на:

- конкурентні: годування з підлоги; годівниці з розділеними/нерозділеними кормомісцями ([фото 1](#));
- неконкурентні: електронні станції годівлі (ЕСГ) ([фото 2](#)), станки вільного доступу ([фото 3](#)).

Поросних свиноматок зазвичай обмежують в годівлі, а тому конкуренція за корм завжди є. При цьому, якщо тварина не захищена, більш агресивні сусідки завжди можуть її відштовхнути від годівниці (якщо кормові місця не розділені) чи напасти на неї ззаду, поки вона їсть (особливо коли є перетинки між кормовими місцями). Годування з підлоги нині майже не практикують, оскільки так корму псується більше, ніж свиноматки з'їдають. З другого боку, неконкурентні системи годівлі хоча й мінімізують прояви агресії і забезпечують, щоб кожна тварина з'їдала свою щоденну норму, проте коштують набагато дорожче. Свинома-

і

Електронні станції годівлі (ЕСГ)

ЕСГ добре підходять для великих груп, оскільки:

- забезпечують індивідуальні потреби кожної свиноматки без додаткового контролю з боку працівників господарства;
- свиноматки не змагаються за корм (хоча можуть за вхід у станцію), а отже, в групі можна об'єднати свиноматок різної ваги;
- вони дорого коштують, а тому, чим більша група, тим швидше власних поверне вкладені гроші.

Проте ця система теж не ідеальна. По-перше, чим більше свиноматок у групі, тим важче потрапити в ЕСГ, а значить, зростає стресове навантаження і агресія. Крім того, допоки свиноматки «не натренуються» користуватися ЕСГ, вони можуть не з'їдати свою добову норму (зазвичай через те, що пропускають візити в ЕСГ).

Оптимальна кількість свиноматок на одну ЕСГ — 60.

ток треба вчити ними користуватися. Крім цього, для станків вільного доступу потрібна велика площа.

Якщо на фермі практикують один із конкурентних видів системи годівлі, то групу варто формувати зі свиноматок однакового віку і ваги (кондиції). Тоді буде легше помітити, якщо хтось із них недоїдає, або навпаки, споживає не тільки свою порцію.

Управління динамічними групами

Поросних свиноматок можна утримувати у статичних чи динамічних групах. Останні об'єднують кілька партій: коли одну з них переводять у цех опоросу, її місце займає інша. У такої системи є одна велика перевага — оптимальне використання простору. З другого боку, «новенькі» завжди зазнають агресії з боку «старожилів», які, в свою чергу, також знаходяться в стані стресу через нових сусідів — змушені постійно відстоювати своє положення в ієрархії.

У статичних групах свиноматки такої проблеми не мають: ієрархія визначається лише один раз — при

ПОЛНЕТ

ООО "Полнет-Україна"
21009, г.Винница, ул. Киевская, 16, оф. 617
тел./факс: (0432)55-05-39, моб. (067)4303612
ukraine@polnet.poznan.pl, www.polnet-ru.com

Все для свиноферм

Таблиця 2.

ПАРАМЕТРИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ГОДІВЛІ СВИНОМАТОК (H. GONYOU AND F. LANG, 2013)

Система годівлі	Чисельність групи (голів) ¹	Рівень годівлі свиноматок	Вага та кондиція свиноматок ²
Годівля з підлоги	6+	однаковий	однакова
Годівниці з розділеними кормомісцями	12+	однаковий	однакова
Станки вільного доступу	12+	однаковий	різна
ЕСГ	50+	індивідуальний	різна

¹ — мінімальний розмір групи, розрахований відповідно до оптимального застосування дизайну станка та системи годівлі;² — відповідно до необхідності об'єднувати у групу тварин однакової кондиції, щоб уникнути конкуренції;Фото 2.
Електронні станції годівлі свиноматокФото 3.
Станки вільного доступу

Станки вільного доступу та годівниці з розділеними кормомісцями
Найкраще рішення щодо їх розміщення — у два ряди, один навпроти іншого. Мінімальна кількість тварин у загоні з такими системами годівлі — десять голів. Проте для того, щоб свиноматки мали достатньо місця, а площа при цьому не простоювала, група повинна налічувати не менше 30 голів.

формуванні групи. Якщо якась зі свиноматок вибуває, «заміну» не вводять. Тварини живуть спокійно, проте виробник неефективно використовує площу.

Важливе питання — коли формувати групу. Адже через бійки і стрес свиноматки можуть повернутися в охоту чи абортувати. Так задумано природою, що з моменту запліднення свиноматки проходить 18 днів, перш ніж ембріон потрапить усередину матки і прикріпитися до її стінки. Тоді він стає більш стресостійким, а отже, вірогідність, що свиноматка не повернеться в репродуктивний цикл і принесе більше поросят, істотно зростає (таблиця 3). Більшість виробників і науковців схильються до того, що об'єднувати свиноматок у групи потрібно після 30-го дня, коли поросність підтверджено.

Чисельність і склад групи

У кожній групі свиноматок є ієрархія, яка слабше пропорційно до збільшення чисельності тварин. Якщо у загоні тільки 6–8 свиноматок, ієрархічна структура чітка: є «босс», кожна наступна тварина на сходинку нижче. Статус змінюється рідко, прояви агресії мінімальні.

У більших групах (10–30 свиноматок), ієрархія слабша, бо кожна тварина намагатиметься посісти місце своєї суперниці, яка на ранг вище. Як результат, у групі багато бійок. Свиноматка-переможниця отримує більше корму, місця тощо.

У великих групах (40–60 свиноматок) вищий статус не завжди дає привілеї у вигляді площі і їжі, а отже, тварини більш толерантні одна до одної. Зазвичай прояви агресії зменшуються, проте це насамперед залежить від системи годівлі та характеру свиней.

Тому, щоб уникнути бійок та ослабити стресове навантаження, групи повинні налічувати або менше восьми тварин, або більше сорока.

Навички операторів з управління групами

Праві ті виробники свинини, які роблять ставку насамперед на персонал. Щоби групове утримання свиноматок було ефективним, оператори повинні мати спеціальні навички. Найголовніше — розуміти нормальну поведінку тварин і, відповідно, одразу помічати відхилення та визначати їх причину.

Друге обов'язкове правило — свиноматки повинні довіряти оператору. Тоді легше проводити різні маніпуляції. Крім того, оператор, плануючи роботу, має враховувати поведінкові особливості тварин. Так він зможе уникнути багатьох стресових ситуацій. Наприклад, вакцинувати свиноматок у системах групового утримання найкраще тоді, коли вони почали їсти. В цей час тварини зосереджені на кормі і менше приділяють увагу маніпуляціям. З другого боку, перевіряти температуру краще, коли свиноматки відпочивають. Тварину, у якої гіпертермія, зазвичай легше помітити, оскільки її поведінка відрізняється: наприклад, вона більш активна і залишається на ногах, коли її сусідки лежать.

Головна перевага, яку отримують свиноматки від утримання в групах, — свобода руху. Хоча це створює

Таблиця 3.

ЯК ЧАС (ДО ЧИ ПІСЛЯ ІМПЛАНТАЦІЇ ЕМБРІОНІВ), КОЛИ ПОРОСНИХ СВИНОМАТОК ОБ'ЄДНУЮТЬ У ГРУПИ, ВПЛИВАЄ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ЇХНІХ ГНІЗД (LI AND GONYOU, 2013)

	Статична група		Динамічна група	
	До імплантації	Після імплантації	До імплантації	Після імплантації
Відсоток опоросів	85,5	85,0	82,1	88,0
Загальна чисельність гнізда, голів	11,9	12,2	12,1	12,1
Живонароджених на гніздо, голів	10,8	11,1	11,0	11,0

складності для оператора, тому рухатися в загоні він повинен за однією схемою. Кожного дня обхід варто починати з іншого загону. Це дозволить спостерігати за свиноматками в різний час, краще вивчити їхню поведінку, а отже, одразу помітити, якщо із твариною щось не так.

Під час щоденного огляду оператор повинен оглянути кожну свиноматку: як вона виглядає, як себе почуває, у якому настрої перебуває. Також переконатися, що обладнання (годівниці, станки вільного доступу, поїлки тощо) чисте і справне. Звернути увагу на якість повітря у приміщеннях комплексу, перевірити роботу вентиляції тощо.

Як боротися з агресією

Одна з найбільших проблем групового утримання поросних свиноматок — агресія. При цьому в природному середовищі дикі свині живуть у групах дуже «гармонійно». Це легко пояснити: по-перше, такі групи стабільні, а по-друге, дикі свині не мають спільного джерела їжі, вони її шукають, що зменшує конкуренцію і, відповідно, агресію між ними.

В умовах промислового свинарства розрізняють дві основні причини агресії: 1) формування групи; 2) змагання за корм (залежить від системи годівлі).

Зупинимось на агресії, викликаній об'єднанням свиноматок у групу. Якщо її формують «з нуля», бійки зазвичай стаються в першу добу і тривають не довше десяти хвилин. Як свідчить статистика, менше 1% ушкоджень класифікують як складні, решта — в основному подряпини на шії та плечах. Чим більша і доросліша свиноматка, тим рідше вона отримує ушкодження і травми. І навпаки, найбільше страждають менші та молодші свиноматки.

Більшість випадків кульгавості має місце в перші 2–3 тижні після формування групи. Одне з пояснень — тварини підслизаються, коли намагаються втекти, щоб уникнути бійки. Тому виробнику важливо попіклуватися про якість підлогу.

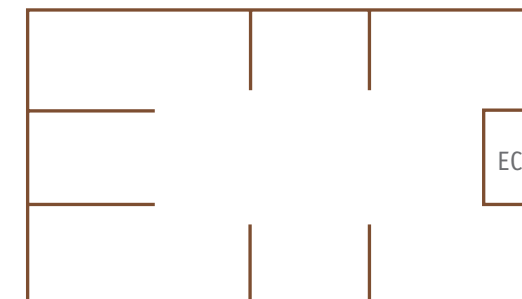
Управління проявами агресії зводиться до двох стратегій: соціальної та несоціальної.

Соціальні методи

Оскільки агресія в основному викликана введенням у групу нових тварин, її прояви можна зменшити, якщо скоротити кількість «новачків». У загоні краще об'єднувати свиноматок, які знають одна одну (їх утримували разом під час попередньої поросності чи коли вони були ремсвинками). Хоча тоді треба уважніше

Рисунок 2.

Модель станка з перегородками (H. GONYOU AND F. LANG, 2013)

стежити за тваринами, яких у групі не знають, бо всю агресію спрямують на них. Їх має бути не менше 10%, щоб розсіяти увагу неприязних свиноматок.

У групах, де утримують більше 40 тварин, ставлення до новачків інше — толерантне, бійок майже немає. Не схильні до агресії і свиноматки, які входили до різних ієрархічних структур. Тому, з метою підготовки, ремсвинки краще утримувати у великих групах, які періодично перемішувати.

Ще один метод зменшити прояви агресії — об'єднувати свиноматок за їхнім темпераментом. Для цього тварин потрібно поділити на активних-пасивних, з високим і низьким порогом страху. Пасивні тварини менш агресивні, а тому ідеально підходять для формування групи. Хоча при цьому вони не повинні боятися знайомитися з новим оточенням.

Несоціальні методи

Це насамперед правильний дизайн загону для групового утримання: щоб у свиноматки було достатньо місця обійти агресивну сусідку. Так, відстань між станками вільного доступу та проходи до місця відпочинку повинні бути не менше 2,15 м (а краще 3 м).

Ще один спосіб (для великих груп) — поділити станок на різні зони за допомогою перегородок, де тварини завжди можуть сховатися від агресивних сусідів (рисунок 2).

Ще один ефективний метод зменшити агресивність свиноматок під час формування групи — нагодовувати їх перед об'єднанням та через кілька годин після цього. Коли свиноматки ситі, вони не такі активні й агресивні. Також зверніть увагу на час формування групи. Краще це робити перед тим, як вимкнете світло. У темряві тварини будуть спати, а не битися. ■

СЕКРЕТИ ЕФЕКТИВНОЇ КОНВЕРСІЇ КОРМУ

Коливання цін на ринках зерна та свинини відчутно впливають на рентабельність свинарського бізнесу. Найгірше, коли корми коштують дорого, а кілограм живця — дешево. Проте навіть тоді можна заробляти. І тим більше, чим нижчий коефіцієнт конверсії корму. Від чого залежить цей показник і як його покращити, — про це Андре ван Ланквелд говорив на форумі «Бізнес-технології у годівлі. Напрямок: свинарство». Захід організувала компанія «БІОМІН Україна» за підтримки АСУ 28.10.2013 р.

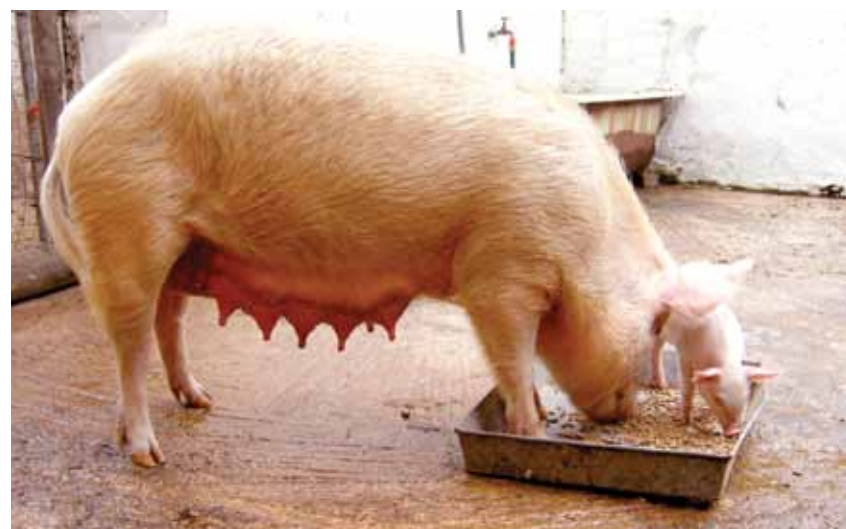

Андре ван Ланквелд (Andre van Lankveld), технічний менеджер у галузі свинарства, BIOMIN GmbH (Австрія)

Коефіцієнт конверсії корму (ККК) — це насамперед економічний показник. Наприклад, 2009-го року, коли ККК удавалося зменшити на 0,1, прибуток виробника на кожному центнері забійної ваги збільшувався на 1,7 євро (GTE NE Bretagne). 2012-го данські вчені дослідили показники тамтешніх свиноферм (таблиця 1) і з'ясували, що чверть кращих господарств заробляють на кожній свині в середньому на 5,4 євро більше, ніж так звані «середняки». Причому 57%, тобто 3,06 євро, отримують завдяки ефективнішій конверсії корму. До речі, 2012-го середній данський ККК сягав 2,78, тоді як в Україні — 5,19. Тільки уявіть, наскільки більше могли б заробити українські свинарі!

Чи варто зосереджуватися на максимальному рості?

Останнім часом у світі спостерігається тенденція, коли на забій здають важких свиней. Так здешевлюють виробництво. Проте якщо поглянути на це з точки зору конверсії корму, то є над чим подумати. Подивіться на таблицю 2. З кожним тижнем відгодівлі ККК збільшується. Значить, годувати свиней стає дедалі дорожче. Вирішуючи, коли забивати тварину, зіставте ціну на живець (чи на забійну вагу) та вартість кормів. Якщо корми дешеві, а свині дорогі, тоді, безперечно, продовжуйте відгодівлю. Однак якщо навпаки, порахуйте, наскільки це вигідно, адже з кожним тижнем кілограм приростів коштуватиме дедалі дорожче (таблиця 3).

Таблиця 1. Як прибуток залежить від зростання конкретних показників (VION, 2012)

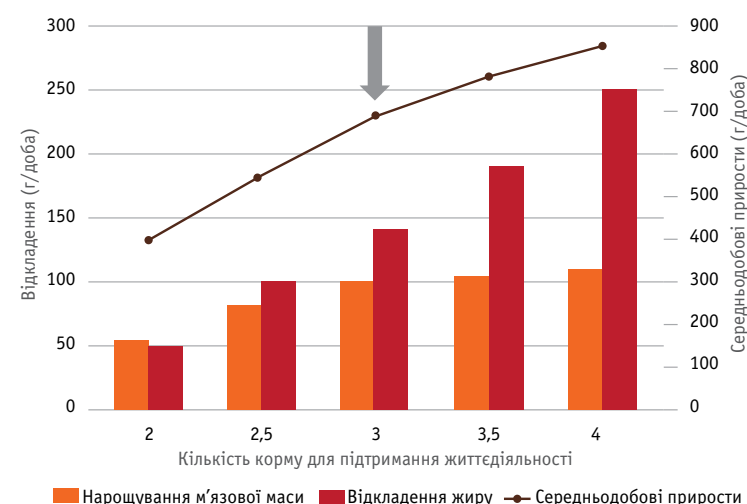
Збільшення показників	Прибуток на голову (відгодівля)
1 г приросту	0,026 €
0,01 конверсії корму	0,17 €
1% виходу пісного м'яса	1,35 €

Те, що ККК зростає пропорційно до збільшення ваги свиней, — закономірно (рисунки 1). Коли тварина нарощує м'язову масу максимально (ММ-макс), надлишки доступної енергії перетворюються на жир. Тоді свиня продовжує набирати вагу (червона крива на рисунку 1), проте нарощує не м'язи, а, в основному, жир. А для того, щоб жир відклався, треба більше енергії, а значить, і кормів. Це й пояснює збільшення ККК. Тому, займаючись відгодівлею, передовсім треба знати ММ-макс свиней (рисунки 2).

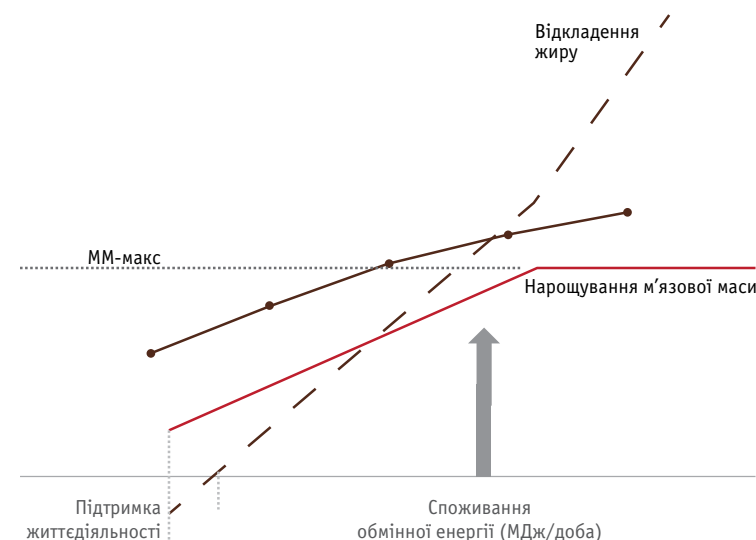
ММ-макс закладена генетично. Це означає, що кожна свиня має

свій потенціал м'ясистості. Коли його вичерпано, тварина використовує всю енергію на підтримку життєдіяльності та нарощування жиру. Тому як тільки вона досягне ММ-макс, її потрібно переводити на обмежену годівлю. Це загальна рекомендація, але треба пам'ятати, що є свині з високим та низьким споживанням енергії (кормів). Перші ростуть швидше, а значить, господарство має більший оборот. При цьому, коли тварини досягають ММ-макс, їх не можна годувати ad libitum, щоб не жиріли. Особливо це стосується ферм із високим статусом здоров'я, де показник середньо-

Рисунки 1. Особливості росту свиней (GUTTE ET AL., 1978)

Рисунки 2. Нарощування м'язової маси та жиру залежно від ММ-макс свині (ANDRE VAN LANKVELD, 2013)

добового споживання корму звичай високий. Свині з низьким споживанням енергії, навпаки, ростуть повільніше, їм важко досягнути ММ-макс, а тому споживання корму не тільки не обмежують, а й стимулюють.

Таким чином, різниця в добовому нарощуванні м'язової маси різних свиней, яка може сягати 60 г і навіть більше, залежить не стільки від ММ-макс, скільки від здатності споживати корми. А це, в свою чергу, визначають порода, стать, статус здоров'я й технології годівлі.

Порода і генетика

Щоб показати, як генетика впливає на ККК, у Німеччині

(SUS, 2008) провели експеримент. Спермою кнурів породи П'єтрен (PIC) запліднили свиноматок різної генетики, зокрема DanBred (Dan-Hybrid), JSR (Gena 90), Topigs (Topigs 20) і PIC (Camborough 23) — усі гібриди Великої Білої та Ландраса. Коли отриманих поросят перевели на відгодівлю, уважно стежили за їхніми виробничими показниками, а після забою проаналізували якість туш (таблиця 4).

Найкращі результати мали свині DanBred: середньодобові прирости понад 50 г, а ККК менший на 0,2.

Під час іншого експерименту свиноматок Topigs 20 (Topigs) запліднили спермою кнурів породи

Таблиця 2. Співвідношення ККК і ваги свиней (ANDRE VAN LANKVELD, 2013)

Тижні	Вага свиней	ККК
1	30	1:2,04
2	34,5	1:2,13
3	39,5	1:2,24
4	44,7	1:2,28
5	50,3	1:2,40
6	56,2	1:2,51
7	62,2	1:2,59
8	68,3	1:2,67
9	74,5	1:2,76
10	80,9	1:2,87
11	87,2	1:3,01
12	93,5	1:3,18
13	99,8	1:3,31
14	105,8	1:3,47
15	111,7	1:3,62
16	117,4	1:3,86
17	122,8	1:4,12
18	127,9	1:4,36
19	132,8	1:4,60
20	137,4	1:4,85

Таблиця 3. Вартість відгодівлі залежно від збільшення ваги свиней та ККК (ANDRE VAN LANKVELD, 2013)

Тижні відгодівлі	Вага свиней	ККК	Вартість корму на кг живої ваги (€)*	Вартість корму на кг забійної ваги (€)*
14	105,8	1:3,47	0,99	1,27
15	111,7	1:3,62	1,04	1,34
16	117,4	1:3,86	1,09	1,39
17	122,8	1:4,12	1,16	1,48
18	127,9	1:4,36	1,24	1,58

* Ціни умовні.

П'єтрен і Велика Біла також генетики Topigs (таблиця 5). Результати свиней, отриманих від П'єтрена, були значно кращими: середньодобові прирости були більшими на 3,3%, середньодобове споживання корму — на 10%, а ККК меншим майже на 8%.

Результати обох експериментів доводять, що показники свиней на відгодівлі однаковою мірою залежать як від материнської лінії, так і від батьківської. Завдання виробників — правильно їх збалансувати. Так, наприклад, свиноматок, які мають високий потенціал споживання енергії (Dan-Hybrid DanBred) краще схрещувати з П'єтреном. Тоді фінішери будуть

Займаючись відгодівлею, передовсім треба знати ММ-макс свиней.

Таблиця 4.
Виробничі показники свиней та якісні характеристики їхніх туш (SUS, 2008)

Показник	DanBred	JSR	PIС	Topigs
Середньодобові прирости (г/доба)	942	877	875	887
ККК	2,43	2,58	2,55	2,54
Споживання корму (кг/доба)	2,28	2,25	2,22	2,24
Пісне м'ясо (процент)	58,90	58,60	58,30	58,50
Окорок (кг)	18,3	18,2	18,0	18,1

Таблиця 5.
Результати відгодівлі (CARGILL ANIMAL NUTRITION, 2006)

Показники	Велика Біла	П'єтрен
Середньодобові прирости (г/доба)		
Перший етап відгодівлі (0–28-й дні)	955	884
Другий етап відгодівлі (28–85-й дні)	874	859
Відгодівля (0–85-й дні)	900	867
Середньодобове споживання кормів (г/доба)		
Перший етап відгодівлі (0–28-й дні)	1922	1669
Другий етап відгодівлі (28–85-й дні)	2461	2211
Відгодівля (0–85-й дні)	2284	2033
Коефіцієнт конверсії корму		
Перший етап відгодівлі (0–28-й дні)	2,018	1,881
Другий етап відгодівлі (28–85-й дні)	2,811	2,562
Відгодівля (0–85-й дні)	2,533	2,332

Таблиця 6.
Виробничі показники свиней залежно від статі (P < 0,05) (WAGENINGEN UNIVERSITY RESEARCH TA CARGILL ANIMAL NUTRITION, 2011)

Стать	Середньодобові прирости (г/доба)	Середньодобове споживання корму (г/доба)	ККК (0–123-й дні відгодівлі)
Кабани	867	2302	2,66
Кнури	837	1891	2,26
Імунокастровані кнури	867	2039	2,34
Свинки	795	1939	2,44

2012-го середній ККК в Данії сягав 2,78, тоді як в Україні — 5,19. Тільки уявіть, наскільки більше могли б заробити українські свинарі!

м'яснішими й матимуть кращий показник ККК.

З другого боку, вирощуючи свиней, які споживають багато кормів, майте на увазі, що хоча вони й ростуть швидше, проте частіше мають проблеми зі шлунково-кишковим трактом. Ще одна серйозна проблема — більший падіж, спричинений виразками, заворотом шлунка (тонкого кишечника) та кишковим аденоматозом.

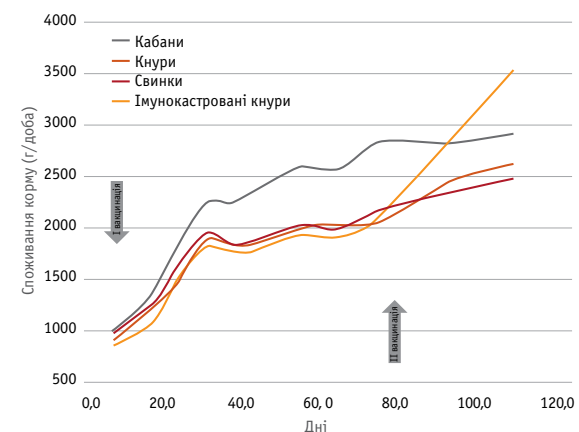
Стать

Споживання кормів та ККК дуже відрізняється залежно від статі. Це доводять результати дослідження науковців університету Вагенинген спільно зі спеціалістами Cargill animal nutrition (2011),

Таблиця 7.
Якісні характеристики туш залежно від статі (CARGILL ANIMAL NUTRITION, 2011)

	Кабани	Кнури	Імунокастровані	Свиноматки
Жива вага, кг	129,9	125,8	128,5	121,6
Тепла туша, кг	106,7	101,0	103,0	99,4
Забійний вихід, процент	82,1	80,3	80,0	81,7
Вихід пісного м'яса, процент	53,9	58,0	56,1	58,2
Діаметр м'язового вічка, мм	62,9	62,0	61,7	63,7
Товщина шпикку, мм	20,6	15,0	17,5	15,0

Рисунок 3.
Споживання корму в період відгодівлі залежно від статі (CARGILL ANIMAL NUTRITION, 2011)

об'єктом якого стали 128 гібридів (по чотири в кожній групі, вісім повторів), отриманих схрещуванням свиноматок Topigs 20 та кнурів породи П'єтрен (таблиця 6). Експеримент тривав 123 дні з моменту відгодівлі (вік поросят приблизно 70 днів).

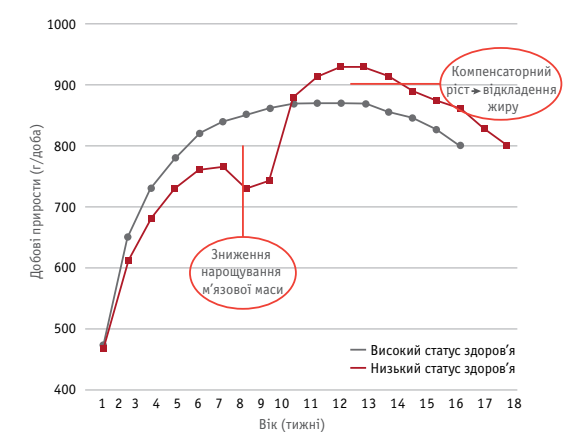
Як видно з таблиці 6, найефективніший спосіб покращити ККК — припинити кастрацію. Це нині активно обговорюють в ЄС — із 2018-го кнурів не каструватимуть оперативним методом. З одного боку, така заборона покликана покращити благополуччя тварин, а з другого — вона вигідна виробникам, оскільки вирощувати некастрованих тварин дешевше, ніж кастрованих. Витрати на поросля, якщо його каструють із анестезією, як вимагає європейське законодавство, збільшуються на 0,20–0,70 євро/голова. Нині в Нідерландах на відгодівлю кнура витрачають на 5,5 євро менше, ніж на кабана. Тому близько 50% фінішерів некастровані. Є ще одна перевага «некастрації»: те, що в кнурів менший ККК, означає, що вони ефективніше використовують

поживні речовини, а отже, зменшують «вуглецевий слід».

Кнури, порівняно з кабанами, мають більшу ММ-макс: більше корму споживають — більше м'язової маси нарощують (кабани ж відкладають жир). Споживання корму — проблема для господарств, де вирощують як кастрованих, так і некастрованих тварин. У кнурів цей показник постійно змінюється, особливо в період статевого дозрівання. Крім того, вони дуже чутливі до якості корму. Якщо в ньому завелика домішка соняшнику чи ріпаку, споживання одразу ж зменшиться. Кабани ж, навпаки, їдять забагато — на 10–15% більше, ніж кнури й свинки (рисунок 3). Тому кнурів стимулюють споживати більше корму з більшим вмістом амінокислот, а кабанів, навпаки, обмежують у годівлі, коли вони досягли 70 кг (щоб не обросли салом).

Враховуючи всі ці факти, багато фермерів свідомо відмовляються від кастрації. Як свідчить статистика, на фермах, де кнурів не каструють, туш, які мають специфічний запах, — від 3 до 10%

Рисунок 4.
Як стан здоров'я впливає на відгодівлю свиней (ANDRE VAN LANKVELD, 2013)

(з них роблять ковбаси). Хоча є й альтернатива — імунокастрація. ККК таких тварин десь посередині між показниками кнурів і кабанів (таблиця 6). Однак зважайте на те, що імунокастровані свині після другої вакцинації починають їсти більше: має місце компенсаторний ріст завдяки високому рівню IgF1 (інсуліноподібного фактора росту) (рисунок 3). При цьому показники їхніх туш кращі, ніж у кабанів, зокрема щодо товщини шпикку й виходу пісного м'яса (таблиця 7).

Статус здоров'я

Чим здоровіші свині, тим вони краще споживають корми й тим швидше ростуть. Високий статус здоров'я — це завжди гарантія ефективної конверсії корму. Цю тезу доводять результати дослідження, під час якого порівнювали дві групи свиней: у контрольній були тварини з високим статусом здоров'я, а в піддослідній — із низьким. Свині піддослідної групи в період дорощування та на початку відгодівлі погано споживали корми через діарею. Щоб виправити ситуацію, в їхній раціон додали

Простий спосіб перевірити, чи правильно годуєте свиней, — подивитися на підлогу під годівницею.

амінокислоти та ефірні олії. Тварин обох груп важливі щотижня. Контрольні свині демонстрували стабільний ріст, природи піддослідних на початку експерименту були дуже малими. Проте, починаючи з дев'ятого тижня, різко зросли в кілька разів і навіть перевищили результати контрольної групи (рисунки 4). Проте після забою вчені з'ясували, що тварини компенсували ріст за рахунок нарощування жиру. Тому високий статус здоров'я — це ще й запорука хорошої якості туші. Чому на початку відгодівлі (40 кг живої ваги) у свиней часто виникає діарея? Тому, що в цей період шлунок ще не готовий до інтенсивної відгодівлі. Якщо ви зіштовхнулися з цією проблемою, передовсім треба зменшити щоденне споживання корму. При цьому підтримуйте шлунково-кишковий тракт свиней, додаючи в їхній раціон:

- кислоти, ефірні олії, про- і пребіотики та інші добавки;
- клітковину, яка ферментується;
- збалансовані кормові інгредієнти (більше ячменю);

Таблиця 8.

Дослідження виробничих показників свиней породи П'єтрен, яких годували гранульованим та сипучим кормом (CARGILL ANIMAL NUTRITION, 2009)

Корм	Кабани	Кабани	Свинки	Свинки
	Сипучий	Гранульований	Сипучий	Гранульований
Середньодобові прирости (г/доба)	791	844	725	770
Середньодобове споживання корму (г/доба)	2138	2096	1910	1870
ККК	2700	2483	2639	2428

- більше перетравного протеїну (тобто менше сирого).

Оптимальні технології годівлі

Виробники ще й нині часто запитують про те, що краще — гранульований чи сипучий корм. Результати експерименту компанії Cargill animal nutrition свідчать, що ККК стає меншим, коли свиней годують гранулами (таблиця 8).

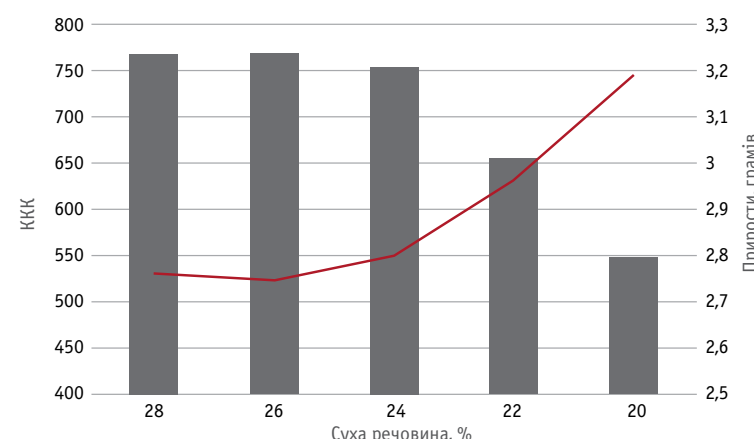
Дуже простий спосіб перевірити, чи правильно годуєте свиней, — подивитися на підлогу під годівницею. Якщо на ній багато корму, значить, щось не так: чи порції за великі, чи годівниця незручна, чи корм несмачний.

Коли на фермі застосовують рідку годівлю, варто пам'ятати, що корм, який потрапив у годівницю, через дві години стане непридатним для споживання. Головна причина, чому свині не доїдають, — суміш приготована неправильно (найчастіше негомогенна і надто водяниста). Подивіться на рисунок 5. Чим менше в рідкому кормі сухої речовини, тим гірший ККК. Оптимальний варіант — 26%. При цьому важливо, щоб суміш готувалася не менше 20–30 хв. Тоді вона буде однорідною, і всі свині —

і в перших, і в останніх станках на лінії кормороздачі — отримають однаковий корм. Досить часто фермери допускають помилку, коли потужностей змішувальної установки недостатньо для обсягів корму. Установка працює безперервно, на приготування суміші витрачають недостатньо часу, а тому вона одразу ж розширюється. Через те найактивніші свині випивають юшку (містить переважно крохмаль), а слабшим залишається несмачна гуща. Ось одне з пояснень, якщо у ваших годівницях постійно залишається корм.

Висновок один: якщо виробник свинини хоче заробляти, його головний «зубний біль» — ефективна конверсія корму. Адже годівля свиней — це 60–70% собівартості. Зможете заощадити — значно збільшите прибутки. Однак пам'ятайте, що треба дивитися на речі системно. Все починається з тварини, її здоров'я, генетичного потенціалу м'ясистості та здатності споживати корми, а закінчується особливостями годівлі та раціонів. Диявол, як-то кажуть, ховається в деталях. Зважайте на це! **ПС**

Рисунок 5. Уміст сухої речовини у рідкому кормі (BREX, 2011)

КОНВЕРСІЯ КОРМУ 2:1 ДО 2025 РОКУ? РЕАЛЬНО!

Чи можна досягти такого різкого покращення конверсії корму до 2025 року? Безперечно, якщо приберемо бар'єри, які не дають повністю реалізувати генетичний потенціал свиней.

Тільки уявіть, чого б досягло світове свинарство, маючи додаткові 1,4 млн тонн корму. Саме стільки свинарі б заощадили, якби коефіцієнт конверсії корму (ККК) зменшився лише на 0,01%. Завдяки генетичному прогресові вже вдалося суттєво покращити цей показник: спочатку від 6:1 до 4:1, тоді до 3:1, а нині — до 2,7:1. Проте вдосконалення генетичного потенціалу свиней триває, а значить, уже до 2025-го року ККК можна зменшити до 2:1. У світовому масштабі це дало б можливість вирощувати на 5 млн свиней більше при тій самій кількості корму, а значить — оптимізувати виробництво, що особливо актуально в умовах постійно зростаючого населення нашої планети.

Нині це важко уявити: корми дорогі, а ціна на свинину під постійним тиском до зниження, що серйозно скорочує прибутки свинарів. Разом із тим, хоча ефективних господарств уже чимало, розрив між генетичним потенціалом свиней та їхніми виробничими показниками все одно великий. То, може, ККК 2:1 до 2025 року — це міф? Ні, реальність, якщо подолати п'ять основних бар'єрів!

1. Вірусні та бактеріальні захворювання

У кожній країні є свій рейтинг найпоширеніших у свиногосподарствах захворювань. Так, науковці університету Північної Кароліни (США) з'ясували, що свинячий грип, мікоплазмоз і репродуктивно-респіраторний синдром свиней (PPCC) — хвороби-лідери, які завдають американським товарним фермам найбільших збитків. Наприклад, із дев'ятнадцяти господарств, де проводили дослідження, вісімнадцять були позитивними на грип свиней.

Підрахували, що 2005-го року втрати американських свинарів, спричинені PPCC, становили 560 мільйонів доларів. Згідно з результатами цюгорічних досліджень, 2012-го PPCC украв 664 мільйони доларів. Це

1,8 млн за добу, або ж 114,71 тис. доларів на свино-матку за рік.

В Україні, на жаль, таких офіційних розрахунків немає. Проте наші ветеринари, які консультують господарства в усіх регіонах, склали свою топ-трику захворювань свиней: цирковіроз, PPCC та мікоплазмоз.

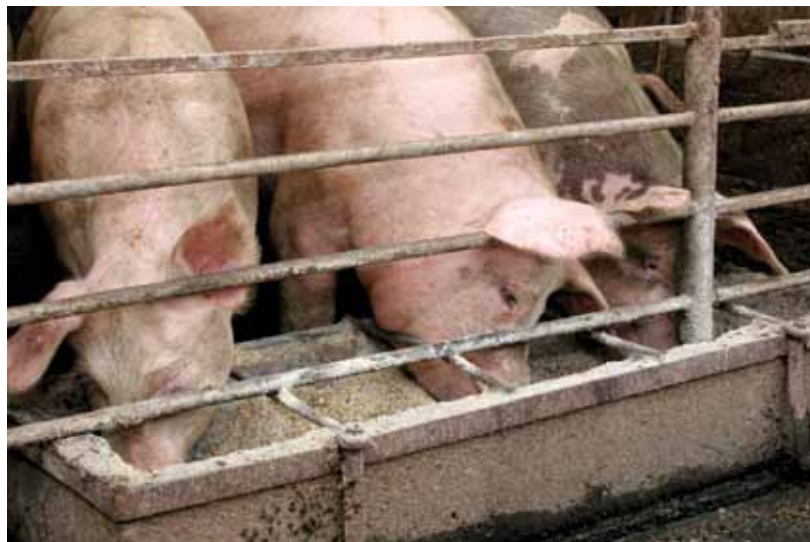
Інформацією про рівень ураження свиноголів'я мікоплазмозом у господарствах промислового типу поділився Віктор Еверт (ТОВ «Зоетик Україна»). За спостереженнями експерта, середньоважений показник мікоплазмозного ураження легенів свиней, зданих на переробку промисловими свиногосподарствами, сягає 20%. Тобто впродовж періоду відгодівлі, що триває орієнтовно 100 днів, господарства недоотримують по 8,2 кг ваги зі свині, адже через кожні 10% ураження легеневої тканини тварина недобирає 41 г приросту на добу. Таким чином, у 2013-му році лише через мікоплазмоз промислове свинарство України недоотримає майже 315 млн грн потенційних прибутків* (за прогнозами, до кінця року помисловий сектор передасть на переробку майже 1,92 млн свиней).

Нині питання здоров'я свиней не розглядають окремо від проблеми антибіотикотерапії і резистентності. Влучно зазначив один американський експерт: «Ми не можемо перестати використовувати анти-

За матеріалами статті Айдана Конноллі та Рассела Гільяма «Майбутнє свинарства до 2025-го — конверсія корму 2:1» (Aidan Connolly, Russell Gilliam «The future of pig production by 2025 is 2:1 feed conversion»)

*При середній ціні на живець 20 грн/кг.

Зменшення ККК на 0,01% дасть можливість заощадити 1,4 млн тонн корму в світовому масштабі.

біотики в терапевтичних цілях. Разом із тим намаємося зменшити залежність від антибіотиків—стимуляторів росту. Для цього треба навчитися краще управляти здоров'ям і годівлею свиней. Альтернатив немає».

2. Корми

За допомогою NIR (ближньої інфрачервоної спектроскопії) та хімічних аналізів можна визначити, наскільки корми відповідають потребам свиней, і, відповідно, покращити ККК.

Використовувати менше корму і при цьому мати навіть кращі результати можна, додаючи ферменти.

Зменшити ККК часто не дають мікотоксини. Вони ослаблюють імунітет і погіршують виробничі показники свиней: тварини погано всмоктують поживні речовини зі шлунково-кишкового тракту та гірше засвоюють протеїн. Найбільш небезпечний мікотоксин для свиноматок — зеараленон. Він спричиняє аборт і збільшує кількість непродуктивних днів. Крім того, через молоко може уражати поросят.

Якщо свині відмовляються від корму, обов'язково зробіть аналіз на мікотоксини. У разі потреби додайте мікосорбент. Адже здоровий кишечник — головна передумова низького ККК.

3. Здоров'я шлунково-кишкового тракту

Патогени, які заселяють шлунково-кишковий тракт (ШКТ) свиней, не тільки негативно впливають на ККК, а й можуть становити серйозну загрозу для здоров'я тварини. Деякі з них, потрапивши в харчові продукти, небезпечні і для людини — наприклад, сальмонели, клостридії тощо. Щоб уникнути погіршення виробничих показників та зменшити відсоток смертності через хвороби ШКТ, у раціони свиней

Головне — спочатку ідентифікувати проблему, а вже тоді обирати інструменти її вирішення.

потрібно додавати такі кормові добавки, як органічні кислоти, ефірні олії та пробіотики. Головне — спочатку ідентифікувати проблему, а вже тоді обирати інструменти її вирішення.

4. Приміщення та обладнання

Правильна конструкція приміщення, якісна вентиляція та оптимальна температура відіграють важливу роль у зменшенні ККК. Крім того, від них залежать не тільки виробничі показники свиней, а й поширення респіраторних інфекцій. Наприклад, якщо повітря потрапляє у приміщення через фільтр, ризик, що на свиноматку «залетить» шкідливий патоген, суттєво зменшується.

Ще й досі для багатьох свиногосподарств високої температури влітку та низькі взимку — справжній виклик. Щоб вирішити цю проблему, на ринку представлені різні технологічні розробки. Особливо популярні нині комплексні рішення, коли пропонують не окремий елемент (вентиляцію, систему охолодження), а систему, втілену в будівлі. Наприклад, нещодавно дослідники університету Мінесоти й Американської спілки інженерів-біологів у галузі сільського господарства розробили екологічний свиноматок, де завдяки кращій ізоляції можна істотно заощаджувати енергію взимку, а влітку, завдяки охолоджувальній системі, — зменшувати шкідливі викиди. Згідно з результатами досліджень, застосовані технології поліпшили середньодобові прирости свиней на відгодівлі на 3–7, а ККК — на 5–10 відсотків. В Україні комплексні рішення втілені, наприклад, в будівлі нуклеусу ТОВ «Селекційний центр свинарства», де поєднали енергостіну (технологія, коли відпрацьоване повітря не викидається назовні, а циркулює по колу), «сендвіч-панелі», підземні вентиляційні каміни, подвійну стелю та вікна з ізоскла (детальніше читайте в «ПС» № 4 (16), 2013).

5. Система управління та персонал

Підвищення ефективності виробництва свинини — це вирішення не лише глобальних питань галузі, а й повсякденних проблем кожного господарства. Важливо подбати про кваліфікацію кожного працівника, адже керівники часто реагують тільки тоді, коли вже «сталася аварія».

Беручи до уваги, що реалізація генетичного потенціалу свиней залежить від багатьох факторів, про які сказано вище, зростання виробництва треба планувати. Якщо ККК 2:1 — мета господарства, важливо дати відповідь на питання, скільки коштуватиме її досягнення, враховуючи перешкоди, які доведеться подолати. **ПС**

ГОДІВЛЯ ПОРОСНИХ СВИНОМАТОК У СИСТЕМАХ ГРУПОВОГО УТРИМАННЯ

Годівлі поросних свиноматок, яких об'єднали в групи, варто приділяти більше уваги, ніж тих, яких тримають в індивідуальних станках, де легко контролювати кожну тварину. Проте, як система утримання впливає на потреби поросних свиноматок в енергії і до чого може призвести нехтування ними, читайте в статті.

Потреби в енергії

Поросні свиноматки використовують енергію, отриману з кормів, на підтримку життєдіяльності, приросту та розвитку плодів.

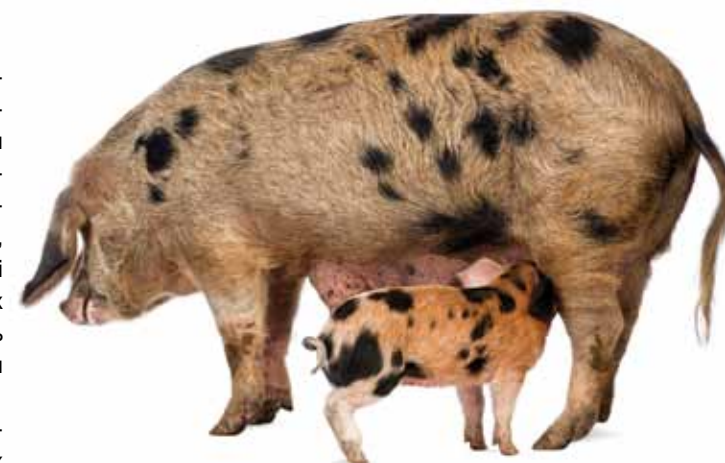
Потреби в енергії для підтримки життєдіяльності найбільш мінімальні, оскільки залежать від умов утримання. Так, якщо температура оптимальна, вони становлять 455 кДж обмінної енергії (ОЕ) на кілограм метаболічної маси* (ММ). Тобто тварина вагою 120 кг потребує 16,5, а 300-кілограмова — 32,8 МДж ОЕ на добу для забезпечення життєдіяльності. Іншими словами, доросла свиноматка повинна споживати за добу на 1,25 кг корму (еквівалент різниці — 16,3 МДж ОЕ) більше, ніж свинка.

Потреби в енергії для розвитку плодів відносно стабільні і становлять близько 5% від загальних затрат. Вони поступово збільшуються впродовж поросності. Так, після 112-го дня середньодобова потреба в ОЕ, яку організм свиноматки використовує на розвиток плодів, становить лише 1,6 МДж/доба (близько 120 г корму) на 12 плодів.

Потреби в енергії для приростів поросної свиноматки залежать від її ваги, стану здоров'я та кількості опоросів. Вирішальним критерієм є цільова кондиція. Згідно з рекомендаціями, прирости первісток не повинні перевищувати 35 кг, а дорослих свиноматок (якщо вони мають оптимальну вагу) дорівнювати нулю.

За оптимальних умов утримання вищеописані потреби поросних свиноматок в енергії — стандартні (таблиця 1). Затрати енергії на забезпечення життєдіяльності та прирости можуть трохи змінюватися залежно від генотипу, особливо коли йдеться про ультрам'ясних свинок.

З таблиці 1 видно, що від моменту запліднювання до опоросу потреби свиноматок в ОЕ зростають приблизно на 7 МДж/доба. Найбільше енергії тварини витрачають на підтримку життєдіяльності, проте цей показник, як уже зазначалося, буде змінюватися залежно від умов утримання і статусу здоров'я стада.

Умови та система утримання

Нижня критична температура (НКТ) — це мінімальна температура, коли свині витрачають найменше тепла. За оцінками експертів, НКТ для поросних свиноматок — 12–23°C, залежно від їхньої ваги, кількості споживаного корму і системи утримання. Для свиноматок, яких утримують в індивідуальних станках без підстилки, оптимальна НКТ — 20°C. Якщо температура зменшується на градус, потреба в енергії збільшується приблизно на 19 кДж/кг ММ. Наприклад, якщо

Таблиця 1.

ПОТРЕБИ ПОРОСНИХ СВИНОМАТОК В ЕНЕРГІЇ, КОЛИ УМОВИ УТРИМАННЯ ОПТИМАЛЬНІ (CLOSE AND COLE, 2000).

Вага на момент запліднювання (кг)	150	200	250	300
Цільові прирости (кг)	35	25	15	10
Потреби в ОЕ для підтримання життєдіяльності (МДж/доба)	22,5	26,7	30,4	34,3
Потреби в ОЕ для приростів (МДж/доба)	6,7	4,8	2,9	1,9
Потреба ОЕ для розвитку плодів (МДж/доба)	1,6	1,6	1,6	1,6
Загальні потреби в ОЕ (МДж/доба)	30,8	33,1	34,9	37,8
Загальна потреба в кормах (кг/доба), якщо кілограм містить 13 МДж ОЕ	2,35	2,55	2,70	2,90

* метаболічна маса — жива вага у 0,75 ступені.

Кількість корму для забезпечення потреби поросної свиноматки в енергії залежить від її ваги та стану здоров'я, системи утримання і температури в приміщенні.

свиноматка важить 200 кг, а температура в приміщенні — 15°C, порцію корму потрібно збільшити на 6 МДж ОЕ/доба (приблизно 0,45 кг корму). Якщо цього не зробити, холод може негативно позначитися на її кондиції і репродуктивній функції.

Потреби свиноматок в енергії, яку вони витрачають для забезпечення життєдіяльності, також залежать від системи утримання. У тварин, яких утримують індивідуально, вони зазвичай більші

на 2,5 МДж ОЕ/доба (приблизно 0,2 кг корму/доба). Одна з причин — у станках свиноматки активніші. По-друге, вища НКТ: на відміну від групового утримання, де тварини гріються одна об одну, коли відпочивають, у станках такої можливості немає. Навіть якщо температура в приміщенні нижча від оптимальної, свиноматкам у групах потрібно в середньому на 8,5 МДж ОЕ/доба (приблизно 0,6 кг) менше, ніж тим, яких тримають індивідуально. З другого боку, при груповій системі важко уникнути різниці в приростах свиноматок.

Годівля свиноматок упродовж ранньої поросності

Нині поширена практика, коли свиноматкам, а особливо первіст-

кам, дають менше корму впродовж ранньої поросності, щоб забезпечити максимальне виживання ембріонів. Ще у 80-ті довели: у свиноматок, які багато їдять після запліднювання, високий відсоток прохолостів. Результати останніх досліджень продемонстрували, що 2,8 кг корму на добу (37 МДж ОЕ/доба) не мають згубного впливу на виживання ембріонів та розмір гнізда (таблиця 2).

Під час іншого експерименту (Langendijk, Athorn, 2012), який тривав упродовж перших 25 днів поросності, первісткам давали різну кількість корму: 1,6, 2,35 та 3,2 кг на добу. На сьомий день виміряли рівень прогестерону. Найбільше його було в крові свиноматок, які споживали найменше корму. Проте відсоток опоросів був найкращий у тварин, яким давали 3,2 кг корму.

Коли свиноматок переводять у групи, може виникнути інша проблема — недоїдання. Щойно тварин об'єднали, вони одразу ж встановлюють ієрархію, нерідко з бійками. Свиноматки, які опи-

Первістки повинні з'їдати не менше 2, а дорослі свиноматки — не менше 2,5 кг корму на добу, коли їх тримають у групах.

няються на нижніх щаблях, часто недоїдають, а отже, гірше ростуть. Результати досліджень свідчать, що ризик повернутися в охоту в них у рази вищий, порівняно з тими, які мають високий статус і з'їдають свою даванку. Адапти до природи і наروضування шпик упродовж ранньої поросності впливають на відсоток опоросів і чисельність гнізд. Так, під час одного з експериментів (Dr Pieter Langendijk) первісток не годували впродовж 36 годин на 10-ий день поросності. У результаті їхні гнізда були меншими на 2,5 поросляти. Тобто недоїдання і тимчасове голодування свиноматок можуть мати серйозні негативні наслідки. Стежте, щоб у груповій системі утримання первістки споживали не менше 2 кг (26 МДж ОЕ), а дорослі свиноматки — не менше 2,5 кг (32 МДж ОЕ) корму на добу.

Годівля свиноматок упродовж пізньої поросності

Під час цієї фази активно розвиваються плоди та збільшуються молочні залози, а отже, організм свиноматки потребує більше поживних речовин. Тому більшість виробників вірять: якщо свиноматка багато їсть на останньому етапі поросності, їй не загрожує катаболічний стан (коли через дефіцит поживних речовин зменшується м'язова маса, а натомість відкла-

дається жир), вона швидше і легше пороситься, а значить, у гнізді менше мертвородів. Крім того, тоді після опоросу свиноматка теж їстиме більше.

З другого боку, результати багатьох досліджень доводять, що споживання більшої кількості корму впродовж середньої та пізньої фаз поросності не впливає на вагу порослят при народженні та кількість живонароджених у гнізді. Додаткова енергія, яку отримує свиноматка, переважно конвертується в її м'язову масу чи жир, особливо якщо вага плодів на момент опоросу оптимальна — 1,5 кг. Цю тезу доводять результати експерименту (P. Hughes, W. Wettere), під час якого свиноматки впродовж останніх шести тижнів поросності отримували на кілограм більше корму, ніж рекомендовано. Їхні новонароджені не важили більше, ніж порослята контрольної групи, у гніздах не зменшилася кількість мертвородів і дрібних порослят (<1 кг). Єдине, чого досягли, — збільшили прирости свиноматок, що, в свою чергу, загрожує втратою апетиту в період лактації (тварини жирної кондиції відмовляються їсти), а це погано як для здоров'я матері, так і її дитинчат.

Науковці довели лінійну залежність між тим, скільки корму свиноматка споживає впродовж поросності, і тим, скільки вона їсть

Кожні зайві 10 МДж ОЕ (приблизно 0,8 кг) в раціоні свиноматки впродовж середньої та пізньої фази поросності зменшать добове споживання корму під час лактації на 1,1–1,7 кг.

під час лактації. Так, збільшення порції з 2,5 до 3,5 кг на добу (раціон стандартний) на останньому етапі поросності погіршує споживання корму в підсисний період на 12,2% (Langendijkand, Chen, 2012). Згідно з розрахунками, кожен зайві 10 МДж ОЕ (приблизно 0,8 кг) в раціоні свиноматки впродовж середньої та пізньої фази поросності зменшать добове споживання корму на 1,1–1,7 кг під час лактації.

Упродовж останніх трьох–чотирьох тижнів поросності порції свиноматок повинні бути такими ж, як і в період з 30-го до 85-го дня (проте не менше двох кілограмів на добу). В разі потреби добу даванку можна збільшити максимум на 0,3 кг, але загальне добове споживання ОЕ не повинно перевищувати 40 МДж (приблизно 3 кг корму). Якщо свиноматкам дають великі порції, обов'язково простежте, як вони споживатимуть корм упродовж лактації. **ПС**

Продовження статті «Годівля поросних свиноматок у системах групового утримання», де розкажемо про особливості раціонів, поросних свиноматок, їхню потребу в амінокислотах, жирних кислотах і вітамінах, читайте в наступному номері журналу.

Таблиця 2.

Відсоток запліднюваності первісток і виживаності ембріонів на 35-ий день поросності залежно від добового споживання корму та його складу (Athorn et al., 2012).

Порції (МДж ОЕ/доба)	20	37	37	37
Зернові замінили на:	стандартний раціон*	стандартний раціон*	жир (11%)	клітковину (8%)**
Кількість свиноматок	31	21	23	23
Середньодобовий приріст (г/доба)	320	1000	919	1055
Коефіцієнт овуляції	15,4	14,9	15,3	16,3
Відсоток опоросів	94	91	96	96
Загальна кількість ембріонів	12,2	11,9	11,6	11,6
Вживання ембріонів (відсоток)	80	77	76	76

* стандартний раціон: 2,5% жиру, 4,5% сирової клітковини.

** джерела клітковини: помольна суміш, вівсяні висівки.

СВИНАРСТВО.
Годування супоросних і лактуючих свиноматок.

idena | французька група компаній

**+1 ПОРОСЛЯ ПРИ НАРОДЖЕННІ?
МИ ЗНАЄМО ЯК:**

ПРОЛІФІЯ + **ПРОЛАК**

ТОВ «ЮАМІКС», 65045, м. Одеса, вул. Успенська 113, кв.1, тел./факс: +38 (048) 242 - 94 - 74, +38 (067) 480 - 26 - 87
www.uamix.com.ua

ОРГАНІЧНІ КИСЛОТИ У ВИРОБНИЦТВІ СВИНИНИ

З початку століття органічні кислоти (підкислювачі) почали широко використовувати як альтернативу антибіотикам. Вони покращують виробничі показники тварин і запобігають хворобам. На ринку антимікробних кормових засобів ці препарати конкурують із пробіотиками, пребіотиками, фітобіотиками й «забороненими» антибіотиками. Детальніше про механізм їхньої дії та переваги читайте в цій статті.

Олег Мойсей,
продукт-менеджер
ТОВ «Йозера
Україна»

**Володимир
Отченашко,**
доктор сільсько-
господарських наук
Національного
університету
біоресурсів
і природо-
користування
України

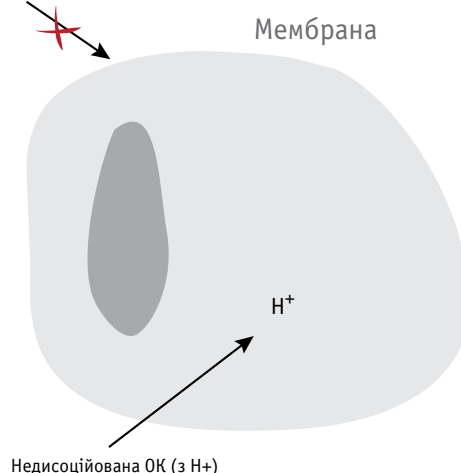
Органічні кислоти (ОК) — це група коротколанцюгових жирних кислот, які складаються максимум із семи атомів вуглецю й однієї чи кількох карбоксильних груп. У природі вони поширені як складники рослинних і тваринних тканин. Також утворюються в процесі мікробної ферментації вуглеводів, переважно в товстому кишечнику.

Механізм дії

Органічні кислоти називають «слабкими», але це не характеристика того, як вони діють. Справа в тому, що здатність ОК зменшувати кислотність кормів та шлунково-кишкового тракту (окислювальний ефект) залежить від низки характеристик: молекулярної ваги, кількості карбоксильних груп і константи дисоціації (рКа) (таблиця 1). Окислювальний ефект тим сильніший (у водному розчині), чим більше карбоксильних груп від'єднається (дисоціюється) і вивільнить іонів водню (H⁺). Тобто чим більше карбоксильних груп на одиницю ваги ОК, тим вона сильніша. Це частково пояснює, чому мурашина кислота має більший окислювальний ефект, ніж оцтова, пропіонова, масляна, молочна тощо. При цьому треба зважати ще й на рКа — показник рН, при якому від'єднується половина кар-

боксильної групи. Відповідно, чим константа дисоціації менше, тим окислювальний ефект сильніший. Якщо в молекули ОК кілька карбоксильних груп, її рКа має різні значення.

Рисунок 1.
Механізм проникнення недисоційованої молекули ОК в патогенну клітину
Дисоційована ОК

Таблиця 1.
Властивості органічних кислот

Органічна кислота	Форма	Молярна маса (г/моль)	Кількість карбоксильних груп	рКа	Розчинність
Мурашина	рідка	46,03	1	3,75	+++
Оцтова	рідка	60,05	1	4,76	+++
Пропіонова	рідка	74,08	1	4,88	+++
Масляна	рідка	88,12	1	4,82	+++
Молочна	рідка	90,08	1	3,83	+++
Сорбінова	тверда	112,13	1	4,76	+
Фумарова	тверда	116,07	2	3,02 4,38	+
Яблучна	рідка	134,09	2	3,4 5,1	+++
Цитрусова	тверда	192,14	3	3,13 4,7 6,4	+++
Бензойна	тверда	122,12	1	4,19	+

Отже, органічні кислоти «слабкі», оскільки тільки частина H⁺ іонів від'єднується. З другого боку, антимікробний ефект тим сильніший, чим більше молекул ОК залишилися недисоційованими (мають вищий показник рКа). Вони проникають у патогенну клітину крізь мембрану, вивільняють там іони водню і в такий спосіб зменшують рН мікроорганізму (рисунок 1). Унаслідок цього його мембрана денатурується (втрачає природний стан), що суттєво полегшує проникнення ОК у клітину, яка починає секретувати буферний розчин для нейтралізації рН. Цей процес дуже енергоємний, а тому в патогену не залишається «сил» на ДНК-відтворення. Тобто завдяки ОК з високим рКа (>4) хвороботворний агент не тільки не розмножується, а й у багатьох випадках помирає.

Неорганічні кислоти (соляна, фосфорна, сірчана) сильніші за органічні, проте більш корозійні.

Переваги

Усі органічні кислоти активні проти певних мікроорганізмів (таблиця 2). При цьому ОК:

- захищають корми від контамінації патогенною мікрофлорою;
- перешкоджають розвитку патогенних бактерій у кормі та кишково-шлунковому тракті тварини (частину з них убивають);
- зменшують рН шлунково-кишкового тракту;
- стимулюють розвиток корисної мікрофлори;
- зменшують кислотозв'язувальну здатність (буферність) кормів і підкислюють уміст шлунково-кишкового тракту;

і Підкислювачі (ацидифікатори) — це кормові добавки, які складаються з органічних (у деяких випадках неорганічних) кислот або їх солей та застосовуються для консервації корму, підкислення середовища шлунково-кишкового тракту й контролю рівня патогенної мікрофлори в кормах і організмі тварин.

Таблиця 2.

Активність ОК проти патогенних мікроорганізмів та здатність знижувати рН

Кислота	Активність проти:			Здатність знижувати рН
	бактерій	плісневих грибків	дріжджів	
Мурашина	++++	+	+++	++++
Оцтова	++	++	+	++
Пропіонова	++	+++	++	++
Молочна	++++	–	–	+++
Масляна	+++	+	–	+
Сорбінова	+++	++++	++++	+
Фумарова	+	+	+	+++
Лимонна	+	–	–	++++
Бензойна	++++	+++	+++	++

Рідкі органічні кислоти чи солі органічних кислот? З одного боку, ОК ефективніші при менших дозах. Солі ОК не такі корозійні й не мають запаху (на відміну від рідких ОК).

З другого — щоб досягти антибактеріального ефекту, їх потрібно більше: не вся сіль ОК — це кислота.

Josera.
Годівля тварин

Тріплекс С
Вільні кислоти

Комбінація кислот із ПОТРІЙНИМ ефектом!!!

Захищені кислоти

Діареї - ні!

Ефект №1
Знижує вміст бактерій у кормі

Ефект №2
Покращує перетравлюваність у шлунку

Ефект №3
Знижує вміст шкідливих бактерій у тонкій кишці

Made in Germany

ТЗОВ «Йозера Україна»
м. Львів, 79040, а/с 3939

тел./факс: +380 322 69 80 41, +38 050 430 86 64, +38 050 431 49 44
info@josera.com.ua, www.josera.com.ua

«Найпопулярніші» ОК у виробництві свинини — мурашина та пропіонова, хоча на ринку підкислювачів нині понад 60% продуктів — «бленди» ОК, які містять дві–три кислоти. За винятком уже згаданих, серед найвикористовуваних — лимонна, молочна, сорбінова, яблучна, оцтова й фумарова.

Таблиця 3.
ЕНЕРГЕТИЧНА ЦІННІСТЬ ОРГАНІЧНИХ КИСЛОТ

ОК	ОЕ, ккал/кг
Мурашина	2600
Оцтова	2296
Пропіонова	3361
Молочна	2739
Масляна	4222
Сорбінова	–
Фумарова	2129
Лимонна	3000
Бензойна	6318

- стимулюють секрецію ферментів шлунка, підшлункової залози та кишечника, а також їхню активність;
- збільшують споживання корму та засвоєння поживних речовин, а значить, збереженість поголів'я й інтенсивність росту тварин.

Разом із тим дія органічної кислоти залежить від багатьох факторів: її виду, значення рКа, власної кислотності; дози та частоти додавання в корми, їх складу, смакових властивостей і буферності; рівня продукування органічних кислот у шлунково-кишковому тракті свиней, їх віку, особливостей утримання, імунологічного статусу тощо.

Кожна з ОК має свій «спектр дії». Лимонна кислота, наприклад, регулює кислотність, прискорює гідроліз речовин і захищає організм тварини від впливу важких металів. Фумарова кислота має консервувальні властивості, бере участь у клітинному синтезі АТФ (аденозинтрифосфорної кислоти, важливої для обміну енергії та речовин в організмі). Мурашина і пропіонова перешкоджають росту плісняви та бактерій, сповільнюють процеси гниття і розпаду. Результат комбінування молочної кислоти з лимонною — регулятор кислотності широкого спектру дії, а молочної та оцтової —

основний консервувальний агент. Сорбінова кислота проявляє свої бактеріостатичні властивості тільки при рН нижче 6,5. Тому її краще поєднувати з іншими ОК чи їхніми солями — наприклад, бензоатом натрію.

Добре знезаражують корм від E.coli і Salmonella мурашина, сорбінова та оцтова кислоти. За активацію ферментів підшлункової залози «відповідають» масляна, молочна і лимонна (або їхні солі). На стан ворсинок позитивно впливають молочна, масляна або яблучна кислоти.

Противірибного і противірибного ефекту досягають насамперед завдяки пропіонової кислоті, для цього можна також використовувати сорбінову чи бензойну.

ОК в раціонах свиней

Є чимало причин, чому виробники додають ОК у раціони свиней. Особливо щойно відлучених поросят. Вони ще не можуть виробляти достатньо соляної кислоти, тому потребують «допомоги», щоб зменшити рН у шлунку. Адаптувати добре перетравлюється, коли значення рН дорівнює 2–3,5 (тоді активно діє пепсин — ензим, який розщеплює білки). Чим більше його перетравиться, тим менше залишиться патогенним мікроорганізмам, а значить, тим менше ризик діареї і більші прирости.

ОК (зокрема масляна, пропіонова та оцтова) стимулюють ріст епітеліальних клітин кишечника свиней. Завдяки цьому ворсинки довші й у доброму стані. Це покращує всмоктування поживних речовин й ілеальну перетравність.

Ще одна перевага ОК (особливо фурамової) в раціонах свиней — вони можуть формувати комплекси з мінералами (кальцієм, фосфором, магнієм і цинком) і в такий спосіб сприяти їх засвоєнню. Це зменшує викиди азоту в довкілля.

Завдяки тому, що ОК стимулюють секретування панкреатичних ензимів, покращується обмін речовин — свині краще використовують амінокислоти (протеїн), а значить, швидше ростуть.

Крім того, ОК мають вуглецевий скелет, а отже, є джерелом енергії для свиней (таблиця 3). Чим він довший, тим більше енергії ОК поставляє в організм.

У Європі широко практикують використання органічних кислот (підкислювачів) у виробництві свинини. Українські ж свинарі тільки починають переконуватися, що це вигідно і корисно. Втім, добрі результати — найкращий аргумент. Якщо свині споживатимуть корм ефективніше, швидше ростимуть і менше хворітимуть, то які ще докази потрібні?! **ПС**

і Висока кислотозв'язувальна здатність (КЗЗ) корму спричиняє гіршу перетравність поживних речовин, а значить, сприяє розвитку патогенної мікрофлори через високий показник рН у шлунково-кишковому тракті; збільшує енергетичні витрати на вироблення додаткової соляної кислоти, що, в свою чергу, збільшує функціональне навантаження на секреторні клітини слизової шлунка й сприяє розвитку дегенеративних і запальних процесів (аж до виразкових уражень); стимулює гнильні процеси в кишечнику з виділенням отруйних азото- і сірковмісних сполук. У результаті в свиней розлагоджується травна система, з'являється діарея, токсикози, розвиваються запальні процеси і зміни слизової шлунково-кишкового тракту та печінки, погіршується конверсія корму, розвивається схильність до різних інфекційних і паразитарних захворювань тощо. Найвища КЗЗ у кормах із високим умістом протеїну, а також у мінеральних добавках (крейді, вапняку, трикальційфосфаті), які використовують для збільшення поживності раціонів.

тележурнал «Агроконтроль»

- кращі компанії пріоритетної галузі державного господарства;
- інтерв'ю з представниками агропромислового сектору;
- інформаційно-тематичні сюжети;
- аграрна стратегія держави, завдання для господарників на новий сезон.

представляє

22:10
ЩОВІВТОРКА

18:30
ПОВТОР
ЩОСЕРЕДИ

АГРОКОНТРОЛЬ

Головні новини аграрного бізнесу

www.5.ua/agrokontrol
www.agronews.in.ua

«СИНДРОМ РАПТОВОЇ СМЕРТІ» ЧЕРЕЗ CLOSTRIDIUM NOVYI — РЕАЛЬНА ЗАГРОЗА ЧИ МІФ?

Існує відносно небагато причин раптової смерті свиней. Найбільш очевидні — серцева недостатність чи електрошок. Тим не менш, вирізняють кілька хвороб, через які тварина, котра ще годину-дві тому виглядала абсолютно здоровою, раптом гине. Саме такими є наслідки гострого інфікування *Clostridium novyi*, що викликає блискавичну руйнацію печінки і спричиняє «синдром раптової смерті» тварин.

Ольга Іващенко,
завідуюча
лабораторією
гістології
ЦСД «Біо-Тест-
Лабораторія»

Ольга Бех,
провідний
консультант у
галузі свинарства
ТОВ «Ветфактор»,
ветеринарний лікар

Clostridium novyi вражає старших свиней на дорощуванні і дорослих тварин, однак у першу чергу свиноматок, а тому є особливо небезпечним для економічного благополуччя господарства. Адаже рівень смертності свиноматок — один із головних детермінантів фінансового стану ферми. (Friendship et al., 2006). Фінансові втрати внаслідок такої інфекції включають в себе вартість свиноматки та поросят, витрати на позапланове поновлення основного стада ремонтними свинками та інші витрати, пов'язані з виснаженням основного поголів'я (Garcia et al., 2009, Sanz et al., 2002). Спеціалісти радять: як тільки падіж свиноматок на вашому підприємстві перетинає 4%, зверніть увагу на *Clostridium novyi* як можливу причину втрат.

Особливості перебігу та причини виникнення захворювання

Clostridium novyi — анаеробна, спороутворююча грампозитивна паличкоподібна бактерія, що продукує низку екзотоксинів: А, В, С і D (Karg et al., 2002). Провідну роль у розвитку патології, спричиненої *Ci. novyi*, наразі вважають токсин А, котрий індукує масовані некрози тканин (Friendship et al., 2007), а також сприяє проникненню збудників через оболонку клітини та призводить до порушення міжклітинних (між гепатоцитами) контактів.

Разом із тим спори *Ci. novyi* є складовою нормальної мікро-

флори товстого відділу кишечника та печінки, які відповідають за розкладання туші після смерті тварини. Наразі основною причиною переходу *Ci. novyi* зі стану спокою (спори) в агресивний (вегетативний) вважають стрес організму тварини різної етіології. Фактори, що індукують цей процес, до кінця недосліджені, але асоціюються з порушенням фізіологічних процесів у печінці тварини, наприклад, з розвитком

дистрофії та некрозу гепатоцитів.

Анаеробна *Ci. novyi* здатна рости тільки за відсутності кисню, тому будь-які стани тварини, що супроводжуються порушенням оксигенації печінки та кишечника можуть спровокувати активне розмноження *Ci. novyi* і, як результат, раптову смерть тварини.

Дослідження іспанських науковців (Garcia et al., 2009) доводять, що швидке розмноження

Спеціалісти радять: як тільки падіж свиноматок на вашому підприємстві перетинає 4%, зверніть увагу на Clostridium novyi як можливу причину втрат.

Фото 1.
Посиніння живота, підгруддя та кінцівок у тварини, що раптово загинула без жодних клінічних ознак

бактерії і виділення великої кількості токсинів найчастіше виникають при зміні функціональних властивостей імунної системи тварини під час пізнього періоду поросності та після опоросу або через гострий перебіг інфекційних захворювань, таких як метрити, ентерити, пневмонія.

Інші дослідники (C. Friendship et al., 2006) доповнюють спектр можливих причин розвитку захворювання некротичними змінами в печінці або порушеннями кровопостачання частини паренхіми органу. Викликати незначні дисфункції печінки, клінічно «невидимі» навіть при патанатомічному розтині, може вплив на організм тварини афлатоксину, фумонізіну, рубратоксину, різка незбалансованість кормів, порушення всмоктування поживних речовин внаслідок дисфункції кишечника, ЦВС-2-асоційований гепатит.

Оскільки науковці світу повідомляють про зростання випадків інфікування *Ci. novyi*, автори поставили за мету згідно із результатами клінічних обстежень та лабораторних досліджень у свиногосподарствах України проаналізувати основні патанатомічні зміни, клінічні прояви та гістопатологічні зміни в тканинах органів свиней з українських ферм, уражених *Ci. novyi*.

Матеріали та методи

Аналіз патанатомічного стану відібраних свиней проводили для виявлення та опису зовнішніх ознак захворювання. Після цього здійснювали розтин трупів, фіксували та фотографували макроскопічні зміни досліджуваних зразків, відбирали патматеріал для гістологічного дослідження та аналізу мазків-відбитків на наявність *Clostridium novyi* (з подальшим пофарбуванням зразків за Грамом).

На гістологічне дослідження відбирали зразки нирок, печінки, селезінки, легень, серця, мозку, трахеї, лімфатичних вузлів. При відборі враховували мікроскопічну будову органів і тканин. Зразки одразу переносили в 10%-ий розчин формаліну. Гісто-

Фото 2.
Тонкий і товстий відділи кишечника переповнені газом, із ознаками геморагічного запалення

Фото 3.
Пухирці газу на поверхні печінки

логічні зрізи фарбували розчином еозину та гематоксиліну. Мікроскопіювання досліджуваних зразків проводили за збільшення у 100 та 400 разів із використанням мікроскопу Axioskop 2 plus (CarlZeiss).

Для аналізу мазків-відбитків на наявність *Clostridium novyi* зразки фарбували за Грамом із подальшою їх мікроскопією при збільшенні у 1000 разів із використанням Axioskop 2 plus (CarlZeiss).

Клінічні ознаки і патогенез

Падіж тварин через *Clostridium novyi* зазвичай має спорадичний характер і вражає лише окремих тварин у стаді. Інфікування частіше влітку і головною групою ризику є свиноматки під час лактації та пізнього терміну поросності — саме в ці критичні для тварин періоди спостерігається низький рівень оксигенації тканин печінки, що є найпершою передумо-

Clostridium novyi є нормофлорою кишечника та печінки, однак здатна блискавично перейти зі стану спокою у вегетативний через стрес організму тварини різної етіології.

вою для розвитку блискавичної інфекції, спричиненої *Clostridium novyi*. Хоча спалахи інфекції також можливі у свиней групи відгодівлі (White, 2012).

Раптова смерть тварини при відсутності інших клінічних ознак пояснюється здатністю *Clostridium novyi* в активному стані продукувати А токсин, що, всмоктуючись у кров разом із продуктами розпаду тканин, призводить до загальної важкої інтоксикації та блискавичного падежу тварини вже через 4–6 год. після початку інфекційного процесу.

Фото 4.

Дистрофічні зміни в гепатоцитах, множинні значні ділянки некрозу паренхіми печінки, округлі незабарвлені порожнини між гепатоцитами (бульбашки газу) (H&E, збільшення x200)

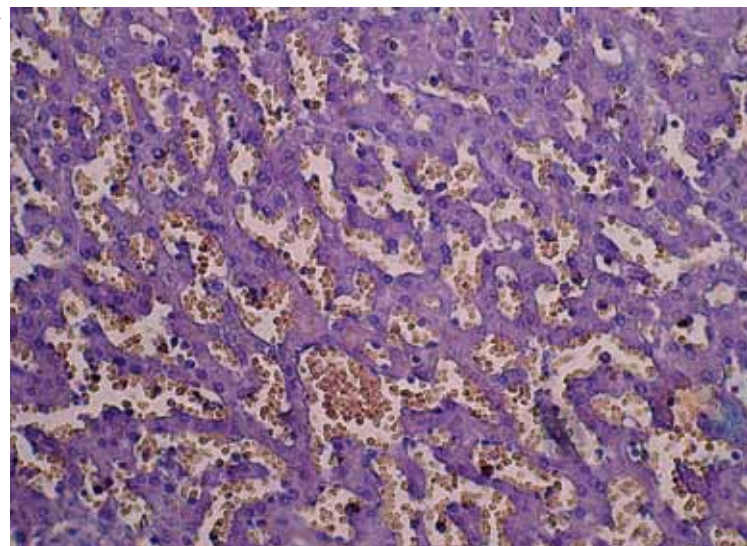
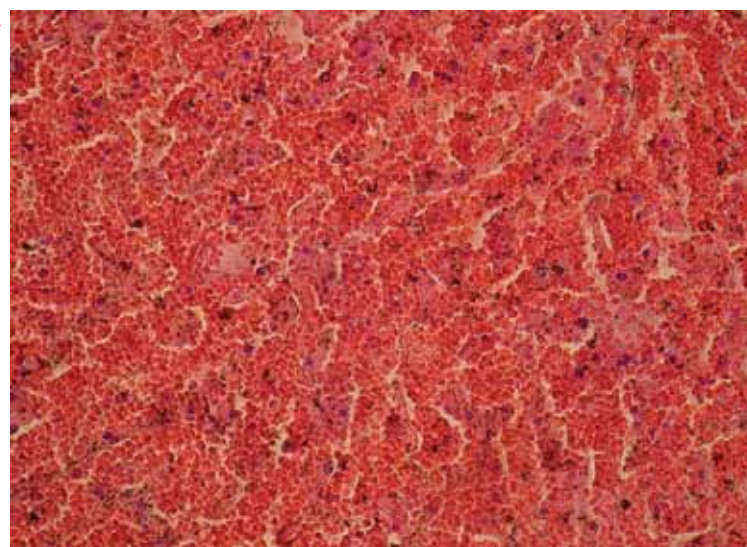

Фото 5.

Некроз паренхіми печінки. Значні крововиливи між гепатоцитами (H&E, збільшення x400)

При патанатомічному розтині тварин, загиблих від *Clostridium novyi*, виявляють: посиніння (інколи із зеленим відтінком) черева, деформацію туші через накопичення газу під шкірою, газоутворення в печінці та пористість її тканин (нагадує структуру пористого шоколаду), а також виділення з носу та анусу з характерним неприємним запахом (Garcia et al., 2009; Friendship et al., 2002; Heffron et al., 2007). Деякі дослідники також зауважували ентерити тонкого відділу кишечника (Heffron et al., 2007), наявність солом'яно-жовтого ексудату в порожнині тіла, набряк легенів (Friendship et al., 2006) та бронзовий відтінок печінки (Friendship et al., 2007).

Результати й обговорення

При проведенні первинного огляду свиней із господарств України, що загинули раптово та

без жодних видимих клінічних проявів, у тварин спостерігали посиніння живота, підгруддя, кінцівок, колір в деяких випадках змінювався до бурякового. Зауважте, що такі зміни кольору, як правило, відбуваються з двох сторін, не залежно від того, на якому боці лежала тварина (фото 1). За короткий період часу труп загиблої тварини «роздувало» до таких розмірів, що насилу можна було витягнути її зі станка, якщо це стосувалось лактуючих свиноматок. Слід проте наголосити, що здуття трупів частіше за все фіксували не раніше, як через 2–3 години після загибелі тварини.

При патологоанатомічному аналізі зразків фіксували такі зміни в органах:

1. Тонкий і товстий відділи кишечника були порожніми, з ознаками геморагічного запалення,

переповнені газом. Структура стінок кишечника не порушена, без потовщень та ерозій. Судини стінок кишечника кровонаповнені (фото 2).

2. Лімфатичні вузли брижі тонкого відділу кишечника кровонаповнені, геморагічно запалені.

3. Коли розтин проводили практично одразу після загибелі тварини (через 1–2 години), її печінка була в межах фізіологічної норми як за кольором, так і за структурою, але при цьому на поверхні органу спостерігалися бульбашки газу (фото 3). В інших випадках печінка нагадувала структуру пористого шоколаду, була дряблою на дотик, на розрізі — пухирці газу.

Отримані результати патанатомічного розтину повністю відповідають раніше опублікованим, характерним для інфекції, спричиненої *Clostridium novyi*.

При гістологічному дослідженні зразків тканин печінки та кишечника від загиблих тварин з характерними клінічними та патанатомічними проявами виявили ознаки дистрофічних змін у гепатоцитах, множинні великі ділянки некрозу паренхіми печінки, у 80% випадків фіксували округлі незабарвлені порожнини між гепатоцитами (бульбашки газу) (фото 4). У 20% випадків (саме тоді, коли відбір зразків відбувся не пізніше години після загибелі), окрім некрозу паренхіми печінки, виявляли множинні крововиливи між некротизованими гепатоцитами, проте не фіксували бульбашок газу в тканині печінки (фото 5). Результати патологоморфологічних досліджень авторів статті повністю корелюють із результатами досліджень, описаними раніше (Garcia et al., 2009; Friendship et al., 2007; Bilkei et al., 2002). Однак під час своїх спостережень автори не виявили описаний в деяких публікаціях лімфогістіоцитарний гепатит з мультифокальними гранульомами.

Крім того, у 90% досліджуваних випадків автори виявили в тонкому відділі кишечника класичні гістопатологічні ознаки

При гострій інфекції, викликаній *Clostridium novyi*, найбільших патологоанатомічних змін зазнає печінка тварини: стає дряблою, із крововиливами, за структурою нагадує пористий шоколад, на поверхні та розрізі добре помітні бульбашки газу.

некротичного ентериту (фото 6). Такі ж результати на лабораторному рівні підтверджують раніше опубліковані дані (White, 2012) про часте виявлення ентеритів тонкого кишковика під час некропсії.

Оскільки при гістологічному дослідженні тканин органів можна було проаналізувати стан організму загиблої тварини в цілому, автори змогли не лише підтвердити *Clostridium novyi* як причину загибелі тварини, але й виокремити ті фактори, що посприяли переходу збудника зі стану спокою до агресивного вегетативного. Серед найчастіших можливих стрес-факторів були період після опоросу, поросність, інфекції бактеріальної етіології та мікотоксикози, спричинені афлатоксином і фумонізином. Слід, проте, зазначити, що це далеко неповний перелік тих патологій, які були зафіксовані при аналізі загиблих тварин.

У мазках-відбитках з печінки від тварин з характерними клінічними та патанатомічними змінами також виявили і великого розміру грампозитивні паличкоподібні бактерії.

Труднощі діагностики

Діагностика інфекції *Clostridium novyi* ускладнена тим, що цей патоген в нормі починає активно розмножуватись після загибелі тварини та сприяє пришвидшеному розпаду тканин. Тому для отримання інформативних результатів обов'язковим є проведення аналізу патанатомічних змін та відбору проб на лабораторну діагностику не пізніше 6-ти годин після загибелі (Friendship et al., 2006).

Наразі існує широкий спектр методів для діагностики бактеріальних інфекцій. Проте не всі

вони підходять для постановки діагнозу «інфекція *Clostridium novyi*». Низка вчених світу для діагностики *Clostridium novyi* використовують імунофлюоресцентний аналіз, проте наголошують на ризикові хибно позитивних результатів через можливу кросреакцію з *Clostridium botulinum*, оскільки ці мікроорганізми мають багато спільних поверхневих антигенних детермінантів (Garcia et al., 2009; Friendship et al., 2006; Heffron et al., 2007; Hunter et al., 2002). Іншим методом, звичайно, може бути полімеразноланцюгова реакція в реальному часі — кількісна ПЛР. А через те, що *Cl. novyi* є нормофлорою печінки та кишковика, якісна ПЛР може бути інформативною лише при наявності класичних для синдрому раптової смерті патанатомічних і гістологічних змін. Деякі дослідники (Sasaki et al., 2002) зазначали можливість використання гену флагеліну для детекції і патотипування різних видів *Clostridium spp.* Іншим можливим цільовим геном для детекції саме *Cl. novyi* може бути ділянка геному, що кодує

А токсин (Heffron et al., 2007).

Серед мікробіологічних методів для діагностики *Cl. novyi* можливо застосовувати експрес-метод виявлення патогену у мазках-відбитках з печінки, культивування і патотипування мікроорганізму за біохімічними показниками. Проте слід наголосити на близькій філогенетичній спорідненості *Cl. novyi* з *Cl. botulinum*, що робить недоцільним використання біохімічних показників для патотипування *Clostridium spp.*

Достатньо показовим для дослідження є гістологічний метод, адже дозволяє не лише виявити патогістологічні зміни в тканинах органів, характерні для ураження *Cl. novyi*, але й дає можливість встановити причини стресу організму тварини, що спричинив розвиток цієї клостридіальної інфекції. Єдиним недоліком гістологічного методу є значна залежність від якості досліджуваного матеріалу.

Висновки

Clostridium novyi — анаеробна, спороутворююча грампозитивна паличкоподібна бактерія, що продукує низку екзотоксинів, які викликають раптову смерть у свиней. Спори патогену є нормальною мікрофлорою товстого кишковика та печінки, де вони можуть знаходитись у стані спокою (не розмножуючись) упродовж тривалого часу. Наразі основною причиною переходу

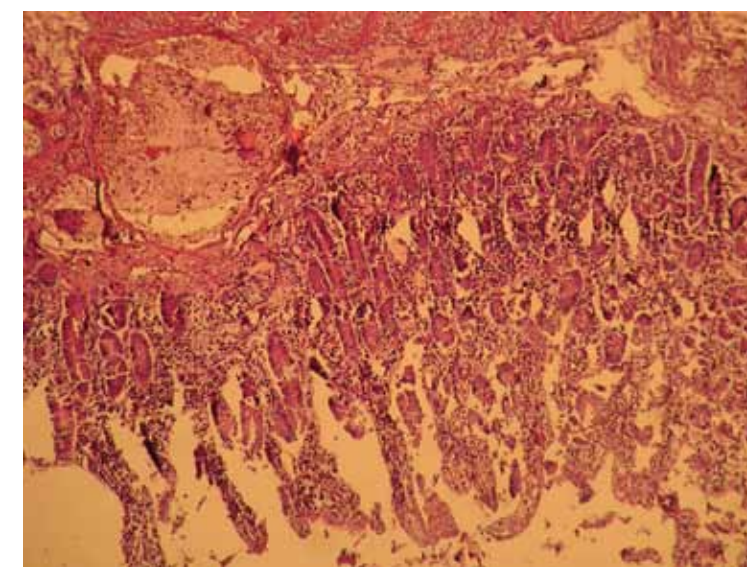

Фото 6.

Тонкий відділ кишечника. Епітелій слизової оболонки органу відсутній. Ворсини різко вкорочені. Власна пластинка слизової оболонки із ознаками розвитку некротичних змін. (H&E, збільшення x100)

Clostridium novyi зі стану спори до вегетативного вважають стрес організму різної етіології.

Для ідентифікування інфекції *Clostridium novyi* можна застосувати різні методи, проте деякі особливості цього мікроорганізму значно ускладнюють їх використання, тому очевидна необхідність комплексного підходу до діагностики *Clostridium novyi*. Необхідно пам'ятати, що ключовими моментами у правильній постановці діагнозу «загибель тварини від інфекції *Clostridium novyi*» є такі фактори:

- 1) аналіз клінічних проявів;
- 2) проведення розтину тварини не пізніше, ніж через 6 годин після загибелі;
- 3) обов'язковий аналіз патанатомічних змін;
- 4) відбір проб для лабораторної діагностики (зразки печінки та кишковика на ПЛР та гістологічне дослідження*, мазки-від-

Діагностика інфекції *Clostridium novyi* вимагає комплексного підходу, оскільки ускладнена низкою факторів: бактерія в нормі активно розмножується після загибелі тварини, тому патанатомічний аналіз та відбір проб — не пізніше 6 годин після падежу; крім того, патоген має багато спільних із *Clostridium botulinum* антигенних детермінантів, що загрожує хибно позитивними результатами.

битки з печінки для виявлення патогену*.

Ключовим поштовхом для застосування превентивних заходів є встановлення точного діагнозу. Якщо проблема підтверджується, варто розглянути доцільність щеплення всіх свиноматок. Найефективніші ті вакцини, що містять токсосоїди всіх трьох типів

клостридій: А, В і С.

Отже, для уникнення «синдрому раптової смерті» господарі мають бути пильними, як батьки, до здоров'я свиней: гарантувати безпечні корми, створювати сприятливі умови утримання, вчасно застосовувати вакцини і терапевтичні засоби. **ПС**

* за умов відбору проб не пізніше 6 годин після загибелі.

ШЛУНКОВІ ВИРАЗКИ — СЕРЙОЗНІ ВТРАТИ

В умовах інтенсивного виробництва свинини важко уникнути виразкової хвороби. Через неї свині гірше ростуть, а господарство, відповідно, зазнає збитків. Та найбільшою, з економічної точки зору, проблемою є загибель 2–3% хворих тварин. Тому виробники зацікавлені не тільки вміти розпізнати виразкову хворобу, а й знати, як її уникнути. У цій статті пропонуємо поради, які вам у цьому допоможуть.

Про те, що шлункові виразки (виразкова хвороба) — типова проблема більшості свиноферм, свідчить статистика: кількість уражених тварин у середньому сягає 20–40% (переважно свині віком 3–6 місяців, а також основні свиноматки). На **рисунок 1** бачимо результати перевірки 749 свиноматок із десяти данських господарств.

Виразки в основному локалізуються в стравохідній частині шлунка (*pars oesophagea*), яка захищена не товстим шаром слизової оболонки (як решта шлунка), а лише епітелієм (складається з тих самих клітин, що й шкіра). Розвиток виразок починається з кератинізації (стовщення й ороговіння) *pars oesophagea*. Наступна стадія — відторгнення мертвих клітин, після чого, власне, і з'являються виразки, які супроводжуються набряканням тканин і нерідко кровотечами (**фото 1, а і б**).

Етіологія

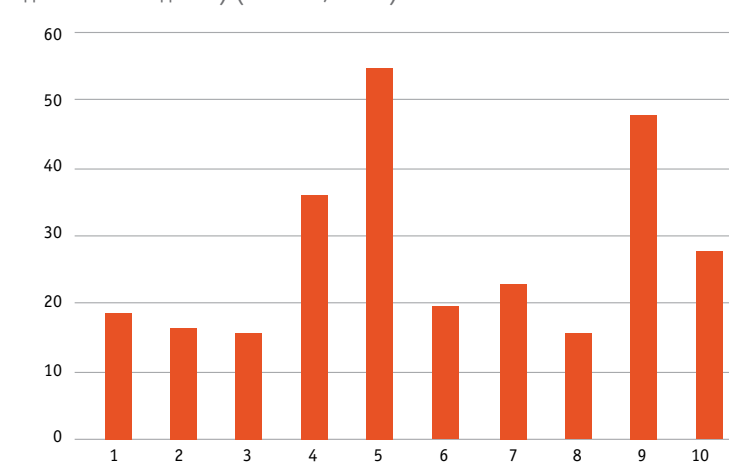
Шлункові виразки — захворювання, спричинене технологіями інтенсивного виробництва. При цьому зважайте, що *pars oesophagea* захищена від шкідливої дії шлункового соку, ензимів і жовчі, тільки

якщо шлунок повний. Тому будь-яка причина, через яку у свиней погіршується апетит (виразки починають утворюватися вже після дванадцяти годин «голодування»), розцінюється як фактор ризику. Головними є:

За матеріалами презентації Пії Конрадсен (Pia Conradsen), доктора ветеринарних наук і співвласниці компанії SvineVet (Данія) «Покращення якості та обсягів виробництва свинини на прикладі данського менеджменту та системи захисту здоров'я свиней» на форумі «Бізнес-технології в годівлі. Напрямок: свинарство».

Рисунок 1.

Частотність виникнення шлункових виразок (на прикладі десяти данських господарств) (SvineVet, 2012)

Фото 1.

Шлункові виразки:
а) без кровотечі;
б) з кровотечею (SvineVet, 2013)

Навчально-відпочинкова програма по кормозаготівлі у США
Червень 2014 р.

DYKUN

За детальною інформацією звертайтеся:
Черкаська обл., 20300 м. Умань, вул. Паризької Комуні 2/38, оф. 2;
+38 067 470 1781, +38 04744 36985 <http://dykuntours.com/>

Цікавий факт:
виразкова
хвороба уражає
переважно
свиней
нежирних
генетичних
типів

Таблиця 1.

Клінічні ознаки виразкової хвороби та диференційований діагноз (PHMS, 2010)

Клінічні ознаки	Диференційований діагноз
Блискавична форма. Свиней, які здавалися здоровими, знаходять мертвими (причиною може стати фізичне навантаження (наприклад, перегін) чи нервово збудження). Туші дуже бліді, що спричинено геморагією. Патанатомічний розтин виявить здутий шлунок, заповнений скипілою або частково перетравленою кров'ю. Розірвані кровоносні судини локалізуються в ділянці виразки(ок).	1. Розрив внутрішнього органу (печінки, тонкого кишечника) унаслідок травми. 2. Мікроангіопатія або тутове (шовковичне) серце. 3. Отруєння варфарином.
Гостра форма. Свині слабкі (не можуть стояти), часто відмовляються їсти. Через анемію в них бліда шкіра і слизові оболонки, дихання пришвидшене. Різко знижується рівень гемоглобіну та еритроцитів у крові. Оскільки тканини швидко загоюються й на місці виразок утворюються рубці та стриктури, pars oesophagea може звужуватися. Унаслідок цього свині блюють після прийому корму. У блювоті може бути кров. Фекалії тварин темного кольору, оскільки містять перетравлену кров. Температура тіла зазвичай не підвищується.	1. Кровотеча з внутрішніх органів. 2. Проліферативна геморагічна ентеропатія. 3. Дизентерія свиней. 4. Отруєння варфарином.
Хронічна форма. Свині споживають то багато, то мало корму. Прирости зменшуються. Колір фекалій може різнитися залежно від того, чи містять вони кров, чи ні. Аналіз крові вказуватиме на мікроцитарну анемію.	1. Інші ентеричні інфекції (наприклад, кампілобактеріоз, дизентерія свиней). 2. Пневмонія. 3. Наслідки ентериту, спричиненого бактеріями групи кишкової палички, після відлучення. 4. Дефіцит мінералів і вітамінів.

1. Годівля

Неодноразово доведено, що ризик виникнення і розвитку шлункових виразок істотно зменшується, якщо свині споживають корм грубого помелу. Принаймні 10% часточок мають бути не менше 2 мм (виразки, навпаки, провокують часточки <0,7 мм). Розміри гранул не мають бути менші за 500 мікронів.

Щодо стосується форми корму, то хибною є думка, що, мовляв, виразкова хвороба частіше уражає свиней, яких годують гранулами. З другого боку, тваринам, які мають проблеми зі шлунково-кишковим трактом (запалення, ерозії, передвиразковий стан), споживати їх

небажано: для перетравлювання гранул шлунок виробляє більше соку, що стрімко прискорює патологію. Крім того, небажаним є перехід з однієї форми корму на іншу (із сипучого на гранульований і навпаки), оскільки тоді ризик розвитку виразкової хвороби зростає в рази.

Ще одна причина шлункових виразок — високоенергетичні корми з низьким умістом протеїну та клітковини — баластної речовини, яка сприяє активізації моторики шлунково-кишкового тракту. Запобігти цій проблемі може додавання до раціону ячменю та вівса (для свиноматок, наприклад, 30 і 7 відсотків у раціоні відповідно).

Факторами ризику також є корми з низьким умістом розчинних та, навпаки, надміру нерозчинних жирів; дефіцит вітаміну Е, селену й цинку; висока концентрація заліза, міді та кальцію, які спричиняють кератинізацію епітелію стравохідної частини шлунка та розвиток виразок.

2. Утримання

Шлункові виразки у свиней часто спричиняє стрес, спричинений:

- нерегулярним годуванням;
- великою щільністю стада в загоні при недостатньому фронті годівлі;

- браком кормів і води;
- перегрупуванням;
- некомфортним транспортуванням;
- поганим доглядом за свинями та станками/загонами, поганим поводженням із тваринами;
- різкими змінами температури.

3. Інфекції

Між деякими інфекційними захворюваннями та розвитком шлункових виразок є тісний зв'язок. Ідеться про репродуктивно-респіраторний синдром, цирковірус, мікоплазмову пневмонію, грип тощо. Роль інфекційних захворювань у виникненні виразок пов'язують із тимчасовою втратою апетиту, яка зумовлює інтенсивніший вплив шлункового соку на стінки незаповненого шлунка.

Стрімкий розвиток шлункових виразок пов'язують із зараженням свиней бактеріальними агентами, зокрема *Helicobacter heilmannii*. Цей патоген стимулює продукування соляної кислоти, що збільшує кислотність умісту шлунка і, відповідно, підвищує ризик пошкодження його слизової оболонки.

Клінічні ознаки

Клінічні ознаки залежать від стану шлунка свині (таблиця 1).

Таблиця 2.

СИСТЕМА ОЦІНКИ ТЯЖКОСТІ ПРОЯВУ ВИРАЗКОВОЇ ХВОРОБИ СВИНЕЙ

Бали	Ознаки
0	Здоровий епітелій pars oesophagea (фото 2)
1	Гіперкератинізація стравохідної частини шлунка, можливе відторгнення некротичної маси (фото 3)
2	Ерозії та передвиразковий стан (фото 4)
3	Розвинуті виразки (фото 5), шлунок може бути наповнений кров'ю. При хронічній формі можливе кардіальне звуження стравоходу — в місці переходу стравоходу в шлунок

Діагноз

Якщо у станку є кілька худих свиней і при цьому помітите фекалії темного кольору, скоріш за все у тварин виразкова хвороба. Щоб підтвердити наявність крові й унеможливити інфікування інвазіями, зробіть лабораторний аналіз фекалій. Після забою обов'язково обстежте шлунок. Якщо є можливість отримувати фідбек із забійного підприємства, хоча б раз на місяць, перевіряйте, який відсоток свиней із кожної партії має шлункові виразки. Пам'ятайте, що ця проблема часто є секундарною (виникає внаслідок інфекційних та бактеріальних захворювань), тому стежте за загальним станом стада.

Щоб оцінити тяжкість виразкової хвороби, інколи використовують систему градації, запроваджену Службою моніторингу здоров'я свиней (Pig Health Monitoring Services) ще 1989-го (таблиця 2).

Профілактика та лікування

З метою профілактики потрібно дотримуватися рекомендацій, описаних у розділі «Етіологія». Для лікування хворих свиней треба:

- перевести їх в окремі приміщення;
- годувати раціоном для відлученців, який містить легкоперетравні компоненти;
- раз на тиждень робити внутрішньом'язові ін'єкції мультивітамінів, зокрема вітамін Е і 0,5–1 г заліза;
- упродовж двох місяців додавати в раціон вітамін Е (100 г на тонну);
- вибракувати хворих свиней. ПС

Pars oesophagea без патологій (SvineVet, 2013)

Фото 2.

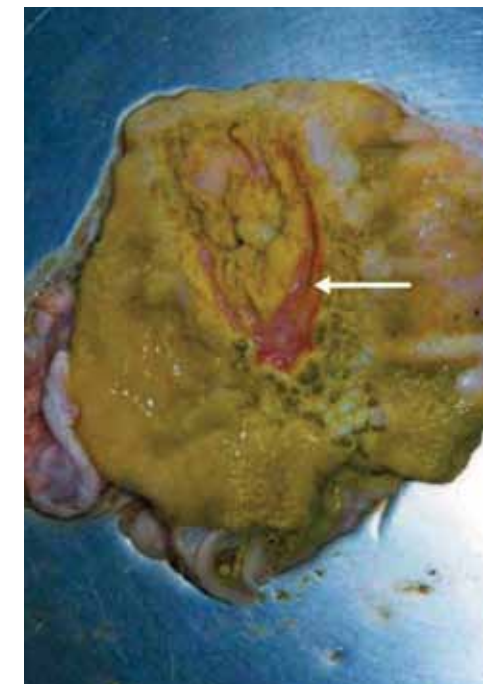
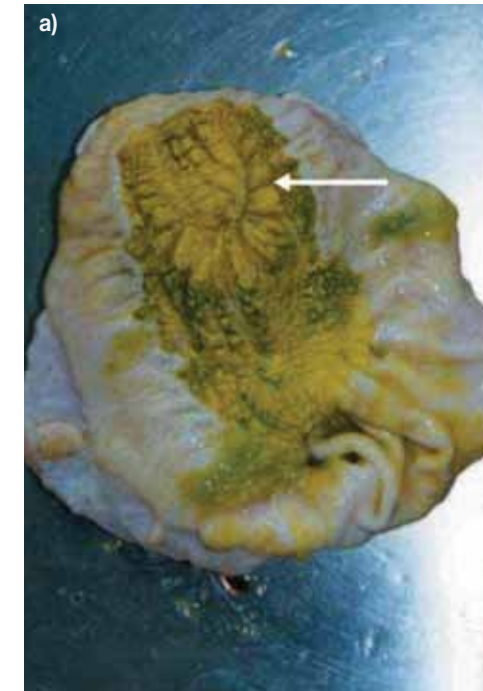

Фото 4.

Шлункові виразки у 2 бали (PHMS, 2010)

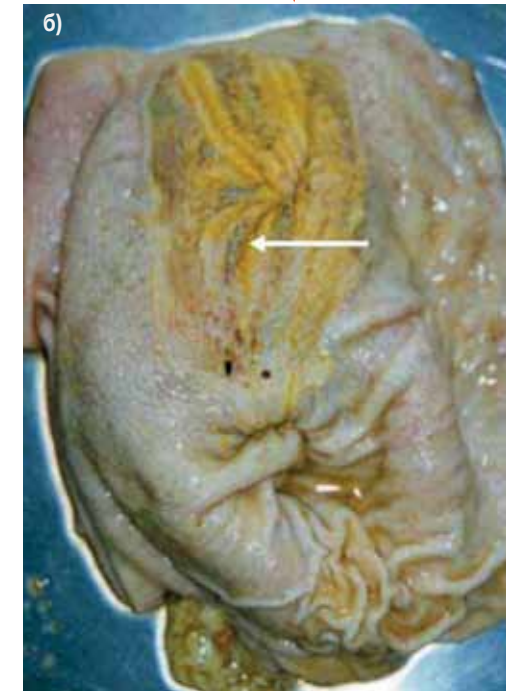

Фото 5.

Шлункові виразки у 3 бали (PHMS, 2010)

Шлункова виразка в 1 бал (PHMS, 2010)
Фото 3.

КЛІНІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНГЕЛЬВАК ЦИРКОФЛЕКС® ПРИ ВИРОЩУВАННІ СВИНЕЙ ДО ДЕВ'ЯТИ МІСЯЦІВ

Террені М., відділ ветеринарної медицини «Берінгер Інгельхайм ГмбХ» (Італія);
Перико Ф., практикуючий ветеринарний лікар, (Савона, Італія);
Маас П., відділ охорони здоров'я тварин «Берінгер Інгельхайм ГмбХ» (Німеччина);
Мартеллі П., факультет охорони здоров'я Пармського університету (Італія).

Матеріали 1-го Європейського симпозіуму з охорони здоров'я свиней, Копенгаген, Данія, 2009 рік.

Мета дослідження

Цирковірусна хвороба свиней (ЦВС) завдає галузі чималі збитки. У 2008 році Інгельвак ЦиркоФЛЕКС® стала першою вакциною ЄС проти цирковірусу свиней типу 2 (ЦВС2) для імунізації поросят. Мета дослідження — оцінити, чи може ця вакцина захистити свиней, яких вирощують для виробництва пармської сиров'яленої шинки, аж до самого забою. Зауважимо, що особливість такої сировини в тому, що поросят треба вирощувати не менше дев'яти місяців.

Матеріали і методи

Дослідження проводили на свинофермі (один майданчик), де утримували 700 свиноматок. Поросят-сисунів відлучали у віці 4 тижнів і переводили до групи відлучення. У віці 12 тижнів поросят переводили в сектор дорощування, а у 18–20 — в сектор відгодівлі. Поросят вакцинували в період відлучення однією дозою (1 мл) вакцини Інгельвак ЦиркоФЛЕКС® (кількість вакцинованих поросят — 261).

Невакцинованих поросят (261) залишали для контролю. Вакцинованих і контрольних розміщували в різних станках, але в одному приміщенні. У кожній групі довільно вибирали по 10 поросят і брали в них кров у момент відлучення, потім через 4 тижні та перед забоєм (приблизно через 9 місяців після вакцинації).

Сироватку тестували в кількісній ПЛР на наявність вірусу ЦВС2 і його концентрацію, щоб виявити інфікованих тварин. У кожній групі в період відлучення, дорощування й відгодівлі враховували показник падежу й кількість поросят із недостатньою вагою. При забої реєстрували вагу кожної туші окремо. Падіж і кількість поросят із недостатньою вагою порівнювали з дослідною і контрольною групами, використовуючи

критерій χ^2 (ксі-квадрат), а різницю в забійній вазі аналізували, використовуючи критерій Стьюдента (SAS System, SAS Inst., Cary, North Carolina, v 8.2).

Результати

На час відлучення кПЛР не виявила ЦВС2 у сироватках крові поросят дослідної та контрольної груп. Однак ЦВС2 виявляли в сироватках крові поросят контрольної групи через 4 тижні після відлучення і до забою. Результати клінічного спостереження свідчать, що пік клінічних ознак спостерігався у віці 55 днів і в останні тижні перед забоєм. А от усі зразки сироватки крові вакцинованих тварин в кПЛР упродовж усього експерименту показували, що не містять ЦВС2. У вакцинованій групі показники загинули в період від відлучення і до остаточної відгодівлі, а також кількість поросят із недостатньою вагою, були значно нижчі, ніж у контрольній групі (таблиця).

Середній вік забою у двох групах відрізнявся на один день: вік поросят, вакцинованих Інгельвак ЦиркоФЛЕКС®, — 303 дні, контрольних — 304 дні. Вакциновані свині в середньому важили на 5,1 кг більше, ніж контрольні тварини (140,6 кг проти 135,5 кг, $P < 0,01$).

Висновок

Клінічну ефективність Інгельвак ЦиркоФЛЕКС® підтверджують показники меншого падежу й кількості тварин із недостатньою вагою серед вакцинованих поросят, порівняно з контрольною групою, а також збільшенням ваги туші.

Згадане дослідження демонструє, що вакцина Інгельвак ЦиркоФЛЕКС® забезпечує захист поросят проти інфікування ЦВС2 на період до дев'яти місяців після вакцинації. **ПС**

Таблиця.

Показники загинули і кількість поросят із недостатньою вагою в вакцинованій та контрольній групах

Період	Параметри	ЦиркоФЛЕКС®	Контрольна група	Статистична різниця, P
Вирощування поросят-відлученців	загибель, %	0,8	3,8	<0,02
	з недостатньою вагою, %	1,9	9,6	<0,001
Дорощування	загибель, %	2,4	2,7	> 0,05
	з недостатньою вагою, %	2,4	2,2	> 0,05
Відгодівля	загибель, %	1,2	7,9	<0,001
	з недостатньою вагою, %	3,3	2,8	> 0,05
Усього	загибель, %	4,2	12,6	<0,001
	з недостатньою вагою, %	7,3	13,8	<0,02

Вакциною Інгельвак ЦиркоФЛЕКС®

вже провакциновано

1 000 000

свиней в Україні

Дякуємо за Вашу довіру та прихильність.

Бажаємо надійно захищеного Нового року!!!

За детальною інформацією про препарат звертайтеся до Представництва «Берінгер Інгельхайм РЦВ ГмбХ енд Ко КГ» в Україні 01032, м. Київ, вул. Льва Толстого, 57, БЦ «101 Tower», 17 поверх
 Тел: +38 044 494 22 83, Факс: +38 044 494 12 71
 e-mail: info.ua@boehringer-ingelheim.com; www.boehringer-ingelheim.ua

З питань придбання звертайтеся до компанії-дистрибутора ТОВ «Ветек» 03151, Україна, м. Київ, вул. Ушинського, 27
 Тел: +38 044 242 4241, факс: +38 044 242 2432
 e-mail: info@veteco.com.ua; www.veteco.com.ua

ОЦИНКОВАНІ МЕТАЛОКОНСТРУКЦІЇ ДЛЯ ШВИДКОГО БУДІВНИЦТВА СВИНОКОМПЛЕКСІВ — ПРАВИЛЬНИЙ ВИБІР

Металоконструкції міцно зайняли свою нішу в будівництві. Нині з них будують практично всі види житлової й нежитлової нерухомості. У «серці» сучасних висотних будівель, бізнес-центрів із блискучими фасадами, складських комплексів та величезних торгових центрів — металевий каркас. Останнім часом аграрії дедалі частіше обирають ЛМК (легкі металеві конструкції) і для сільськогосподарського будівництва.

Олександр Зубко,
генеральний директор
корпорації
«Промстан»

Швидко, безпечно і дешево

Сільгоспідприємства успішно будують із ЛМК сховища, холодильники, навіси, виробничі споруди, теплиці, приміщення для грибівництва, а також корпуси тваринницьких і птахоферм.

Таку популярність швидко-монтажних будівель із ЛМК пояснюють їх незаперечними перевагами, порівняно з традиційними цеглою, деревом чи залізобетоном:

- сталь — чудовий будівельний матеріал, що відповідає міжнародним стандартам та не змінює своїх властивостей залежно від регіону;
- сталевий гнучий профіль дуже легкий, але при цьому міцний, що дає змогу зменшити навантаження на фундамент. Крім того, менша вага кон-

струкції дає суттєво нижчу усадку приміщення;

- гнуті профілі не потрібно зварювати: їх з'єднують за допомогою болтових кріплень, завдяки чому в разі зростає швидкість монтажу. Зокрема, споруду з корисною площею 2–3 тис. кв. м бригада з десяти робітників збере за три-чотири тижні. Причому їм, як правило, важка підйомна техніка не знадобиться (фото 1);
- монтаж можна робити будь-якої пори року, оскільки особливих вимог до вологісного й температурного режиму профілі не мають;
- гнуті профілі цілковито екологічні, тому монтувати можна без захисних засобів;
- завдяки високій жаро- і вологостійкості конструкція може служити кілька десятків років без будь-якої антикорозійної обробки;
- споруди з ЛМК стійкі до вітру й снігу;
- резистентні до впливу агресивного середовища всередині ферми, до грибка, гризунів;
- такі приміщення значно менше руйнуються під час землетрусів: легка структура з болтовими з'єднаннями стійкіша до сейсмічних навантажень;

- будівництво з використанням гнутого профілю на 10–15% дешевше, ніж із цегли;
- швидко-монтажні будівлі з ЛМК окупуються в середньому за 5 років при розрахунковому терміні експлуатації не менше 25 років.

У чому цинк?

Заслугою увагою користуються швидко-монтажні споруди з холоднокатаного оцинкованого профілю. Головною перевагою є мала металоемність і висока стійкість до корозії, що дає можливість зменшити витрати на будівництво не тільки металоконструкції, а й фундаменту. Крім того, витрати на подальшу експлуатацію каркаса будуть мінімальними.

Для будівель з оцинкованих ЛМК не потрібні дорогі земляні роботи: мінімальна вага конструкції не потребує важкого фундаменту. Для основи достатньо бетонного майданчика або легких точкових фундаментів (фото 2).

Завдяки цинковому покриттю такі конструкції мають довговічний антикорозійний захист, відрізняються добрими гігієнічними властивостями і, що найголовніше, їх не треба «дофарбовувати» або ремонтувати впродовж десятків років!

Цинкове покриття надійно захищає метал від вологи й тих хімічних елементів, котрі сприяють корозії. Це дає змогу будувати й експлуатувати ЛМК в будь-яких кліматичних умовах, зокрема в регіонах із підвищеною вологістю.

Зауважте, що в будівлях для харчового виробництва, свинарниках і корівниках оцинковані конструкції — єдиний допустимий спосіб антикорозійного захисту. При цьому вартість оцинкованих конструкцій в перерахунок на 1 кв. метр площі не відрізняється від якісно пофарбованих конструкцій із чорного металу.

Свинокомплекси із ЛМК

Нині з-поміж усіх галузей вітчизняного АПК свинарство розвивається чи не найактивніше. Тому підприємства активно реконструюють чи будують нові свиноферми.

Зважаючи на розмаїття як іноземних, так і українських компаній, що пропонують свої послуги з проектування, будівництва та монтажу обладнання, спорудити свинокомплекс нині нескладно. Були б кошти. Залишається тільки визначитися з технологією та матеріалами.

Та найекономічніший варіант — це ЛМК за технологією швидкого монтажу.

Переваги ЛМК для свинокомплексів (фото 3) безперечні:

- скорочення на 2–3 місяці термінів початку експлуатації, що зменшує час окупності;
- можливість змінювати розміри споруди (як збільшувати, так і зменшувати) через легкий монтаж нових чи демонтаж існуючих секцій;
- додаткова перевага: в разі потреби свинокомплексів з ЛМК легко розібрати й перенести на нове місце;
- оцинковані конструкції й сендвіч-панелі цілковито відповідають необхідним санітарним вимогам, підтримують ідеальну герметизацію приміщень і оптимальний мікроклімат для тварин, а також значно зменшують вплив корозії та агре-

сивного середовища всередині свинарника;

- такі споруди не потребують додаткової обробки, їх легко обладнати системами вентиляції, опалення, водогону й каналізації;
- вони повільніше старіють, а висока міцність робить їх безпечними.

Із металевих конструкцій можна швидко спорудити приміщення будь-якої довжини з безопорними прольотами шириною до 24 м.

Зазвичай для стінових та покрівельних прогонів свинарників із ЛМК застосовують холодно-гнуті профілі з оцинкованої сталі товщиною 1–3,5 мм, з'єднуючи прогони з несучим каркасом за допомогою болтів.

Каркаси обшивають стіновими й покрівельними сендвіч-панелями з наповнювачем, завдяки чому досягають доброї теплоізоляції. Товщина панелей буває від 50 до 250 мм — це залежить від призначення споруди й умов експлуатації.

Покрівля, крім згаданих елементів, комплектується коніками, водозливними системами, а також націльниками фронтонів і торців.

Додатково виробник ЛМК може поставити вікна, а також двері й ворота, зокрема проти-пожежні.

Обрати надійного партнера

Пам'ятайте, що під час будівництва таких складних об'єктів, як агрокомплекс, важливе все: починаючи від особливостей геології й клімату в регіоні, технологічних і конструктивних схем комплексу та закінчуючи вибором саморізів для кріплення обшивки.

Усе це треба врахувати ще на етапі проектування. Тому слід замовляти проект і конструкції майбутнього агрокомплексу в компетентних фахівців.

Такими можна назвати партнерів, які мають багаторічний досвід будівництва й можуть забезпечити повний комплекс робіт зі спорудження швидко-монтажних будівель: проектування (включа-

Фото 2.

Для основи швидко-монтажної споруди з ЛМК достатньо легких точкових фундаментів (молочнотоварна ферма на 1300 голів у Черкаській обл.)

Фото 3.

Племінний репродуктор на 100 свиноматок (Одеська обл.)

ючи розробку робочої документації), виготовлення й монтаж металоконструкцій з оцинкованого і чорного металопрокату, виконання всіх видів земляних робіт, влаштування основ і фундаментів, виготовлення і монтаж фасадних та покрівельних конструкцій (сендвіч-панелей і профільованого настилу, гнутих елементів).

Працюючи з виробником ЛМК, який виконує всі роботи «під ключ», аграрне підприємство і спитати зможе за все з одного-єдиного виконавця. Не соромтеся спитати у виробника, чікими послугами плануєте скористатися, про його клієнтів і чи продовжують вони з ним співпрацювати. Серед безперечних переваг роботи з вітчизняними компаніями, які будують конструкції з ЛМК, — можливість отримувати технічну і консультативну допомогу рідною мовою і, як нині кажуть, «24 години на добу та 7 днів на тиждень». ■

ЛМК-будівлю з корисною площею 2–3 тис. кв. м бригада з десяти робітників збере за три-чотири тижні

Фото 1.

ПРИНЦИПИ СТИМУЛЯЦІЇ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У СВИНОМАТОК

Інтенсифікація галузі вимагає максимального використання біологічних особливостей тварин. Коли свинарі поєднують технології та природну здатність своїх підопічних до відтворення, вони збільшують кількість не лише новонароджених, а й, передовсім, тих, що вижили. Саме це дає змогу впродовж року отримувати від однієї свиноматки більше двох опоросів та понад 22–24 поросятя.

Олександр Бабань, кандидат ветеринарних наук (Білоцерківський НАУ)

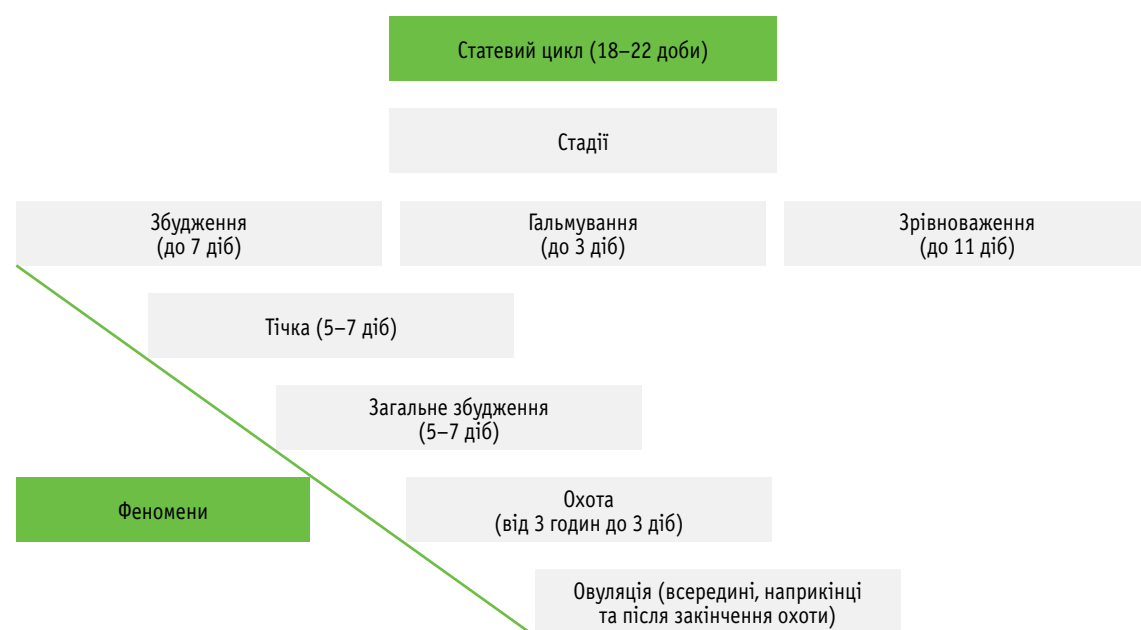
Обов'язкові умови

Пам'ятаєте, у серії книг «Сигнали свиней» відомі автори Марріт ван Енен та Кейс Шеєпенс наголошували: «30 поросят від свиноматки за рік — спортивний рекорд, і ви — її тренер»? Йдеться саме про якнайповнішу реалізацію біологічного потенціалу. Свинарі можуть цього добитися, стимулюючи та синхронізуючи статево охоту, овуляцію й запліднювання ремонтних і основних свиноматок, а також збільшуючи частку тварин, у яких ШЗ завершилося вдало.

Однак не таємниця, що обов'язкова умова успіху — стабільність нейрогуморальної системи регуляції відтворювальної функції свиноматки. Тому методи підвищення запліднюваності свиноматок можна застосовувати лише тоді, коли тварини відповідного віку мають належну вагу тіла та повноцінний статевий цикл, який і є основою для стимуляції й синхронізації статевої охоти.

Рисунок 1.

Тривалість стадій статевого циклу та їх феноменів у свиноматок

Пам'ятайте, що статевий цикл — це складний рефлекторний, нейрогуморальний ланцюговий процес, який характеризується комплексом фізіологічних і морфологічних змін у статевих органах та організмі самки від однієї стадії збудження до наступної та регулюється складною нейрогуморальною системою (гіпоталамус, гіпофіз, яєчники та матка) (рисунки 1).

Що стимулюємо?

Для свиноматок надзвичайно важлива гормональна регуляція відтворювальної функції. По-перше, залежно від того, які препарати ми оберемо, вони впливатимуть або на гіпоталамо-гіпофізарно-яєчничко-маткову систему регуляції чи безпосередньо на яєчники.

Спитаєте, наскільки це важливо? Уявіть, що ви застосовуєте гормональні препарати для стимуляції статевої циклічності у свиноматок (ГСЖК або естрогени).

Ви спровокуєте охоту, але не овуляцію. Тобто отримаєте тварину в охоті, в котрій овуляція може початися невідомо коли. Адаже згадані препарати діють безпосередньо на яєчник (стимулюють ріст фолікулів), але при цьому не залучають гіпоталамус та гіпофіз.

Не забувайте, що у стаді частка самок, які приходять в охоту завдяки препаратам, що містять ГСЖК або СЖК, може бути дуже великою. Однак це не має жодного відношення до овуляції. Часто причиною утворення у свиноматки фолікулярної кісти може бути саме отаке неправильне застосування гормональних препаратів.

Одні гормональні препарати можуть впливати лише на ріст і розвиток фолікулів у яєчнику. Інші — лише на овуляцію. Є й комплексні: вони діють і на ріст фолікулів, і на овуляцію та утворення жовтого тіла.

Гормональні препарати для стимуляції статевої циклічності можна застосовувати для:

- ремонтних свинок після досягнення ними статевої зрілості (за ваги тіла 105–140 кг);
- свиноматок після першого опоросу та відлучення поросят;
- свиноматок, які тривалий час після відлучення не приходять в охоту.

Для стимуляції статевої циклічності нині використовують РГ-600, Геставет, Суїдан, Біогонадил (ГСЖК і ХГЧ), Фолігон, Сергон (ГСЖК), Фертагіл (ГнРГ), Хорулон (ХГЧ), Ремофан, Естрон, Естропур, Естрофан, Галапан, Динолітик, РGF Вейкс (простагландини групи F2α), Регумат, Суїсинхрон, Альтреногест (синтетичний прогестерон).

Схеми стимуляції та синхронізації

Є схеми, які передбачають як стимуляцію, так і синхронізацію відтворювальної функції:

1. Стимуляція статевої циклічності у ремонтних свинок до досягнення статевої зрілості (рисунки 2).

Така схема є комбінованою: наприклад, тварині впрорскують ГСЖК, а через 72 години — ХГЧ, або одночасно препарати ГСЖК і ХГЧ. Запліднювання роблять, коли свиноматка приходиться в охоту.

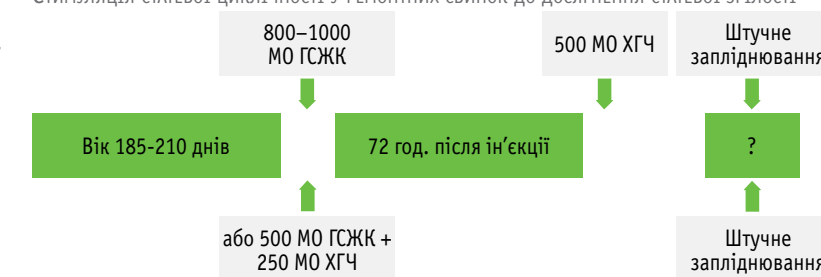
2. Стимуляція статевої циклічності у ремонтних свинок після досягнення статевої зрілості (рисунки 3).

За допомогою такої схеми стимуляції вирівнюють циклічність та проводять дворазове запліднювання без визначення статевої охоти.

3. Стимуляція статевої циклічності після згодовання синтетичних прогестагенів (наприклад, Регумат або Альтресін) без провокування ову-

Рисунок 2.

Стимуляція статевої циклічності у ремонтних свинок до досягнення статевої зрілості

Рисунок 3.

Стимуляція статевої циклічності у ремонтних свинок після досягнення статевої зрілості

DK VET

ОФІЦІЙНИЙ ПОСТАЧАЛЬНИК ВЕТЕРИНАРНИХ ПРЕПАРАТІВ, ІНСТРУМЕНТАРІЮ ТА ЗАСОБІВ ПІЄНИ

Асоціація виробників молока

Асоціація свинарів України

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ШВИДКІСТЬ, ЯКІСТЬ!

адреса: Черкаська обл., м.Умань, вул.Горького, буд.54

факс: +38 (04744) 4 67 58
моб.: +38 (067) 474 85 35

email: info@dk-vet.com

ПАТ «ПЛЕМЗАВОД „СТЕПНОЙ“»: 30 років у племінній справі

30 років у свинарстві — це вже ціла історія, яку з гордістю розказав генеральний директор ПАТ «Племзавод „Степной“» Анатолій Волков. Господарству є не тільки про що згадати, а поділитися останніми досягненнями та глобальними планами на майбутнє.

ДОСЬЄ—ПЕРСОНАЛІЇ

Анатолій Анатолійович Волков,
генеральний директор ПАТ «Племзавод „Степной“»

Народився 2 жовтня 1952 року в місті Кам'янка-Дніпровська Запорізької області.

Із 1970-го по 1973-й служив в армії, тоді вступив у Мелітопольський інститут механізації сільського господарства на спеціальність «інженер-механік». Після закінчення працював інженером у сільгоспідприємствах району.

1983-го призначений на посаду головного інженера радгоспу «Степной», а 1989-го — директора.

1995-го у зв'язку з реорганізацією господарства у ПАТ «Племзавод „Степной“» був обраний головою правління.

— **Анатолію Анатолійовичу, відколи «Степной» пов'язав свою роботу зі свинарством?**

— У далекому листопаді 1983-го за рекомендацією Міністерства сільського господарства придбали перших 50 свинок і 15 кнурців породи Дюрок. Я був тоді головним інженером. У свинарстві ніколи не працювали, тому більшість рішень приймали шляхом проб і помилок. Однак лише той не помиляється, хто нічого не робить. Завдяки підтримці Інституту тваринництва степових районів ім. М. Ф. Іванова «Асканія-Нова», а особливо зусиллям Віри Сергіївни Топіхи, тоді головного співробітника відділу свинарства, поступово налагодили виробництво. Саме завдяки цьому напрямку втрималися на плаву у складні часи, коли розвалився Радянський Союз. Згодом, коли дізналися від міністерства, що селекційний племзавод «Золотоніський» (Черкаська обл.) завів відмінне англійське поголів'я, придбали там свинок і свиноматок породи Велика Біла. Більше ремонтний молодняк в Україні не купували — відтоді оновлюємо стадо лише поголів'ям із кращих європейських свиногосподарств. Перші партії я навіть самостійно відбирив: 2001-го завезли свинок із Данії, тоді, 2003 і 2005-го, відвідували одну з кращих англійських племферм, де придбали півсотні чистопородних свинок Ландрас, сорок вісім — породи Велика Біла і дванадцять кнурів Ландрас статусу GGP. Також працювали з німецькими й угорськими генетичними

З 2011-го, коли підприємство перейменували в ПАТ «Племзавод „Степной“», обіймає посаду генерального директора.

Анатолій Волков — кандидат сільськогосподарських наук. Нагороджений орденами «За заслуги» третього (2002 р.) та другого (2007 р.) ступенів. Отримав почесне звання «Заслуженого працівника сільського господарства України» (2000 р.) та трудову нагороду «Знак пошани» (2002 р.) У минулому спортсмен, тому активно підтримує розвиток спорту в селі Заповітне: фінансує роботу спортивного комплексу та місцеву команду з міні-футболу.

компаніями, хоча зрештою повернулися до данської селекції.

Щоб ефективно управляти стадом, постійно користувалися комп'ютерними програмами: 2004-го року першими в Україні почали застосовувати H.M. Boot Pig Systems, але через відсутність техпідтримки 2006-го перейшли на AgroSoft WinPig. У той час вона була англійською та неадаптованою до ведення племінної справи в Україні: не давала всіх показників, потрібних для бонітування свиней і видачі племінного свідоцтва. І хоча нинішня версія стала б оптимальним варіантом, уже більше п'яти років використовуємо програму «Акцент» українського виробника.

— **Ваше господарство успішно займається ще й молочним скотарством. Який із напрямків ближчий?**

— Ми живемо і за рахунок молока, і за рахунок свинини. Для мене кожен напрямок — виплекане дітище, тому й виходить як у прислів'ї: «Хоча на руці п'ять пальців, який відрубати — кожен болить». Щоправда нині я практично весь час присвячую розвитку молочного скотарства. Можу собі це дозволити, тому що маю надійного помічника — керівника свиноматок Надію Костянтинівну Костюк.

— **Якими досягненнями найбільше пишається ваше підприємство?**

— Селекційними. Так, наказом Міністерства аграрної політики від 19 листопада 2007 року затвердили новий високопродуктивний внутрішньопородний тип свиней породи Дюрок української селекції «Степовий» (ДУСС), який виник у результаті 17-річної селекційної роботи на базі нашого господарства. Нас внесли до Державного реєстру племінних стад. Аналіз ДНК підтвердив чистоту породи наших свиней. Основна відмінність цих тварин — багатоплідність: 10,6 поросят на гніздо (порівняно з 8–9 у свиноматок Дюрок іноземної селекції). Про якість наших ДУСС свідчить і той факт, що їх хотіли купити англієць. Та, на жаль, Україна не має права поставляти живих свиней у Європу. З другого боку, в Україні немає регіону, де б не було нашого поголів'я. Серед найактивніших — Дніпропетровська, Кіровоградська, Сумська, Вінницька, Чернігівська, Херсонська й Луганська області та АР Крим.

— **Свині племзаводу «Степной» — традиційні учасники і призери українських аграрних виставок. Які особливості утримання забезпечують максимальну реалізацію їхнього генетичного потенціалу?**

— Насамперед піклуємося про рівень наших спеціалістів. Вони не тільки відвідують усі галузеві семінари та конференції, зокрема і конгрес «Прибуткове свинарство» (ще жодного не пропустили!), але й регулярно стажуються за кордоном. У Данії, наприклад, упродовж двох місяців вивчали технології відтворення, а в Голландії — відгодівлі.

Також суворо дотримуємося правил біобезпеки: працюємо в закритому режимі, наші працівники не тримають у своєму господарстві свиней. Ми це контролюємо і компенсуємо: щомісяця доплачуємо 200 гривень. Потрапити на територію господарства

можна тільки через санпропускники. Транспорт не пускаємо. Коли в нашій області виявили африканську чуму свиней, проводили серед мешканців села Заповітного просвітницьку роботу, зокрема вчили, як звести загрозу поширення вірусу до мінімуму.

Особливу увагу звертаємо на якість кормів. Щоби постійно її забезпечувати, побудували комбикормовий завод. Використали обладнання данської компанії Skiol. Процес виробництва повністю автоматизований, тому достатньо одного оператора. Рецепти раціонів розробляємо самі. В їх основі пшениця, ячмінь, кукурудза та екструдована соя власного виробництва. Престартери, мінерали, фосфорно-кальцієві добавки і премікси купуємо. Постачальників постійно чергуємо, щоб «тримати в тонусі». Нині ринок конкурентний, є можливість обирати партнерів, а тому головна ставка на якість. Ще п'ять років тому могли привезти зафарбовані висівки та додавали в корми багато антибіотиків. Тепер такого немає. Ми, до речі, антибіотики використовуємо суто в терапевтичних цілях (і то в крайніх випадках). У корми, щоб свині краще росли, не додаємо. Роботу господарства організуємо так, щоб хвороби не лікувати, а попереджати. Біобезпека та збалансована годівля відіграють у цьому головну роль.

Крім того, дбаємо про благополуччя тварин: практикуємо групове утримання порослих свиноматок. Адаже неприродно, коли тварина не рухається все продуктивне життя: стоїть, коли поросна, стоїть після опоросу, а тоді знову потрапляє в станок. А виробники ще дивуються, чого свиноматки на ноги падають. Ми формуємо групи на 35-й день поросності, після другого УЗД (перше — на 23-й). Завдяки такій системі впевнені, що холості свиноматки у загін не потраплять. У групах утримуємо по дванадцять тварин на бетонно-щілинній підлозі.

— **Як оцінюєте ситуацію на ринку племінного свинарства України?**

— Найбільша проблема українського племінного свинарства в тому, що продажі засекречені. Більше

«Роботу господарства організуємо так, щоб хвороби не лікувати, а попереджати. Біобезпека та збалансована годівля відіграють у цьому головну роль».

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

ПАТ «Племзавод „Степной“»

с. Заповідне Кам'янсько-Дніпровського району Запорізької області

Історія племінної справи господарства почалася 1985-го року, коли йому присвоїли статус племінної ферми з розведення свиней породи Дюрок, яких реалізували на території всього Радянського Союзу. 1995-го радгосп «Степной» реорганізували у ВАТ «Племзавод „Степной“», а 2011-го — у ПАТ «Племзавод „Степной“».

Підприємство багатогалузеве: активно займається рослинництвом, тваринництвом і переробкою. Земельний фонд нараховує 12 тис. гектарів, на яких вирощують зернові (кукурудзу, пшеницю, ячмінь), технічні (соняшник, сою, ріпак) та кормові культури (кукурудзу на силос, люцерну).

Тваринництво представлене двома напрямками: молочне скотарство і свинарство. Дійне стадо налічує 650 корів: дві доїльні зали та корпуси для безприв'язного утримання. Також є комплекс із відгодівлі великої рогатої худоби на 1500 голів. На власному молокозаводі виготовляють дванадцять видів молочної продукції. Загальне поголів'я свиней — 8,5 тис. У тому числі 270 свиноматок: 70 породи Дюрок (статус племзаводу з 1989-го), 130 — Велика Біла (статус племзаводу з 2001-го), 70 — Ландрас (статус племзаводу з 2009-го). На базі господарства винайшли новий високопродуктивний внутрішньопородний тип свиней породи Дюрок української селекції «Степовий».

З 2002-го року в підприємстві діє ковбасний цех, потужністю 20 тис. тонн продукції на місяць. Виробляють ковбасні вироби та м'ясні делікатеси, які реалізують під логотипом «Племзавод „Степной“». На переробку надходить 20% від усього обсягу виробленої свинини.

Племзавод «Степной» є постійним учасником найбільших українських виставок-аукціонів.

того, відсутня концепція розвитку племінної справи. Тому впродовж останніх десяти років в Україну везли поголів'я з усього світу — «все що можна і не можна», а разом із ним «букет» хвороб, яких у нас до того не було.

Прикро визнавати, але нині племінна справа в Україні розвивається всупереч багатьом обставинам. Це насамперед негативний імідж наших племгосподарств. Оскільки сертифікація — часто «договір», розвелось їх чимало. Про якість генетичного матеріалу дбають тільки обрані. Звідси недовіра до вітчизняного виробника, яка стимулює ввезення поголів'я з-за кордону. Крім того, в нас відсутня система племінної оцінки свиней, а значить, немає інструментів для здійснення генетичного прогресу.

Буває, що палки в колеса вставляють ветеринарні служби інших областей. У нас, наприклад, була ситуація, коли ми мали поставити племінний молодняк

в Полтавську область, але партію не пропустили, бо тварин вакцинували від лептоспірозу. А вони таких ввозити не дозволяють.

— **Чим запам'ятався 2013-й і які плани «Степного» на наступний рік?**

— Найголовніше досягнення — створення Ради з розведення породи Дюрок, яку я очолив. Головна її мета — впровадити індексну оцінку племінних свиней цієї породи. У Раду увійшли представники Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН, Департаменту тваринництва Міністерства аграрної політики та продовольства України, корпорації «Тваринпром» та шести інших господарств, які спеціалізуються на розведенні Дюроків: СВК «Агрофірма „Міг-Сервіс-Агро“» (Миколаївська обл.), ТОВ «Піг Фарм» (Донецька обл.), ТОВ «Агропромислова компанія» (Запорізька обл.), ТОВ «Фрідом Фарм Бекон» (Херсонська обл.), ТОВ «СП „Валява“» (Черкаська обл.), ТОВ «Гранум» (Луганська обл.). Розрахунки селекційних індексів за методом BLUP проводитимуть науковці Інституту свинарства. Коли розробимо власну систему, нашим господарствам, які завезли племінний молодняк із-за кордону, не потрібно буде щоразу відправляти фірмам-постачальникам дані для індексної оцінки вирощених на території України тварин. А це економія часу і коштів.

Якщо говорити про здобутки власне господарства, то 2013-го «Степной» суттєво покращив ефективність виробництва: ми збільшили валовий приріст на 20%. 2012-го реалізували 1243 т свинини у живій вазі, а цього року здамо 1380 т. Для порівняння: 2011-го, коли кормоцех ще не працював, реалізували лише 1035 т живця.

Щодо планів на 2014-й рік, один із наймасштабніших — побудувати власний м'ясокомбінат і всю свою свинину та яловичину переробляти на м'ясні делікатеси, ковбасу та напівфабрикати. Це будуть натуральні продукти, без домішок, зі смаком та якістю «як у дитинстві». Вже зробили перші кроки в цьому напрямку — підготували ділянку для майбутньої забудови. Ще один із планів — будівництво відгодівельника з рідкою системою годівлі, яку встановить австрійська компанія Schauer.

— **Що потрібно для реалізації цих планів?**

— Важко дати однозначну відповідь. Це і наполегливість команди в залученні новітнього світового досвіду, і радикальні зміни в підтримці АПК з боку держави. Крім того, не менш важливі згуртованість і кооперування зусиль провідних підприємств. Тільки за рахунок поєднання всіх цих факторів наші свиногосподарства будуть успішними і конкурентоспроможними. [ПС](#)

«Один із наймасштабніших планів на 2014-й — побудувати власний м'ясокомбінат».

Основні виробничі показники господарства (середні показники за 2013 рік)

Показники	Значення
Репродуктор	
Породи	Ландрас, Велика Біла, Дюрок
Кількість свиноматок, голів	270
Кількість відлучених поросят на свиноматку на рік, голів	24,7
Народжено живими за опорос, голів	11,2
Відлучено, голів/гніздо	10,3
Вік поросят при відлученні, днів	28
Вага при відлученні, кг	7,6–8
Відсоток запліднюваності, %	85
Кількість опоросів на рік	2,4
Дорощування	
Середньодобовий приріст, г	428
Вік при вазі 30 кг, днів	81
Відгодівля	
Середньодобовий приріст, г	713
Середня забійна вага, кг	110
Вік при досягненні забійної ваги, днів	196

W WESSTRON

Польський виробник устаткування для свиноферм та свинокомплексів пропонує:

Системи утримання тварин, напування, годівлі та кормопроводів, вентиляції та мікроклімату в приміщеннях, обігрівання, охолодження, каналізації

ВИГОТОВЛЯЄМО:

- Індивідуальні станки для свиноматок
- Станки для опоросу
- Станки для дорощування і відгодівлі
- Ящиківі годівниці для дорощування і відгодівлі
- Автоматичні годівниці "MULTIMAT"
- Клімат-комп'ютери – контролери клімату
- Вентиляційні шахти
- Приплив повітря
- Система зважування бункерів для корму "HERAKLES"
- Система охолодження "BRYZA"
- Мобільні ваги для тварин

ЗАБЕЗПЕЧУЄМО ГАРАНТІЙНИЙ СЕРВІС ТА ПІСЛЯГАРАНТІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ, МОНТАЖ АБО ШЕФ-МОНТАЖ ПРИДБАНОГО УСТАТКУВАННЯ. ГОТУЄМО ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЕКТИ ТВАРИНИЦЬКИХ КОМПЛЕКСІВ.

WESSTRON, Польща
УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ СВИНОКОМПЛЕКСІВ І ПТАХОФЕРМ
Augustowo 6, k. Bydgoszczy, 86-022 Dobrcz,
Tel. +48 52 3649607, Fax. +48 52 3649608
e-mail: info@wesstron.pl, www.wesstron.com

Володимир Володимирович Герій, Україна
УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ СВИНОКОМПЛЕКСІВ І ПТАХОФЕРМ
55200, м. Первомайськ, вул. Коротченко 1/36,
Миколаївська область, Тел. +38 (067) 512-90-28,
e-mail: vol-dar@ukr.net, www.wesstron.ua

FENIX AGRO: КОЖНИЙ КЛІЄНТ ДЛЯ НАС —VIP

На українському ринку є компанії, які не просто грають за його правилами, а змінюють їх, змушуючи інших рівнятися на себе. Одна з них — приватне підприємство Fenix Agro, що спеціалізується на дистрибуції протеїнових кормів та зернових. Згідно з «Національним бізнес-рейтингом» за результатами 2011–2012-го років, компанія посіла перше місце в Черкаській області та одинадцятье — в Україні серед підприємств свого напрямку. Про унікальність Fenix Agro та принципи його роботи, які вивели його в лідери, розповів комерційний директор Олександр Тетяно.

Розмову вели
Оксана Юрченко
та Ксенія Сіроштан

**«Fenix Agro — це партнер,
якому довіряють».**

**— Олександр, познайомте
нас із компанією.**

— Fenix Agro створили 2010-го, щоб забезпечувати Асоціацію виробників молока й Асоціацію свинарів України якісною кормовою сировиною. Головна місія, яку для себе визначила компанія, — контроль за балансом цін на ринку сировини та зниження його маржинальності. Погодьтеся, що нині по 500–700 грн на тонні шроту вже не заробляють, як це було 2010-го. У цьому головна заслуга Fenix Agro. Завдяки прозорим схемам роботи та якісному продукту кількість партнерів компанії швидко збільшилася. Нині ми обслуговуємо більше ста свиногосподарств, серед яких і гіганти (наприклад, ТОВ «АПК-ІНВЕСТ», ПрАТ «АК „Слобожанський“», ТОВ «Даноша», ТзОВ «Галичина-Захід»), і невеликі ферми.

Основні напрямки діяльності Fenix Agro — дистрибуція концентрованих кормів та зернотрейдинг. У найближчому майбутньому розширимося за рахунок кормовиробництва й переробки олійних та зернобобових культур, щоб давати членам АСУ та АВМ відчутніші переваги, а значить, збільшувати їхні заробітки й конкурентоспроможність.

— Контролювати цінову політику — глобальне завдання. Ви й досі є лідером із ціноутворення? На вас досі рівняються?

— До певної міри, так. Ми заздалегідь готуємося до періодів дефіциту сировини: відстежуємо тенденції, прогнозуємо, знаємо, де є залишки потрібного нам товару, і домовляємося з постачальником. При цьому тримаємо фіксовану маржу, навіть якщо фермер готовий платити більше. Таким чином, вирівнюємо цінову ситуацію на ринку.

До речі, господарства, які відстежують середню річну ціну, за якою купували кормову сировину у Fenix Agro, переконалися, що вона еквівалентна ціні виробника. Цього досягаємо завдяки розумінню внутрішнього ринку — періодів дефіциту та перенасичення — і, відповідно, ретельному плануванню. При цьому, завдяки організації доставки та системи кредитування, маємо більше конкурентних переваг, ніж прямий постачальник.

— А як ринок реагує на такі дії?

— Український ринок сировини — «спотовий»: його учасники купують і продають сировину за поточною ціною. Вони не працюють за ф'ючерсними і форвардними контрактами, які зобов'язують придбати продукцію у майбутньому за ціною, яку зафіксували під час укладення договору. Це означає, що ціна на ринку постійно змінюється і мало хто має справу з великими обсягами закупок, бо в таких умовах це дуже ризиковано.

«Навіть коли на ринку дефіцит, тримаємо фіксовану маржу і не даємо фермеру витратити більше».

Візьмімо, для прикладу, соняшниковий шрїт — топову позицію Fenix Agro. Великі олійноекстракційні заводи експортно-орієнтовані. Вони виграють тендери і везуть свою продукцію за кордон. Соняшниковий шрїт, вторинний продукт переробки, частково збувають на внутрішньому ринку. При цьому ціна на нього цілковито залежить від вартості олії: у такий спосіб виробник компенсує її подорожчання чи здешевлення. Внутрішній ринок дуже конкурентний і, порівняно, невеликий. А тому заводи орієнтуються на кінцевого споживача, а не на дилерів, які повинні закуповувати в них певний обсяг продукції і збувати її у певні господарства. Чому? Бо в цей момент сусідній виробник зменшить ціну і демпінгує внутрішній ринок. У таких

«Ми створили компанію, яка успішно відстоює своє право на існування. Наш підхід до бізнесу кардинально відрізняється від принципів компаній-конкурентів. Ми зробили ставку не лише на цінову політику, інноваційні продукти та чітку бізнес-систему, а, насамперед, на відносини з клієнтами. Ми пішли іншим шляхом та віримо, що майбутнє за прозорими компаніями, співпрацювати з якими можна без ризиків»
**(Олександр Тетяно,
комерційний директор Fenix Agro).**

умовах укласти контракти на великі обсяги сировини ризиковано.

Що робить Fenix Agro? Ми знаємо всі українські заводи, кожного дня контактуємо з ними і дізнаємося про цінову політику. Водночас моніторимо ціни на олію та шрїт на зовнішніх ринках. Формуємо загальну картину і визначаємо оптимальну вартість соняшникового шроту. З цією пропозицією звертаємося до постачальників сировини і споживачів. Також, як я вже зазначав, прогнозуємо періоди дефіциту. Тоді укладаємо контракти на великі обсяги закупівель, що дозволяє тримати ціновий баланс на ринку у критичні періоди.

— З якого асортименту для свинарів стартували? Наскільки його розширили?

— Починали з високопротеїнових кормових інгредієнтів, зокрема соєвого та соняшникового шротів. На той час це були нішові продукти. Розуміння, що вони потрібні, формували на ринку разом із членами АСУ. Першим клієнтом, який нам повірив, стало підприємство «Деміс-Агро». Потім лави зацікавлених поступово почали ширшити.

Урешті усвідомили, що орієнтуватися потрібно, насамперед, на потреби кінцевого споживача й тенденції на ринку кормової сировини. Так почали займатися зерновими. Згодом свинарі побачили в нашому прайсі соєву і соняшникову макуху, буряковий

«Фальсифікат не купуємо і не продаємо».

жом, пивну дробину й деякі мінеральні добавки, зокрема сіль, соду, крейду тощо.

Нині найпопулярніші продукти — соняшникові шріт і макуха, а також зернові, зокрема кукурудза, пшениця та ячмінь.

Ми не стоїмо на місці й постійно розширюємо асортимент. Але робимо це раціонально — тільки в тандемі з консультаційними центрами асоціацій. Крім того, ретельно вивчаємо зарубіжний досвід промислового свинарства, щоб забезпечити українських свинарів актуальними новинками.

— Як виробники реагують на інноваційні продукти?

— Нові продукти на українському ринку «приживаються» важко, як і новаторські ідеї. Наприклад, ще кілька років тому наші свинарі навіть слухати не хотіли про соєвий шріт та інші продукти соєвої групи. Нині без них важко уявити раціони свиней. Можу похвалитися, що Fenix Agro відіграв у цьому одну з головних ролей. Причому виключно завдяки своїй наполегливості й бажанню змінити ситуацію на ринку.

Останній наш проект — соєвий концентрат. Ми підійшли до

цього комплексно. По-перше, організуємо дослідну платформу в одному господарстві-члені АСУ. Так зможемо проаналізувати ефективність та економічну доцільність цього продукту. Щойно отримаємо результати та розрахунки, зробимо їх доступними для всіх наших партнерів. По-друге, почали досліджувати, яку частку в раціонах українських свиней займають білкові продукти, зокрема соєвої групи. Це дасть нам можливість краще зрозуміти потреби ринку, а значить, робити актуальні пропозиції.

— Щоб заслужити довіру свинарів, потрібно бути впевненим у якості продукту. Як її контролюєте і з ким виробниками сировини працюєте?

— Партнери компанії — це завжди індикатор її успішності. Серед постачальників Fenix Agro такі світові гіганти, як «Каргіл», «Бунге», «Кернел». Але є й маловідомі переробні підприємства, які дають якісну продукцію, а також вигідні для окремих ферм з точки зору

«Розширювати асортимент треба з розумом, щоб не пропонувати ринку неактуальний продукт».

«Ми піклуємося про клієнтів, будуємо партнерські відносини, забезпечуємо якісний сервіс, відстроуємо платежі та гарантуємо якісну сировину».

логістики. Принципи роботи для всіх однакові: прозорість, чіткість документообігу та відповідність задекларованих якісних показників Держстандартів України. Якість постійно перевіряємо в акредитованих українських лабораторіях. Проте відносини будуюмо насамперед на партнерській довірі. Ми цікаві виробникам, бо

можемо дати передоплату, вивезти великий обсяг продукту — 2–5 тисяч тонн — і швидко реалізувати його на внутрішньому ринку, оскільки самі вони не мають такої широкої мережі продажів і клієнтської бази. Тому наші партнери нас не підводять. Якщо є проблеми з сировиною, нам про це відверто говорять.

Найголовніше ж те, що ми не працюємо «вліпу»: не пропонуємо нашим клієнтам товар, який не бачили і не перевірили. Якість продукту — один із наших головних пріоритетів. Компанія Fenix Agro прийшла на ринок, щоб будувати довгострокові партнерські відносини, а не «зрубати» грошей та щезнути.

— Чим Fenix Agro відрізняється від інших українських компаній-аналогів?

— Відмінностей багато. Fenix Agro позиціонує себе, як компанія, що надає комплексну послугу в тандемі з агроконсалтинго-

Іван Забара,

директор ТОВ «Стейкагро», Київська обл., Переяслав-Хмельницький р-н, с. Пристроми

«Про компанію Fenix Agro я почув від колег. За їхньою рекомендацією вирішив домовитися про поставки соняшникового шроту в липні та серпні, коли цей кормовий інгредієнт у дефіциті. Хлопці пообіцяли, що проблем не виникне. І не підвели. Так само не обманули щодо якості. У нас в районі є лабораторія, я кілька разів відправляв туди зразки. Відхилень не виявили: показники протеїну та клітковини відповідали заявленим. Нині соняшниковий шріт купуємо тільки в Fenix Agro, хоча з точки зору бізнесу це й не зовсім правильно — завжди треба мати альтернативу. Проте потреби в ній не відчуваємо».

Ярославна Борис,

менеджер із постачання ТОВ «Золотоніський бекон», Черкаська обл., Золотоніський р-н, с. Крупське

«Інформацію про Fenix Agro знайшли в Інтернеті. Поспілкувалися по телефону, почали працювати. Підійшла і ціна, і якість. Замовляємо різну сировину. Востаннє, наприклад, — соняшниковий шріт і ячмінь. З компанією приємно працювати. Ще жодного разу не виникло конфліктів. З документами завжди все в порядку, все прозоро. А головне — менеджери Fenix Agro відповідальні, що нині дуже важливо для ринку».

Катерина Шевців,

головний бухгалтер ТОВ «Лемберг-Агро», Львівська обл., Жидачівський р-н, м. Ходорів

«Задоволені, що знайшли оголошення Fenix Agro в Інтернеті, коли шукали зерно. З компанією працювати зручно, бо завжди дотримують слова. І хоча нині купляємо зерно у наших фермерів (у них все ж таки дешевше), щойно використаємо свої запаси, знову повернемося до співпраці».

Ігор Нагірняк,

керівник тваринницького цеху ТОВ «Агрофірма Корнацьких» Миколаївська обл., Кривоозерський р-н, с. Миколаївка

«Колись Fenix Agro нам порекомендувала компанія «Голландський корм», з якою працюємо. Справа в тому, що для годівлі свиней використовуємо соняшниковий шріт. Тож потрібен був постачальник. Сказали, що це серйозна організація. Ми повірили, але сировину все ж періодично перевіряємо в лабораторії. Подобається, що заявлені показники завжди відповідають реальним. А ще вчасно надсилають усі документи. Завжди, якщо потрібно, відстроують платежі. Буває подзвониш і кажеш, що потрібна партія шроту чим швидше. Можуть доставити в той самий день, не чекаючи передоплати. Ми порозумілися і нарікань з нашого боку за два роки співпраці немає».

Ігор Тяжкий,

фінансовий директор ТОВ «АПК „Нашташка“» Київська обл., Рокитнянський р-н, с. Нашташка

«Хоча наше підприємство і є членом АСУ, співпрацю з Fenix Agro почали не одразу — нас їхня продукція тоді не цікавила. Урешті, коли знадобився соняшниковий шріт, зробили перше замовлення. Якістю та умовами поставок були задоволені, тож налагодилися плідна співпраця. Нині взяли паузу, оскільки почали купувати продукцію прямо з заводу. Це не завжди зручно, бо гроші треба платити наперед, проте економічно вигідніше. Однак спілкуватися з менеджерами Fenix Agro не припиняємо, постійно обмінюємося інформацією. А оскільки знаємо про плани компанії розширювати асортимент, з радістю поновимо партнерські відносини».

«Вірно в те, що майбутнє за такими компаніями, як наша».

вою компанією «Дикун». Ми не просто купуємо на заводі шріт і продаємо його з націнкою. Fenix Agro — це насамперед якісні послуги й прозорі бізнес-відносини. Усі ризики беремо на себе. Якщо сировина, яку ми доставили, не відповідає вимогам чи домовленості, ми оперативно реагуємо: виїжджаємо на місце, перевіряємо відібрані зразки у незалежній лабораторії, домовляємось із покупцем — замінюємо товар чи робимо перерахунок залежно від його якісних показників. Найголовніше — не втратити довіру. Наші партнери знають, що отримають своє замовлення точно в строк. Їм не потрібно хвилюватися про доставку — це наша турбота. А завдяки тому, що працюємо з багатьма перевізниками цілий рік, маємо дешеву логістику.

Fenix Agro індивідуально підходить до кожного клієнта. Наші менеджери не просто приймають замовлення, а стежать за залишками сировини у господарствах і графіком поставок, радять прямих постачальників, «зводять» підприємства, коли в одних є запитання, а в інших відповіді. Вони стежать за новинками ринку й змінами цін, доносять інформацію до господарств, із якими працюють, що допомагає їм приймати правильні управлінські рішення. Кожен клієнт для нас — VIP. Це

головний принцип роботи Fenix Agro.

Не злукавлю, якщо скажу, що унікальність нашої компанії також у її працівниках та їхньому ставленні до роботи. Я бачу вогонь в очах людей, який не гасне з восьмої ранку до шостої вечора. Подгодьтеся, це надихає на підкорення вершин.

— Так було завжди?

— З початку 2013-го року почалася повна реструктуризація, яка триває й досі. Нині ми чітко розуміємо, які наші цілі, як їх досягти, до яких результатів прагнемо. Є нова команда однодумців, які взяли на себе це реалізовувати. Незмінними залишилися місія (гарантована якість сировини, контроль балансу цін, інновації, надійність та професійний сервіс) та прагнення реформувати ринок кормозабезпечення, де, на жаль, ще й досі панує «партнерська винагорода» за можливість співпраці. Ми ж ідемо іншим, прозорим, шляхом та віримо в те, що майбутнє за такими компаніями, як наша.

Нині багато часу приділяємо підтримці командного духу, самоосвіті й тренінгам. Запровадили сучасні, розроблені спеціально для нас, системи звітності й планування. Я стежу за кожним працівником: наскільки він справляється, чи йому комфортно на робочому місці, чи, може, він «ви-

«Fenix Agro не просто посередник, який працює на українському ринку, а компанія, що йде на крок попереду вітчизняних тенденцій і надає комплексні послуги».

ріс» і сумує. Кожен отримує за своїми здібностями, тому наші працівники мотивовані не тільки матеріально. В нашій команді хочеться працювати.

— А чого досягли за 2013-й?

— Головним завданням Fenix Agro на 2013-й рік було збудувати систему продажів «з чистого аркуша». З цим упорались на сто відсотків. Компанія збільшила обсяги, незважаючи на цілковиту реструктуризацію. Також сформували новий штат і розробили програму навчання співробітників, тож відтепер витратимо на це набагато менше часу.

Fenix Agro оновив своє обличчя — є цілі, регламент роботи компанії і стандарти бізнес-процесів. Ми навчилися правильно планувати й звітувати. Бонусна система передбачена для кожного відділу — бухгалтерії, продажів, закупівлі й логістики.

— А іншими планами на наступний рік поділитесь?

— Їх багато. Всі розкривати не буду. Подальший розвиток, збільшення частки на ринку, клієнтської бази, асортименту продукції й обсягів продажів — незмінна стратегія Fenix Agro.

2014-го року компанія зробить глобальний крок уперед — почне залучати інвестиції, а отже, фермери зможуть стати акціонерами. Крім того, Fenix Agro розширить профіль діяльності — стане виробником низки протеїнових продуктів. Це означає, що наші партнери, насамперед члени АСУ й АВМ, отримають гарантовану якість та ще кращу ціну.

Це далеко не весь перелік, проте і так зрозуміло, що 2014-го Fenix Agro сумувати не буде! **ПС**

Fenix Agro

НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ

- ✓ Виробництво, дистрибуція, транспортування концентрованих кормів
- ✓ Закупівля і реалізація зернових та олійних культур
- ✓ Продаж техніки для годівлі та утримання ВРХ

АСОРТИМЕНТ

- ▶ Шріт соняшниковий, соєвий, ріпаковий
- ▶ Макуха соняшникова й соєва
- ▶ Лушпиння соєве
- ▶ Соєвий протеїн виробництва компанії «Гамлет Протеїн»
- ▶ Жом буряковий
- ▶ Дробина пивна суха
- ▶ Суха спиртова барда
- ▶ Мінеральні добавки
- ▶ Кормозмішувачі
- ▶ Розкидачі-видувачі соломи
- ▶ Зернові й олійні культури

СПІВПРАЦЮ З «ФЕНІКС АГРО» ОБИРАЮТЬ ПОНАД ТРИСТА С/Г ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.

ОФІЦІЙНИЙ ПОСТАЧАЛЬНИК
ПРОТЕЇНОВИХ КОРМІВ

e-mail: info@phoenix-agro.com.ua
сайт: phoenix-agro.com.ua
тел./факс: (04744) 4-67-12

У ЯКИХ СТАНКАХ СВИНОМАТКАМ ЖИВЕТЬСЯ КРАЩЕ

Учені Іллінойського університету (США) довели, що метод індивідуального утримання свиноматок (у станках фіксованого (стандартних) чи напівфіксованого (тварина може повертатися на 180°) утримання) в перші 30 днів поросності (перед переведенням у груповий загін) надалі впливає на їхній імунний статус, поведінку та прирости/схуднення.

За даними дослідниці Жанін Салак-Джонсон (Janeen Salak-Johnson), більшість свиноматок, яких тримали у стандартних станках, на 90-й день поросності мали кращий імунітет (їхній організм давав більш збалансовану гуморальну та клітинну імунну відповідь), ніж ті, які були в станках напівфіксованого утримання.

Свиноматки, яких із 30-го дня поросності утримували в групах, мали кращі прирости, ніж ті, які всю поросність пробули в індивідуальних станках (незалежно від типу). Проте вони більше худли на останній фазі лактації.

Стосовно поведінки, то хоча свиноматки, які перші 30 днів перебували в станках напівфіксованого утримання, мали можливість рухатися — обертатися довкола — і вивчати оточення, проте чим довше знаходилися там, тим менше її використовували. З другого боку, коли їх переводили в групи, вони проявляли більше агресії, і бійки між такими тваринами були жорстокішими, порівняно зі свиноматками, яких утримували в стандартних станках.

Таким чином, з точки зору благополуччя свиноматок, система, коли в перші 30 днів поросності вони перебувають у станках напівфіксованого утримання, а тоді їх переводять у групи, є найгіршою.

nationalhogfarmer.com

Скільки соломи потрібно свиням

Одна з умов європейського законодавства — свині повинні мати постійний доступ до соломи. Адже вона не тільки задовольняє їхні потреби у розвагах (а значить, рідшають прояви агресії), а й зменшує ризик розвитку виразкової хвороби. Оптимальну кількість соломи на голову взялися з'ясувати дослідники Орхуського університету (Данія).

Дослідження проходило в два етапи. На першому свині отримували 10, 500 та 1000 грамів соломи на добу. Поведінка тварин в останні двох групах не відрізнялася, а от свині, яким давали 10 грамів соломи, постійно намагалися контактувати зі своїми сусідами. На другому етапі дослідження тварини отримували 10, 80, 150, 220, 290, 360, 430 та 500 грамів соломи на добу. Результати показали лінійну залежність між кількістю соломи та часом, який свині витрачали на знайомство і гру з нею, перш ніж «переключитися» на інших свиней у загоні. Врешті дослідники дійшли висновку, що 400 грамів соломи на голову на відгодівлі — оптимальний варіант. Бо на цьому етапі виробничого циклу тварини витрачають більшість

часу на вивчення свого оточення. Їх мотивує не голод, бо мають вільний доступ до кормів, а допитливість. Якщо нічого цікавого немає, об'єктом їхньої «дослідницької діяльності» можуть стати вуха та хвості товаришів у загоні. 400 г соломи легко вирішують цю проблему. При цьому для свиней вагою до 50 кг достатньо 80 г, вагою 50–70 кг — 150 г, а для важчих — не менше 300 г соломи, щоб тварини мали постійний доступ до неї.

Результати дослідження також виявили переваги, які може отримати виробник, використовуючи оптимальну кількість соломи:

- зменшився відсоток свиней із ушкодженнями шкірного покриву (5,9%, якщо 10, і 2,8%, якщо 500 г соломи на голову);
- тварини, які отримували 500 г соломи, краще росли, ніж ті, яким давали 10 г (прирости становлять 1,012 та 1,060 г/доба відповідно);
- зменшилася частота випадків виразкової хвороби, коли свині отримували 500–1000, порівняно з 10 грамами соломи на голову (7% та 33% відповідно).

www.pigprogress.net

Смакові вподобання поросят формуються в утробі

Кормова поведінка ссавців частково закладена генетично та формується методом «проб» упродовж усього життя. Так формуються смакові вподобання. Крім того, відомо, що новонароджені ссавці можуть знаходити матір за запахом амніотичної рідини (навколоплідних вод). Беручи до уваги цей факт, іспанські вчені висунули гіпотезу, що смакові вподобання поросят формуються в пренатальний період (в утробі), і перевірили її експериментальним шляхом. Дослідники взялися визначити, як раціон свиноматки у пізній фазі поросності впливає на кормову поведінку підсисних (експеримент I) та відлучених (експеримент II) поросят.

Упродовж семи хвилин поросят пропонували на вибір корм із «нейтральним» смаком та корм з інгредієнтами, які були в раціоні їхньої матері під час поросності, а також воду. Більшість підсисних поросят обрали смак, знайомий їм ще з утроби. Що стосується відлученців, то вони не робили особливих переваг. Тобто з віком такі вподобання зникають.

Учені дійшли висновку, що знайомство поросят зі смаками в пренатальний період впливає на їхню кормову поведінку, особливо в перші тижні життя. Одне з пояснень — позитивні асоціації зі смаком знайомих інгредієнтів від перебування в утробі матері та відчуття «знайомості». Ці знання можна використати, щоб полегшити перехід підсисних поросят на тверді корми.

dx.doi.org

Рахуйте, скільки корму свиноматка недоїдає під час лактації

Те, скільки корму споживає свиноматка впродовж лактації, впливає не лише на ріст поросят, але й на реалізацію її репродуктивного потенціалу в наступному циклі відтворення. Дуже часто тварини недоїдають, а значить, не можуть забезпечити себе і своїх поросят необхідними поживними речовинами, і, щоб давати молоко, використовують резерви організму.

Науковці Айовського університету (США) взялися визначити, яке недоїдання корму в період лактації вважається «відхиленням» і як воно вплине на подальшу продуктивність та споживання корму. Об'єктом дослідження стали чистопородні (Велика Біла та Ландрас) свиноматки і гібриди (F1). Добове споживання корму моніторили перші 22 дні лактації. Загальна кількість записів — 10 716.

При визначенні «відхилень» враховували породу, пору року, кількість опоросів, тривалість лак-

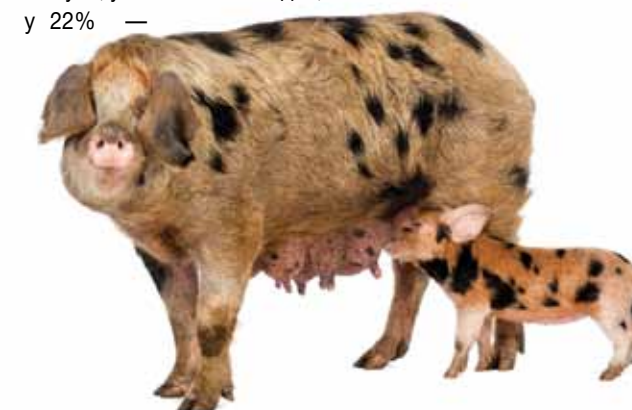
тації та коваріант гнізда при перехресному вигодовуванні («фіксовані ефекти»), також гніздо та групу (стадо-рік-місяць) свиноматки, материнську та батьківську лінії, які використовували для її схрещування («випадкові ефекти»). Узагальнивши результати, з'ясували, що коли тварина споживає хоча б на 1,9 кг корму менше, ніж потрібно, це вже «відхилення».

За цим показником проаналізували всі записи: у 60% «відхилень» не було, у 18% — тільки одне, у 22% —

два та більше. 34% «відхилень» сталися в літні місяці, 26% — навесні, 23% — восени та 17% — узимку.

Чим більше «відхилень» мало місце під час однієї лактації, тим меншою була вага поросят на 21-й день. Інтервал між відлученням та поверненням в охоту збільшувався, якщо впродовж лактації свиноматка мала не менше трьох «відхилень». У перші п'ять днів лактації «відхилення» на ці показники не впливали, проте істотно збільшували вірогідність їх повторення згодом: на 8,7% у чистопородних свиноматок та на 39,5% у гібридних.

«Відхилення», які мали місце в пізній фазі лактації, негативно позначалися на продуктивності свиноматки в наступному репродуктивному циклі та на якості поросят у гнізді. Цей негативний ефект посилювався пропорційно до кількості «відхилень».

dx.doi.org

РАКОПОДІБНІ — ДЖЕРЕЛО ПРЕБІОТИКА

Олігосахариди, зокрема маннолігосахариди, фруктоолігосахариди, олігосахариди хітозану й інулін, широко використовують у годівлі свиней. Їхні джерела обмежені. Учені Далянського інституту хімічної фізики Китайської академії наук зробили сенсаційне відкриття: олігосахариди хітозану (ОХ) можна видобувати з твердих відходів морських ракоподібних — їхніх панцирів та твердих пластин. Науковці дослідили, як такі ОХ впливають на імунітет та здоров'я кишечника свиней, а також взаємодіють із патогенними бактеріями, і прийшли до висновку, що вони діють як пребіотик, яким можна замінити антибіотики-стимулятори росту. Цю гіпотезу довів експеримент.

300 відлученців поділили на три групи (по сто в кожній): першій (контрольній) давали «чистий корм», другій у раціон додавали ауреоміцин (антибіотик широкого спектра дії), а третій — ОХ. Експеримент тривав 40 днів. Упродовж цього часу у двох перших групах померло по 4 поросята, в групі «ОХ» — жодного. Причому ці тварини мали набагато кращі виробничі показники: добові прирости (558 г/доба) були на 20% (445 г/доба) та 16% (470 г/доба) більші, ніж у тварин I і II груп відповідно. Поросята споживали більше корму —

в середньому 39,7 кг на голову за період експерименту, порівняно з 33,5 і 34,6 у контрольній групі та групі «ауреоміцин» відповідно. А коефіцієнт конверсії корму в них сягав 1,78, тоді як у I і II групах — 1,88 і 1,84 відповідно. Результати контрольного зважування також вразили: поросята групи «ОХ» важили в середньому 29,8 кг, поросята контрольної — 25,5, а ті, яким додавали антибіотик-стимулятор росту, — 26,4. Різниця становила 14,4 і 11,4% відповідно.

Тож морепродукти — це не тільки дорогі делікатеси, а й багате джерело олігосахаридів хітозану, що є перспективною альтернативою антибіотикам у тваринництві.

www.pigprogress.net

ДАЙТЕ СВИНІ ЦУКЕРКУ!

На думку вчених Ганноверського університету ветеринарної медицини (Німеччина), щоб свині не були агресивними, їм потрібно запропонувати «цікавинку». Доводили правоту експериментальним методом. У ролі «цікавинки» використали годівниці, які видавали звук, привертаючи увагу тварин. Якщо ті реагували, в нагороду отримували шоколадні цукерки.

Під час першого етапу експерименту, який тривав вісім днів, 78 поросят привчали реагувати на звук годівниці. Для цього використали годівниці для собак Manners Minder, які «видавали» шоколадні цукерки, коли тварини підходили до них на звук. На другому етапі вчені перевірили, наскільки звукові годівниці можуть зменшити прояви агресії.

Коли поросята отримували цукерки, їхній інтерес до годівниць зростав із кожним днем. Завдяки цьому під час другого етапу вдалося припинити 79,5% сутичок: коли свині чули характерний звук, вони полишали «поле битви» і бігли до годівниці по смачненьке. Бійки припинялися у 95%.

Таким чином, дослідники прийшли до висновку, що електронні звукові годівниці — один із оптимальних варіантів створення інтерактивного оточення поросят, яке суттєво зменшує прояви агресії і, відповідно, кількість бійок.

www.pigprogress.net

ВИНО У БОЦЦІ

Один вельможа влаштував у своєму замку велику учту і запросив на неї всіх мешканців ближнього села. Але запасів вина у щедрого шляхтича було замало, щоб заспокоїти спрагу такого числа запрошених.

Тож він звернувся до мешканців села з таким проханням:

«Кожен із вас нехай принесе свого вина і влиє до бочки, яка буде стояти посеред подвір'я. Під час банкету всі можуть зачерпнути із неї і пити досхочу».

Один селянин, підходячи до замку, набрав у свій дзбан води, міркуючи так: «Якщо до бочки вина влити один дзбан

води, це буде зовсім непомітно, ніхто про це й не дізнається».

Прийшовши на свято, він влив до бочки воду зі свого дзбана і сів до столу.

Перші ж гості, які підійшли до бочки зачерпнути вина, виявили, що в ній сама лише вода. Стало ясно, що всі «зметували» однаково.

Надто багато людей приносить у світ саму водичку. Тому ми й не задоволені цим світом. Тому й страждає все Створіння. ПС

ВІДТЕПЕР ВІЯВЛЯТИ ПАТОГЕНИ ЩЕ ЛЕГШЕ

Американські дослідники винайшли швидкий метод виявлення сальмонели та інших патогенів у харчових продуктах. В основі нового приладу — накопичувача клітин тривалої дії (НКТД) — порожнисті ниткоподібні волокна, які відфільтровують патогенні клітини. На думку винахідників, він незамінний на заводах з виробництва харчових продуктів, де результати аналізів потрібні, поки триває зміна, тобто менш ніж за шість годин.

Перший крок у виявленні патогенів за допомогою НКТД — накопичення певної кількості клітин у зразках, що триває менше години (якщо використовувати стандартні методи, на це йде доба), а тоді їх ідентифікація. Прилад відфільтровує 70% живих патогенних клітин. Як показали результати його перевірок, НКТД здатний акумулювати у 500–1000 разів більше саль-

монел, порівняно з їхньою концентрацією в зразках.

Пристрій використали для виявлення патогенних клітин у зразку курячого м'яса. Спочатку його подрібнили до консистенції молочного коктейлю та обробили хімічними речовинами, щоб не засмітити фільтрувальні мембрани. Потім цю субстанцію пропустили крізь трубку, розміром із соломинку для напою, з дванадцятьма фільтрами, які складаються з порожнистих волокон. Кожен фільтр має діаметр 300 мікронів. Якщо зразок містить патогени, фільтрування триває доти, доки вони не накопичаться в достатній кількості, щоб їх можна було ідентифікувати.

Пристрій ще не представлений на ринку, хоча всі потрібні тести вже зроблено.

www.pigprogress.net

Передплата на журнал про все, що стосується
свинарства на 2014-й рік триває!

П Р И Б У Т К О В Е СВИНАРСТВО

всеукраїнський журнал про все, що стосується свинарства

Свідоцтво про реєстрацію КВ 16912 — 5682Р від 30.07.2010

Все для успіху вашого господарства:

- Новини галузі
- Стратегії лідерства кращих господарств України та світу
- Огляд ринків
- Поради експертів
- Передові технології

Вартість річної передплати з доставкою на 2014 рік становить **675 грн (112,5 грн/номер)**.
Редакційну передплату можна оформити за телефоном +38 (067) 236-01-67
або надіславши запит на е-пошту profpigprod@gmail.com.

www.profisvine.com

НОВИЙ ЛОГОТИП // БІЛЬШЕ ПОСЛУГ // ДОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ
Племінне поголів'я DanBred – Наші знання – Ваш успіх

GenePro – Програма генетичних переваг

- Максимальний генетичний результат
- Вдосконалені селекційні стратегії

Програма технічного управління

- Рішення, що враховують всі потреби наших клієнтів
- Оптимізація високоприбуткового/високорентабельного виробництва

Міжнародна освітня програма

- Стажування на фермах Данії
- Секрети управління від DanBred Genetics

DanBred INTERNATIONAL

ЛІДЕР В ЕФЕКТИВНОМУ СВИНОВИРОБНИЦТВІ

Заощаджуйте затрати на корми з поголів'ям ДанБред

- Економте більше 20 кг на відгодівлі
- Отримайте більше 1 кг середньодобового приросту

Найвище багатопліддя з племінним поголів'ям ДанБред

- Досягніть більше 30 поросят на свиноматку в рік
- Отримайте більше 14 живонароджених поросят на одну свиноматку — 12,3 відлучених

Відповідні консультації

- Консалтинг з управління
- Технічне обслуговування
- Рекомендації з годівлі
- Ветеринарні послуги
- Оптимізація виходу продукції
- IT підтримка
- Підтримка зі штучного осіменіння

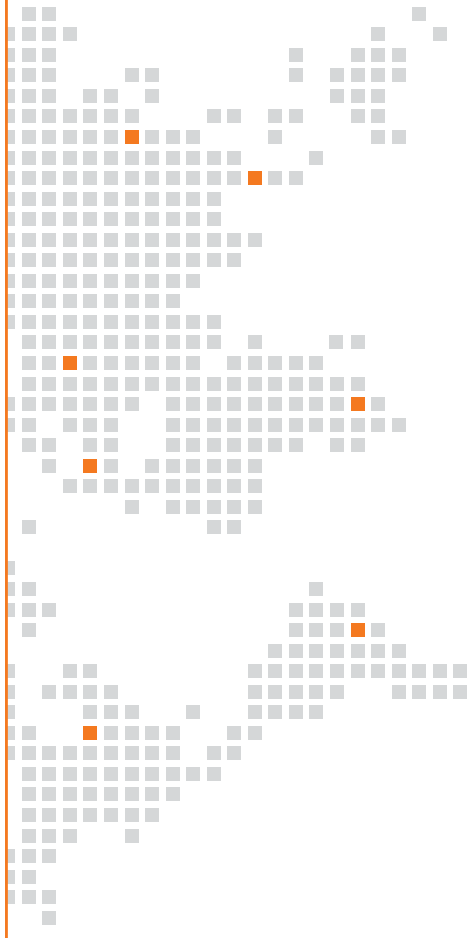
DanBred International • Lyskær 3EF, 1st floor • DK-2730 Herlev • Tel.: +45 3841 0141 • dbi@danbredint.dk • www.danbredint.dk

www.bigdutchman.ua

РІШЕННЯ ВІД А ДО Я

Big Dutchman: № 1 В СВІТІ

Big Dutchman – є світовим лідером продажу обладнання як для маленьких птахоферм так і для великих свинокомплексів.

Big Dutchman – це постачальник обладнання для десятки тисяч підприємств в усьому світі.

Продукція компанії Big Dutchman успішно

використовується як в Саудівській Аравії так і

Мюнстерланді, і не має значення, чи це підприємство для вісімдесяти, трьохсот або двадцяти тисяч тварин.

Для кожної проблеми ми маємо найкраще рішення!

Big Dutchman®

ТОВ «БД АГРІКАЛЧЕ (Україна)»

вул. Новокостянтинівська, 13/10, оф. 306

м. Київ, 04080, Україна

Tel: +38 (044) 494-25-35

+38 (044) 390-62-20

Fax: +38 (044) 390-62-21

big@bigd.kiev.ua